శ్రీ ర స్తు.

రుక్మిణీ పరిణయము.

కూచిమంచి - తిమ్మకవి ప్రణీతము.

చెన్నపురి :

ళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్ వారిచే

ప్రకటితము.

1923

శ్రీ ర స్తు.

రుక్మిణీపరిణయము.

కూచిమంచి - తిమ్మకవి ప్రణీతము.

చెన్నపురి :

వ. రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్ వారిచేఁ

ప్రకటితము.

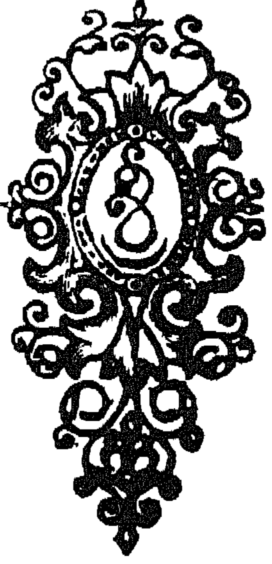
1923

Printed by
V. RAMASWAMY SASTRULU & SONS
at the 'Vavilla' Press, Madras.—1923.

శ్రీ రామకృష్ణపరబ్రహ్మణే నమః.

రుక్మిణీ పరిణయము

పీఠిక.

నగజాగజాననులు చేరి నెఱిం దనమస్తకంబుపై
జానగు చందమామఁ గని చయ్యన నద్దము వెన్నముద్దయుం
గా నెలమిం దలంచి యది గైకొనఁ బూని కరంబు లెత్తు నో
మానక వారిముగ్ధతకు మాటికి నవ్వు శివుం భజించెదన్. 1

సీ. మఘవముఖాఖిలామరభూరిసామ్రాజ్యభారధౌరేయతాకారణములు
కుంభినీధరధరణాంభోజసంభవస్ఫారాభిలాషప్రపూరణములు
బహుజన్మకృతఘోరపంకావళిస్ఫురద్వారిభృజ్ఝంఝూసమీరణములు
పద్మదానవమహాసద్మపద్మాకరప్రాతామితోన్మత్తవారణములు
తే. సతతపాలితమునిసిద్ధచారణములు, క్రూరరుగ్జంతుభయవినివారణములు
శైలకన్యాకటాక్షప్రసారణములు, వెలఁగి భక్తాళి కభయంబు నేయుఁగాత. 2

సీ. ఆభీరహితశీలు హరితనూజాలోలు నంచితార్జుననగహారలీలుఁ
బాలితామరగోత్రుఁ బ్రబలగోరిపుజైత్రుఁ జంద్రభాస్వద్రుచిచారునేత్రుఁ
బరిహృతాసమబాణు నరవాహసంత్రాణుఁ బరనిగమప్రథనప్రమాణు
నరకదుర్మదనాశు నాకప్రచురకేశు ఖరమయూఖాభచక్రప్రకాశు
తే. సుభగఖగరాజకేతువిస్ఫురదనంతు, భువనవిపులార్చనీయకపుణ్యవంతు
సాధుబృందావననిశాంతు సమురజయుని, శాంతు దాంతు రమాకాంతుఁ దగ భజింతు.

క. శరణార్థి నగుదుఁ బ్రముదిత, కరికిన్ ధృతగిరికి హృతమకరికిన్ నరకే
సరికిన్ బరిపాలితగ, హ్వరికిం దరికిం జితోద్యదరికిన్ హరికిన్. 4

సీ. చలువపూఁదమ్మిబల్గాలఁకులాడెడుచోట్లు కటిచేలము నెనుఱొమ్ము గద్దెపీఁట
తోరంపుఁబాలమున్నీరుపుట్టినయిల్లు చిలుకతత్తడిరౌతు వలపుఁగొడుకు
తెఱగంటియన్నలందఱు నాడిగపుఁజెలులు కలుములీనెడు కడకంటిచూపు
విరిసిల్లి ప్రాఁబలుకులు గిలుకుటందెయల్ తొగలసంగడికాఁడు తోడఁబుట్టు

తే. వేదమాదేవికలరు నయ్యగురుఁబోఁడి, కమలజునితల్లి నతజనకల్పవల్లి
యిందిరాసుందరాంగి మన్మందిరమున, నిండువేడుక ననిశంబు నిలుచుఁగాత. 5

ఉ. ఫాలతలంబునందుఁ గరపద్మయుగంబు ఘటించి మ్రొక్కెదం
బాలితసిద్ధకిన్నరనభశ్చరమానిసురాళికి న్దయా
శాలికి భారతీవదనసారసబాలమయూఖమాలికిన్
క్షాళితదోషపాళికి జగన్నుతశీలికిఁ దమ్మిచూలికిన్. 6

సీ. చంపకోత్పలమహాస్రగ్ధర సుస్వరమణిమాలికానర్గగుణమనోజ్ఞ
మత్తకోకిలవాణి మానితవిచికిల స్తబకవర్ణవిభాగతరలహార
సరసేందువదన బంధురకాంతిసంయుక్త సరసిజనయన సుందరవరాంగి
నిత్యవిభూతిమానిని రుచిరోత్సాహ ప్రాద్యభేదాఖండపరమశక్తి
తే. యతినుతశ్లోకఛందోమయప్రకాశ, యసముభజనరతగణామితానుమోద
యైనవాగ్దేవినాదుజిహ్వాగ్రమునను, నిలిచి సత్కావ్యగుంఫన నెఱపుఁగాత 7

చ. అనుదినముం మదిం జలన మానక మానక పూని దీనులన్
మనుచుచుఁ గార్యవేళల నుమాధవ మాధవముఖ్యు లౌసురల్
దను వినుతింప మేలిడుచుఁ దానగు దానగుణాఢ్యుఁ డంచు నిం
పెనయఁగఁ గోరి మ్రొక్కెదుదు నేనిఁక నే నికమోముసామికిన్. 8

ఉ. పాయనిభక్తితోడ మదిఁ బ్రస్తుతిసేసెద దీనరక్షణో
పాయుని యోగమార్గనిరపాయుని సంతతరామకార్యధౌ
రేయుని దివ్యకాయుని వరిష్ఠవిధేయుని శిక్షితోగ్రదై
తేయుని నప్రమేయుని సుధీజనగేయుని నాంజనేయునిన్. 9

క. వితతాగమశరణుండై, ప్రతిదినగూఢపదచరవిభాసితుఁడై ది
వ్యతరవిరాడ్విగ్రహుఁడై, ధృతిఁగేరు నజేయు వైనతేయుం గొలుతున్. 10

క. తవిలి నవప్రభ లెసఁగఁగ, భువిఁ గేరెడుమిత్రజాతబుధగురుభాస్వ
త్కవిమాహేయకలానిధి, కువలయచక్రారివంచకులఁ బ్రణుతింతున్. 11

సీ. గురుతరకౌండిన్యగోత్రవిఖ్యాతుండు బయ్యనామాత్యుఁడే భవ్యతాత
నిరతాన్నదానవర్ణితయశస్సాంద్రుండు తిమ్మనసచివుఁ డేధీరుతండ్రి
ఘనులు జగ్గనయు సింగనమంత్రియును నరసన్నయు నేమంత్రి యనుఁగుఁదమ్ము
లలరఁ దిమ్మకవిరాజన్న జగ్గనయును సూరన యేధన్యుసుతవరేణ్యు
తే. లానరసిరమ్మ పాపమేఘునునిసహజ, లతిపతివ్రతలక్ష్మి యేచతురరాణి
యట్టి శ్రీకూచిమంచివంశాబ్ధిచంద్రు, మజ్జనకు నలగంగనామాత్యుఁ దలఁతు. 12

క. క్షితి నతిచతురత లననా, రచనఁ జనహితము లైనరామాయణభా
రతము లొనర్చినజగద, ప్రతిముల వాల్మీకిశక్తిపౌత్రుల నెంతున్. 13

ఉ. ఆరయ సంస్కృతోక్తిరచనాంచితకావ్యధురీణులై భువిన్
భూరియశంబుఁ గైకొనినపుణ్యుల నామది సన్నుతించెదన్
భారవికాళిదాసశివభద్రుల భోజనృపాలబాణులన్
జోరమయూరమాఘులను సువ్రతుశౌభవభూతిముఖ్యులన్. 14

చ. స్థిరమతి నన్నయాహ్వయునిఁ దిక్కన నెఱ్ఱన భీమనార్య భా
స్కరు నమరేశుఁ బోతకవిచంద్రుని సోముని శంభుదాసునిన్
నిరతముఁ బ్రస్తుతింతు నవని న్మహితాంధ్రకవిత్వవైభవ
స్ఫురణఁ బ్రసిద్ధులైనకవిముఖ్యుల భూప్రసుతేన్సమాఖ్యులన్. 15

క. సారము గలచో నలరుచు, నేరము గలచోటు మిగుల నిందింపక స
త్కారుణ్యంబునఁ గనుఁగొను, సూరికవీంద్రుల నుతింతు సురుచిరభక్తిన్. 16

ఉ. శంక యొకింతలేక కవిసంఘముఁ జూచి వృథా వివాదముల్
బింకముతోడఁ జేయుచును బెద్దమంచును బద్యమెల్లఁ గు
శ్శంకలు సేయుచున్ గవితసార మెఱుంగక సారెసారెకు
న్వంకలు వేయుదుష్కవిగణంబుల నెల్లఁ దృణీకరించెదన్. 17

వ. అని నిఖిలదేవతాప్రార్థనంబును, గురుచరణస్మరణంబును, పురాతన నూతన మహా
కవి వర్ణనంబును, కుకవి నిరాకరణంబును గావించి, మఱియు నిష్టదేవతాప్రార్థ
నంబు చేసెద. 18

సీ. చిన్నివెన్నెలతేఁడు చెన్నైనసికపువ్వు పసమించుపులితోలుపట్టుసాలు
చిలువలఱేకిమీఁదుబలుమానికపుఁదాళి వాలుంపుఁదెలిగిబ్బవారువంబు
గఱికిపూజల మెచ్చుగారాబుకొమరుండు వలిగొండకూఁతురు వలపుటింతి
జేజేతుటుములెల్లఁ జేరి కొల్చెడుబంట్లు నునుపెండిగుబ్బలియునికిపట్టు
తే. నగుచుఁ జెలువొందఁ భువనంబు లనుదినంబు, రమణఁ బాలించునిన్ను నేఁ బ్రస్తుతింతు
బుధనుతవిలాస పీఠికాపురనివాస, కుముదహితకోటిసంకాశ కుక్కుటేశ. 19

సీ. బృందారకామందమందారవీతౌఘబృందారవిందాక్షునందనీయ
పాటీరవర్ణేందుకోటీరగౌరీవధూటీసతాదిత్యకోటితేజ
క్షోణీరథాంభోధితూణీరగంగాప్రవేణీరవామోదపాణిహరిణ
నీహారవాగ్భామినీహారహారానిలాహారవర్యాశ్వవాహనార్వ
తే. శర్వసర్వజ్ఞదుర్వహాఖర్వగర్వ, సర్వపూర్వామరోదగ్రశార్వరహర
సారసుకుమారసంతతోదారవీర, చారుతరకుక్కుటాకారజయసుధీర. 20

క. చిరతరముగ నానేర్చిన, కరణిన్ రచియించి నీకుఁ గావ్య మొసఁగెదన్
సుగుణదోషము లెల్లను, బరిహార మొనర్చి దయను బాలింపు శివా. 21

క. అని విన్నవించి కావ్యం, బొనరింపఁగఁ బూని మొదల నుద్యద్గతి దే

వున కిఁ బగుపీఠాపురి, ఘనతర మగుమహిమ మెన్నఁ గావలయు నొగిన్. 22

సీ. పాదగయాక్షేత్ర పరమపవిత్రంబు పురుహూతికాంబకుఁ బుట్టినిల్లు
యేలానదీజలావృతతటాకానీక మఖిలశక్తులకు విహారభూమి
తోరంపులవణపాథోనిధితీరంబు నిర్మలగౌతమీనికటసీమ
కుంతిమాధవదేవుగురుతరస్థానంబు విలసితభీమమండలతలంబు
తే. సేతుకాశీప్రయాగాద్యశేషదివ్య, తీర్థరాజంబులందుఁ బ్రతిష్ఠఁ గాంచి
సకలదోషాపనోదకశక్తి నలరు, పుణ్యసారంబు పీఠికాపురవరంబు. 23

సీ. చక్రవాళాహార్యజలధితుల్యోన్నతప్రాకారపరిఖావిరాజితంబు
సాంద్రముక్తాసౌధచంద్రశాలాసేకభద్మనిర్మితహర్మ్యశర్మదంబు
కరిసైంధవాందోళికాధేనుధనధాన్యవనదేవగృహసరోవర్ణితంబు
విపులచాతుర్వర్ణ్యవిద్వత్కవిశ్రేష్ఠవటనటామాత్యవిస్ఫారితంబు
తే. రాజమాహేంద్రనరదుర్గరాజ్యభూరి, ఘోరసంఘరణాక్రాంతభాసమాన
రావుమాధవనృపపరిరక్షితంబు, భోగనికరంబు పీఠికాపురవరంబు. 24

షష్ఠ్యంతములు.

క. ఏతత్పురనేతకు ఘన, దాతకు గోష్పదప్రశమితధాతకు భువన
త్రాతకు సకలాగమవి, జ్ఞాతకు శీతాచలేంద్రజామాత కొగిన్. 25

క. ఖండనపరఖండనకర, మండనశరచాపఖడ్గమహనీయున కా
ఖండలమణికుండలఘృణి, మండలఫణిరాజరాజమానాంగునకున్. 26

క. కమలాధిపసఖునకు ధృత, కమలునకు మునిస్తుతాంఘ్రికమలునకు లస
త్కమలధతూణీరునకును, గమలశిరోజునకు సమధికమలహరునకున్. 27

క. నారదపారదశరద, శారదశరచాభ్రకరితుషారాభ్రఝరీ
తారాహితహీరామృత, ధారామితసితవిలాసదరహాసునకున్. 28

క. వృషవర్ధనునకుఁ గిన్నర, వృషసఖునకు రిపుమదేభవిదృతముఖునకున్
వృషసేవితచరణునకును, వృషవాహనజనకునకును వృషవాహునకున్. 29

క. హరిమణినిభకంధరునకు, హరిమదమథనునకు నిశితహరిబాణునకున్
హరిపతికేయూరునకును, హరికోటిసమానకాంతిహరిణాంగునకున్. 30

క. సంగరజయునకుఁ గుక్కుట, లింగస్వామికి నవీనలీలావిలస
ద్భృంగిరిటినటనరతునకు, గంగాజూటునకు దివిజగణసేవ్యునకున్. 31

వ. అనంతసాష్టాంగదండప్రణామంబులు సమర్పించి తత్కృపాతిశయంబున నద్దేవతా
సార్వభౌమునకు నంకితంబుగా నారచియింపంబూనిన రుక్మిణీపరిణయంబను మహా
కావ్యంబునకుఁ గథాక్రమం బెట్టిదనిన. 32

ప్రథమాశ్వాసము.

—— కథాప్రారంభము. ——

క. అనుపమగుణుఁ డగుసూతుఁడు, మునుకొని మును శౌనకాదిమునులకు వినయం
బున భాగవతపురాణము, ఘనభక్తిఁ బ్రవిస్తరంబుగా నెఱిఁగించెన్. 33

గీ. అవ్విధంబు పరీక్షిజ్జనాధిపునకు, ఘనుఁడు శుకయోగి దెల్పుచోఁ గౌతుకంబు
పల్లవింపంగ రుక్మిణీపరిణయప్ర, కార మెఱిఁగింపుఁ డని రాజు గోరుటయును. 34

క. ధీవరుఁ డాశుకుఁడు జగ, త్పావన మగుతత్కథావిధం బెఱిఁగింతున్
గేవలభక్తి చెలంగ మ,హీవల్లభ విను మటంచు నిట్లని పలికెన్. 35

సీ. శ్రీకారణాభ్యున్నతాకారసన్మణిప్రాకారసౌధవ్రజాకరంబు
సోపానసవప్రజగోపానసీచిత్రరూపానవద్యోరుగోపురంబు
గంభీరహితవిమానసుంభీరయుక్తాంబుగంభీరపరిఖావిజృంభణంబు
శీలావరోధేందుశాలానికీర్ణేంద్రనీలావళీకుడ్యజాలకంబు

తే. సదసమసుమసుమశరవ్యసనవసుని, వసనసంత్యక్తగత్నసారసనవసన
రసికయోషానుమోదకశ్వసనశిశువి,సరవిశాలంబు కుండినపురవరంబు. 36

మ. మహి నవ్వీడు చెలంగునిందుమణిహర్మ్యశ్రేష్ఠాంగనాచారువి
గ్రహవిద్యుత్కచనీలవారిధరవిభ్రాంతిస్వచేతోముహు
స్మహురుద్భాసితవారియంత్రపతితాంభోబిందుసందోహసం
గ్రహణోదంచితచాతకప్రకరమై రంగత్ప్రకాశోన్నతిన్. 37

చ. అరుగఁగ సంచరించుతురగావలిపీచులు తూర్యఘోషముల్
సలితభామినీరదనసారసముల్ ఘనరాజహంసముల్
చెలఁగుపదాలువన్నియపసిండి మెఱుంగులుమంగుదిన్నెలున్
గలిగి పురంబు భాసిలు జగద్వినుతామరగంగయో యనన్. 38

ఉ. అన్నగరంపుఁగుందనపుహర్మ్యతలంబుల నాడుబాలికల్
పున్నమరేలు చందురునిఁ బోల్పుగఁ గన్గొని యాటవేడుకం
జెన్నుగ నెన్నొసళ్లెదురుసేయుచు దీకొని తాఁక నుర్విపై
నెన్నఁ గళంకి యయ్యె శశి యింతులకస్తురిబొట్టు లంటుటన్. 39

ఉ. ఆపురగోపురాగ్రసముదంచితకాంచనకుంభముల్ మహో
ద్దీపితలీలలన్ మెఱయుధీరత నందులసుందరీజనం
బే పలరుం బయోధరము లీపగిదిం దమ కంచు నిర్జరేం
ద్రాపముచారువక్త్రిలకు నొయ్యనఁ జూపఁగ నిల్పిరో యనన్. 40

గీ. వజ్రిముక్తాబ్జరాగప్రవాళనీల, వితతిచే నొప్పుఁ బురిపణ్యవీథి పుండ
రీకకుముదాబ్జహల్లకాస్తోకనీల, కువలయశ్రేణిచే నొప్పుకొలనుపోలె. 41

చ. నగరవిశాలసౌధశిఖరంబులపై విలసిల్లు నెల్లెడం
జిగిబిగికుందనంపుఁబనిచేసినరత్నపుఁగీలుబొమ్మ లా
గగనమునందు నుండి పురిఁ గల్గువిలాసముఁ జూడఁగోరి వ
న్నెగ నరుదెంచి పాయ కటు నిల్చినయచ్చరకన్నెలో యనన్. 42

ఉ. ఆనగరంబుప్రోవను దినాధిపుఁ డేఁగుచు దారి కడ్డమై
పూనికనున్నకోటఁ గని పోవఁగలేక యిరాఱు మేనులం
దానటు దిద్దు మాటి చనెఁ దథ్యము గాదని యంటిరేని యా
భానుని ద్వాదశాత్ముఁ డనిపల్కఁగఁ గారణమేమి నిచ్చలున్. 43

గీ. సరసులెల్లను బలుమాఱు సంస్తుతింపఁ, గువలయానంద మగుచు నక్కోటచుట్టుఁ
గమనలంకారవైఖరి గడలుకొనఁగ, పరిఖ దనరారు నెపుడు నప్పట్టణమున. 44

చ. పురి కరిబృంద మందముగఁ బున్నమచందురుఁ గాంచి తెల్లదా
మరవిరియంచుఁ దొండము సమందగతిం దివికెత్తఁ దత్సుధా
కరుఁడు ననేకరాహువులుగా మది నెంచి భయంబు మించి దు
స్తరబహుశార్తిఁ గుందుచుఁ గృశత్వమునొందుఁ బదాఱువ్రక్కలై. 45

క. నాగరకరికర్ణోదిత, సాగరముఖమదకదంబసాంద్రఝురీసం
యోగంబువలన జలధికి, సాగరనామంబు గలిగె జగము లెఱుంగన్. 46

క. హరిణము లప్పురమునఁ గల, తురగంబులతోడఁ బోరి తుది నోడి మహా
త్వరితమునఁ బవనహిమకరు, గిరిజేశుల శరణువొందె గేవలభీతిన్. 47

సీ. తపఁబాటుగాఁ బల్కు తలకొట్లబడిరేఁ దా వేదవేదియె యంచు వేధ నెంచి
జగ మెన్నఁ ద్రిదశవేశ్యకుఁ బుట్టెఁ దాఁ గులశ్రేష్ఠుఁడే యంచు వసిష్ఠు నెంచి
యనుజునిల్లాండ్రఁ గూడెను దాను సాధువర్తనుఁడె యంచును శుకజనకు నెంచి
ప్రకటింప సర్వభక్షకుఁడు తా నాచారవంతుఁడే యంచుఁ బావకుని నెంచి
తే. వేదతత్త్వజ్ఞు లత్యంతవిమలకులులు, సాధువర్తను లవికలాచారయుతులు
నైనధాత్రీసురోత్తము లనుదినంబు, పూన్కిఁ జెన్నొందుచుందు రప్పురమునందు.

చ. అమరఁ బదాఱువ్రక్కలు నిరాలు దెఱంగులు నైరి చెల్లఁబో
తమకులకర్తలై నశశితామరసాప్తు లటంచు వారలన్
విమలయశఃప్రతాపముల విస్తరిలంగ నొనర్తు రొక్కటన్
హిమకిరణార్కవంశ్యు లయి హెచ్చినయప్పురిబాహుజోత్తముల్. 49

చ. ధన మెపుడుం బుధావలి కుదారత మీఱ నొసంగి రెంతయున్
ఘనులనఁ బోలి యప్పురిఁ బ్రకాశతఁ గాంచినవైశ్యకోటులన్
ధనదు లటంచు నెన్నక సదా ధనరక్షకుఁ డైనయక్కుబే
రుని ధనదుం డటంచును నరుల్ వచియించుట దోసమేకదా. 50

క. శూద్రులు గల యురుసుగుణస, ముద్రులు సలలితస్వధైర్యమోఘీకృతహే
మాద్రులు ఘోరరణాంగణ, రుద్రులనంబోలి మహితరుచి నవ్వీటన్. 51

సీ. తమగానములకు సంతసిలి పున్నాగముల్ ప్రస్ఫుటభోగసంభ్రమత నలరఁ
దమవిహారముల కెంతయు భూజనుల్ చొక్కి సుమనోవికాసవిస్ఫూర్తిఁ దనరఁ
దమముఖాంభోజగంధములకు సరసాళు లుప్పొంగి మదబుద్ధిఁ గప్పుకొనఁగఁ
దమమణినూపురధ్వనులకుఁ బరమహంసలు పోలి మానసాసక్తి నలమఁ

తే. గేరి మగమీఱి బలుతూపు లేఱి నూఱి, తూఱి నడి నేయుశరంబు లైరిఁ బారిఁ
గూరి వేసారి తముఁగోరి చేరువిటుల, రతులఁ దేలింతు రావారసతులు లందు. 52

ఉ. తమ్ములు మొల్లలుం దొగలుఁ దాసనముల్ విరిపొన్నలున్ శిరీ
షమ్ములు హల్లకంబులును జంపకజాలము లిప్పమొగ్గలున్
సమ్మతి నమ్మఁ జూపి తమచారుతరాననయుక్తి ప్రకా
శమ్మెఱిఁగింతు రెంతయును జాణల కప్పురిఁ బుష్పలావికల్. 53

సీ. చెలిమిఁ గైకొనియెదఁ జెండ్లిమ్ము చెలియన్నఁ గొనుమారు బేరముల్ కొసగ కిప్పుడు
పొదలెడుచివురు సూపెద విది ముద్దియ మేలనఁ బలుగెంపులోలి నింప
సుమకలంబక్రీడ నమరింపుసఖి యన్న నది నీవి వదలింప కనువుగాద
యెల్లవేళల నుండుమల్లికల్ గా వేడ్క ననఁగ మూపురములోఁ గొనియనిచెద

తే. ననుచుఁ దముఁజేరి కేరెడుననుపుకాంత్రుఁ, గనుచు నెఱదంటపలుకులు వినుచు మదినిఁ
బెనుచుమదమున ననలమ్ముకొనుచుమనుచుఁ, బుష్పలావికలందు రప్పురమునందు. 54

సీ. ఈమంజుకుచంబు లీచానయన నివి కొనఁగోర నొక్కింతగొనబొనర్చ
నంటిఫలంబు గైకొంట నీయెడఁదగు నన నటకానిమ్ము వెనుకరమ్ము
నెలఁతమాకందంబు నిగ్గోరుట లనఁగఁ బలుమాఱు కేలికి నలరియుండు
మోవిపంటనుగంటిఁ గావించి చూతునా యనఁ బండుఁ గని యిటు లాడనగునె

తే. యనుచు ఫలములుగొనఁబూనినటులు నిటులు, మొనసి సరసోక్తులాడుచు నెనసి తిరుగు
విటులకింపుగ మఱుమాట వెసనొసఁగుచుఁ, ఫలములమ్మెడిచెలులందు రెలమినందు.

క. ఆనగర మేలుమేలుగ, మానితకీర్తిప్రతాపమహిమోన్నతిచేఁ
బూనికమీఱఁగ భీష్మక, భూనాయకుఁ డెప్పుడు సకలబుధజననుతుఁడై. 56

సీ. కువలయంబున కార్తిఁ గూర్పనియినుఁడు చక్రావళి నేఁచక యలరురాజు
ధర్మహింసనమునఁ దనరనిరాముఁడు భోగినీసురతేచ్ఛఁ బోనివిజయుఁ
డతిరాజసమున మిన్నందనిశూరుఁడు గోత్రాహితుఁడుగాని గోవిభుండు
పరమహంసలఁ బోవఁ దఱుమనిఘనుఁడు నెవ్వడిభంగమొందనివాహినీశుఁ

తే. డనఁగఁ దేజఃకళాన్వపవినుతిశౌర్య, జవవిభవదానగాంభీర్యశాలి యగుచుఁ
బూని తనకీర్తి జగమెల్లఁ బొగడ నెగడె, నన్నెమీఱంగ భీష్మకావనివరుండు. 57

సీ. గుఱుతు దప్పనిభూరిగోత్రధర్మముఁ బూని నిరుపమరాజశేఖరత నలరి
వినుతపాండురవర్ణమునఁ బ్రకాశత మీఱి బుధరక్షణోపాయబుద్ధిఁ జెలఁగి
వలనుమీఱ ననంతవాహినీయుక్తుఁడై భువనాభిరామవిభూతిఁ బొదలి
సంతతాహీనభూషణభూషితాంగుఁడై ప్రియకుమారగణాభ్యుదయ మెలర్పఁ
తే. జారువృషకేతుమహితుఁడై స్మరవిరోధి, కరణి ధరణిఁ జెలంగు వేడ్కల నశేష
జనమనోరథసంధానచతురుఁ డగుచు, వాసికెక్కె నయా నృపాగ్రసరుండు. 58
సీ. తనచంద్రహాసనితాంతవైఖరి మిత్రశత్రులఁ జిరసుఖాస్పదులఁ జేయఁ
దనమహాద్రవిణవిస్తారంబు బుధవీరవరులను నిత్యసవనులఁ జేయఁ
దనకమలాకరధామంబు హంసార్థితతులమానసవిచింతనలఁ జేయఁ
దనదానధారావితతగోసమితి విప్రార్థులఁ బూర్ణజీవనులఁ జేయ
తే. నుండు నుద్దామభుజదండమండనప్ర, చండకోదండపాండిత్యఖండితోగ్ర
భండనోద్దండశౌండారిమండలేశ, మండలుం డామహీస్థలాఖండలుండు. 59
గీ. అతనిపూఁబోణి యొప్పు మత్తాలివేణి, సైకతశ్రోణి వికసితజలజపాణి
పరమకల్యాణి నిజనేత్రనిరసితైణి, సతతవితతగుణశ్రేణి సత్యవాణి. 60
చ. పలుమఱు జాహ్నవిం బరమపావని యందురుగాక యింతయున్
నిలుకడలేక పంకముల నిండుకయుండి విషస్వరూపయై
కలఁగుచు వక్రపద్ధతులఁ గాంతునిశీర్షముఁ ద్రొక్కి నిల్చుఁ దాఁ
దుల యగునెట్టు లవ్వికచతోయరుహాయతచారునేత్రకున్. 61
సీ. నిరతపాతివ్రత్యగరిమ నరుంధతి ననుపమసంపద్వృద్ధి నబ్ధికన్య
నవిరళవాక్యవైభవమున భారతి నిష్టభోగనిరూఢి నింద్రురాణి
నధికక్షమాలీల నవనీవధూటిని విమలసౌందర్యసారమున రతిని
బరమపావనత నంబరచరద్వాహిని నురుతరైశ్వర్యవిస్ఫురణ నుమను
తే. బోలు నితరులఁ దులయనఁ బొసఁగునెట్లు, మనుచు జనులెల్లఁ దనుసముదగ్రసరణిఁ
బ్రస్తుతులు సేయ నభినవప్రాభవమునఁ, జెలఁగు నప్పూర్ణతారేశలలితవదన. 62
తే. ఆసరోజాక్షి క్రమమున నధిపువలన, రుక్మియును రుక్మరథుఁడును రుక్మబాహు
రుక్మకేశులు రుక్మనేత్రుఁడు ననంగఁ, బరఁగుతనయుల నేవురఁ బడసి మఱియు.
క. సిరుల జవరాలియంశము, తిరమై తనకుక్షియందు దీపింపఁగ భా
సురలీల నమరి యాహిమ, కరముఖి యాఱవది యైనగర్భముఁ దాల్చెన్. 64
క. నునుఁజెక్కులు దెలుపారెం, జనుముక్కులు నలుపువాఱె సమమగుచు వళుల్
పెనుసుక్కులు వడిఁ దీఱెం, గనుచొక్కులు మీఱె నంతఁ గంజేక్షణకున్. 65
తే. కాంతగర్భాంతరంబునఁ గమలవేడ్క, నొయ్యనొయ్యనఁ బెరుగుచు నుంటఁ జేసి
మధ్యమున కెప్పుడును జోక మట్టుమీఱఁ, బేదఱికమంతయును దీఱె పెంపుదనరె. 66

తే. పుడమిచేడియ యాపువ్వుఁబోణిగర్భ, మునఁ బ్రవేశించుచున్నదో జననమొందఁ
దలఁచియున మన్మరుచియంచుఁ దవిలి మెసఁగెఁ, గానిచో నింతికిదియేమికారణంబు.

క. అడుగామడయ్యె తోఁచెను, నడుచు నెడం దృణము మేరునగమై తోఁచెం
దొడరి పని సేయు నెడ న, వ్వడఁతికి గణుతింప గర్భభారము పేర్మిన్. 68

చ. తలఁపునఁ గోరికల్ మొలచెఁ దద్దయు దేహము వన్నె గుబ్బచ
న్నులు కడు నుబ్బె నారు సుమనోవనసీరుచిం జెలంగెఁ
బొక్కిలి మఱి విస్తరిల్లెఁ బలుగెంపులసొంపుహసించుమోవియున్
వెలవెలఁ బాఱె నప్పరవిందదళాయతచారునేత్రకున్. 69

క. అలినీలవేణి కిటువలె, నెల లలరఁగఁ దొమ్మిదియును నిండి తగం బ్రొ
ద్దుల నెల మసలుటయును ని, ర్మల మగునొకపుణ్యవాసరంబున నంతన్. 70

క. కలశాబ్ధివీచిలక్ష్మీ, ఫలనం గన్నట్లు మంచిలగ్నంబున సొం
పలరఁగ నజ్జలజానన, కులదీపకయైనముద్దుఁబోఁతుం గనియెన్. 71

తే. పుట్టినప్పుడె కలిచల్లి బొడ్డుగోసి, ఎడి జలకమార్చి తడియొత్తి బడిసిపైచి
మంత్రసానులు బాలికామణినిఁ బ్రేమ, దనర మెత్తనిపొత్తుల నునిచి రొగిని. 72

క. పాలకడలిక్రియ నజ్జన, పాలకసదనంబు మెఱసెఁ బలుమఱు రోలం
బాలకయై విలసిల్లెడు, బాలకతన శుభవిభావిభాసిత మగుచున్. 73

ఉ. అప్పుడు మానవేంద్రుఁడు ధరామరకోటి కభీష్టవస్తువుల్
కుప్పలుగాఁగ నిచ్చి కరిఘోటకహాటకచేలముల్ నయం
బొప్పఁగ బంధువర్గముల కున్నతలీల నొసంగి దీనులం
దప్పక సత్కృపం గని యథావిధిఁ దానములాడి వేడుకన్. 74

తే. పదిదినంబులు పురిటింటఁ బగలు రేయుఁ, బదిలముగఁ గాపులిడి నరపాలుఁ డంత
పురుడు చేయించెఁ దనతోడఁబురుడు సేయఁ, గలరె నృపతులు ధారుణీస్థలి నటంచు. 75

క. జనులెన్నఁ బదునొకొండవ, దినమున బుధనికరమెల్ల దీవన లొసఁగం
దనయనుఁగుందనయకు వే, డ్కను రుక్మిణి యనుచు నామకరణం బిడియెన్. 76

తే. నూనెఁ దలయంటి పసుపున మేను నలఁచి, చలువపన్నీటితోఁ గూర్చి జలకమార్చి
కజ్జలంబిడి ధూపముల్ కడు నొసంగి, పాలు ద్రావించి బాల నుయ్యాల నునిచి. 77

క. జోజో ముద్దులగుమ్మా, జోజో కప్పురపుదిమ్మ జోజో కొమ్మా
జోజో బంగరుబొమ్మా, జోజో వెలలేనిసొమ్మ జోజో యనుచున్. 78

తే. జోలపాడంగ నిదురించి మేలుకాంచి, మేలుకాంచనకింకిణీజాలములు న
టించఁ బదములఁ జేతులాడించుకొనుచుఁ, బోయిపెట్టిన నెఱిఁగి యాహార మొసఁగి.

ఉ. అత్తఱిఁ గ్రొత్తముత్తియపుహర్మ్యతలంబున నిల్పి చిత్తరు
పుత్తడికీలుబొమ్మలను బొంగరముల్ మణికందుకంబులం

జిత్తవికాసమై మిగులఁ జెన్నగువెన్నెలదోఁసపండులన్
మొత్తముగాఁగ నిందుముఖి ముందర నుంచి విలాసవైఖరిన్. 80
ఉ. అల్లదె చందమామ దివినంటి వెలుంగుచు నంటిపండులన్
బెల్లము వెన్న చక్కెరయు నెయ్యిని పాలను జున్ను మీఁగడల్
కొల్లలు మీఱఁ బట్టుకొని కూరిమి నాడుకొనంగవచ్చె రం
జిల్లి చకోరనేత్ర యటు సేయక కన్గొనుమంచు వెండియున్. 81
ఆ. వెండిగిన్నెలోన వెన్నయు బువ్వయుఁ, బసిఁడిగిన్నెలోనఁ బాలునిడుక
చందమామ రావె జాబిల్లి రావె మా, పాపతోడ నాడ మాపులనుచు. 82
క. నెలబాలుఁ జూపి నునుగి, న్నెలఁ బాలును నెయ్యిపోసి నెలఁతుక లాచి
న్నెలబాలకుఁ ద్రావించుచు, నెలమిం గ్రీడింపఁజేసి రింపలరారన్. 83
క. దాదులు వెనుపఁగ నిటు జగ, దాదులకాది యగుమగువ యనిశము సిరులం
బాదుకొని నృపతితిలకం, బాదుకరాఁ బెరుఁగుచుండె నంతగణంకన్. 84
ఉ. అంగదముల్ వెలుంగ మణిహారము లక్కున నర్తిలంగ మే
ల్బంగరురావిరేక నొసలన్ మసలంగఁ బదాంగదధ్వనుల్
పొంగి చెలంగ రంగులను బొన్నగుపావడ సొంపెసంగఁగా
సంగడికన్నెలం దవిలి సారసలోచన క్రీడసేయుచున్. 85
సీ. మేలైన కెంబట్టుజాలె బిగ్గరఁ జుట్టి తిరముగాఁ బసిఁడిబొంగరములాడు
గుజ్జియంటఁ బరువిడ్డతతి యంచియల్ పెల్లుమ్రోయంగ దాఁగురుమూఁతలాడు
గరకంకణధ్వనుల్ ఘలుఘల్లురని యింపు గావింప నచ్చనఁగాయలాడు
నిలువెల్ల జెమట సోనలఁ దోఁగి విలసిల్లఁ దొడరి మానికపుఁగంచుకములాడు
తే. దంటచెయికేరి యోమనగుంటలాడుఁ, బోలురాసిరవెన్నెలపోగులాడు
వేర్మిఁ జెలరేఁగి చిఱుతనబిల్లలాడు, వేడుకలుమీఱఁ బింపిసలాడు మఱియు. 86
సీ. బలుముత్తియంపు మేడలఁ గ్రీడసేయుచు నాఁడుక పసిఁడియుయ్యాల లూఁగుఁ
గమ్మపుప్పొడి మేనఁ గ్రమ్మ లీలావనతరువులఁ బరువంపువిరులు గోయు
బొమ్మపెండ్లిండ్లొనర్చుచును గుజ్జెనఁగూటియామెతల్ రాకన్నియలకు నొసఁగు
సారంపుఁగెంపుపంజరములలోనిడి సుకుమారకీరశారికలఁ బెనుచుఁ
తే. దవిలి నిచ్చలు గౌరీవ్రతములు నోఁచు, నలఘుమతి నింపులగుపాట లభ్యసించుఁ
జెలఁగి భూసురపరిసువాసినులఁ గొలుచు, దాదిగాదన్న పనియె పంతమునఁ జేయు.
క. బింబోష్ఠి లేఁతయగు ప్రా, యంబున నీరీతిఁ గన్నియలఁగూడి ప్రమో
దంబునఁ గ్రీడించుచుఁ జె, ల్వంబున వర్తింపఁ గొన్నివాసరములకున్. 88
సీ. నిద్దంపుబలుసోగనెఱులు క్రొమ్ముడి కందె నెమ్మొగంబునఁ జేట నేటుకొనియెఁ
గనుదోయి నఱసిగ్గుఁ గలికిచూపులు మీఱెఁ జెక్కులనిగనిగజిగి దనర్చెఁ

జెన్నొంద నెఱచిన్నిచన్ను లుద్భవమయ్యె మోవి యొక్కించుక జేవురించె
నూనూఁగునూఁగారు నునుఁజాయదలమయ్యెఁ గటిచక్ర మించుక ఘనతనొందె
తే. నడల నొయ్యొయ్యమురిపంబు గడలుకొనియె, ముద్దుజిలిబిలిపలుకులు మొలచె సొలపు
చిఱుతతెలినవ్వు లంతంతఁ జెలువు మెఱసె, రమణికి నవీనయౌవనారంభమునను. 89
క. సింగార ముప్పతిల్లఁగఁ, బొంగెడుతేజవ్వనంబు పొడమిననపు డ
య్యంగజునిచేఁ జెలంగెడు, బంగరుకీల్బొమ్మ యనఁగ బాలిక యలరెన్. 90
ఉ. అంతటఁ జన్నుదోయి బటువై విలసిల్లె నితంబబింబ మ
త్యంతము విస్తరిల్లె మదనాంకురభావము లుప్పతిల్లె మో
మెంతయుఁ దేజరిల్లె సిరు లీనుచు వేనలి యుల్లసిల్లె న
క్కాంతకు నిండుజవ్వనము కన్నులపండువయై ఘటిల్లుటన్. 91
చ. నిలుకడఁ గన్న క్రొమ్మెఱుఁగు నింగిఁ దొలంగినచంద్రరేఖ యిం
పలరఁగఁ బల్కు పుష్పలత ప్రాణము లున్న పసిండిబొమ్మ చే
ష్టలు గలగుజ్జుమావి ఘనసౌరభ మబ్బినమానికం బనం
జిలుకలకొల్కి యంత విలసిల్లె మనోహరయౌవనంబునన్. 92
ఉ. ఆనవమోహనాంగి యనయంబు నయం బెనయం బుధావళుల్
దానగుణాఢ్యుఁడై నతినతంద్రిసభం బ్రథమాఱ దేవకీ
సూనునిరూపయౌవనవచోబలవైభవముల్ గణింపఁ దాఁ
బూని పయోరుహాక్షుఁడె విభుండు తగం దనకంచు నెంచుచున్. 93
ఉ. ఎన్నఁడు చూతు సారసదళేక్షణుముద్దుమొగంబు శౌరి ద
న్నెన్నఁడు పెండ్లియాడుఁ జెలులెల్లను వేడుక నుల్లసిల్ల న
వ్వెన్నునిమస్తకంబున నవీనము లౌ తెలిముత్తియంపుఁ బ్రా
లెన్నఁడు నింతు వానియెద నెన్నఁడు గూర్మి వసింతు నక్కటా. 94
క. తమవా రాశౌరికి ను, త్తమమతిఁ ద న్బెండ్లి సేయఁ దలఁతురొ లేదో
కమలజుని వ్రాఁత మఱి యే, క్రమమగునో నిర్ణయింపరా దింతైనన్. 95
తే. మోహనాకారుఁడును సదామోదమతియుఁ, జారుకారుణ్యతారుణ్యసంయుతుండు
భాసురైశ్వర్యఖనియునౌ ప్రాణవిభుఁడు, గలుగు టెల్లను జెలిపుణ్యఫలముగాదె. 96
చ. సరసవచోవిలాసనయచాతురిఁ దుల్యతనొంది యామిని
కరముఖియున్ సదాహృదయకౌతుకహేతుకళావిధిజ్ఞుఁడౌ
పురుషుఁడు నెమ్మితోఁ గలసి భూరిసుఖానుభవాబ్ధిఁ దేలుటల్
చెఱకునఁ బండుపండుట పసిండికిఁ దావిఘటిల్లుటారయన్. 97
సీ. వామాక్షులకు వశంవదుఁడైనయాలిలఁ బొటిల్లు ప్రియుఁడు తంగేటిజున్ను
మానినీమణులకు మదనకళాతంత్రకోవిదుం డగుపతి కొంగుపసిఁడి

పువ్వుఁబోణులకు జగత్పూజితాకారుఁ డాపురుషుఁడు వెలలేనిభూషణంబు
అలివేణులకుఁ బూర్ణయౌవనుం డై చెలంగెడుమనోహరుఁడు ముంగిటినిధాన
తే. మబ్జముఖులకు బలవైభవానురాగ, నిరతుఁ డగునాయకుఁడు చేతినిమ్మపండు
ఇన్నిగుణములు శౌరియం దెన్నఁబడియె, నతఁడువిభుఁడౌటకన్న భాగ్యంబుగలదె.
క. సరసోదారధరాధర, ధరమధురాధరసుధాసుధారాసిక్త
స్ఫురదమలతరమృదూక్తులు, పరమానందమున వినెడుభాగ్యం బెపుడో. 99
సీ. పీతాంబరాస్యేందుబింబ మీక్షింపక నయనోత్పలంబు లేక్రియఁ జెలంగు
హరికరాంబురుహవిస్ఫురణ లభింపక కచమధువ్రతము లేకరణిఁ బొదలు
శౌరివక్షఃకవాశ్ర్మమున రాయక కుచకనకకందుకము లేగతిని మెఱయు
దైత్యారివాగ్వ్యాప్తిధారలు సోఁకక శ్రవణకూపంబు లేసరణి మబ్బుఁ
తే. కృష్ణలావణ్యగంగాసరిత్తరంగ, మాలికాడోలికాకేలిఁ దేలి లీలఁ
దేజరిల్లక మానసరాజహంస, మేతెఱంగున సంతతప్రీతి నలరు. 100
ఉ. విందుము ముందు వీనుఁగవ విందుగఁ బొందుగనందు మంద నా
నందము నందముల్ మెఱయ నవ్యవిలాసకళాసమగ్రుఁడై
సుందరమందహాసరుచి శోభిల వ్రేతలఁ గూడి యాడుగో
విందునిఁ జెంద ముల్ జెలులు వేమఱు నేమివ్రతంబు నోఁచిరో. 101
సీ. తనశిరంబున శౌరి తలఁబాలు వోసిన మానికంబులు శంభుమౌళి నునుతుఁ
జేఁగి కృష్ణుఁడు నన్నుఁ జెట్టవట్టిన నుమాధవునకుఁ గేలెత్తి దండ మిడుదు
హరి తనమృదులపదాగ్రంబుఁ ద్రొక్కిన ఫణిహారునకుఁ బ్రదక్షిణ మొనర్తుఁ
బురుషోత్తముఁడు దనపొత్తునఁ గుడిచిన హరునకు నమృతోపహార మిడుదుఁ
తే. జక్రి దనుఁగూడి మంగళస్నాన మొలమి, నాచరించినఁ బురనిశాటాహితునకుఁ
దనరనభిషేక మొనరింతుననుచుఁ బెనుచు, పరిణయోత్సాహమునఁ బల్కెఁ బంకజాక్షి.
చ. చెలులకు నిత్తెఱం గెఱుఁగఁ జెప్పినయప్పుడె గేలిసేయఁగాఁ
దలఁతురుగాని రాజునెపఁ దప్పక యిప్పని యొప్పమీఱఁగాఁ
దెలుపుడుచేసి యొయ్యన మదీయమనోరథసిద్ధిగా శుభం
బెలమిని సంఘటింపఁగల రెవ్వరొకో కృతోపకారులై. 103
క. అని యిత్తెఱఁగున హరిపైఁ, దనరఁగఁ జిత్తంబు నిల్పి తనలోఁ దానే
యనవరతముఁ జింతించుచు, వనజేక్షణ పరమయోగివైఖరిఁ జెలఁగెన్. 104
ఉ. ఆయెడ నొక్కనాఁడు సచివాప్తపురోహితరాహుతాననీ
నాయకగేయకావ్యరతనాటకచేటకచాటుకావ్యసం
గాయకగాయకార్యసముదాయకళానుకళారిభేదనో
పాయవిదుల్ భజింప నిరపాయనృపాయత వైభవంబునన్. 105

సీ. అందమై శంఖవిభాసుందరమై వృతసుధీబృందమై లోచనానంద మగుచు
సారమై భూరివిస్తారమై మకరతద్వారమై యాచకాధార మగుచుఁ
బూతమై భువనవిఖ్యాతమై సజ్జనోపేతమై మధురసంగీత మగుచుఁ
దివ్యమై బహుతరద్రవ్యమై సతతసంభావ్యమై సుభటసంసేవ్య మగుచు
తే. శుంభదంభోజరాగవిష్కంభశాత, కుంభజృంభితవిద్రుమ స్తంభవితతి
జంభజిన్మణిసంభితారంభజాల, జాలకంబైనయొకసభాస్థలమునందు. 106
క. నిండుఁగొలువుండె దయ నధి, కుండన రూపాబ్జసాయకుండన సుగుణాం
కుండన నిశ్శంకుండనఁ, గుండినవిభుఁ డైనభీష్మకుం డనవిభుఁడై. 107
క. అతులగతి నిల్చు కొలువై, హితులున్ బుధతతులు మతిమహితులున్ ధరణీ
పతులున్ బ్రీతిఁ గేరుపురో, హితులున్ సుతులున్ వినంగ నిట్లని పలికెన్. 108
చ. తవిలి మదీయపుత్రి యగుతామరసాయతనేత్ర రుక్మిణిం
బ్రవిమలతేజుఁ డైననరపాలతనూజున కిచ్చి ధారుణీ
దివిజులు రాజులుం బొగడ దిక్కులఁ గీర్తి వెలుంగ భూరివై
భవమునఁ బెండ్లిసేయుటకు భావమునం దిపు డుత్సహించెదన్. 109
క. కులమును రూపము విద్యయుఁ, దెలివియు జవ్వనము నీతి ధృతియున్ మతియుం
గలిమియు బలిమియుఁ జెలిమియుఁ, గలవారునకుఁ గన్య నొసఁగఁగావలె నెలమిన్.
క. దానములలోఁ గన్యా, దానము ఘనపుణ్య మని బుధప్రకరము లిం
పూని వచింతురు గావున, మానవతతి కిది సుకర్మమార్గం బరయన్. 111
తే. తగినవారునకుఁ గన్యకాదాన మొసఁగి, పేర్మి నీరెడుతరములపితరులకును
హర్ష మొనరించియన్వయం బవిరళముగఁ, బావనము సేయుటుచితంబు ప్రాజ్ఞులకును.
క. పెద్దయు శుభకార్యంబులు, పెద్దలతో నూహచేసి పిదపన్ వారల్
దిద్దినరీతి నొనర్చుట, నుద్దామం బైనభద్ర మొదవుచు నుండున్. 113
క. హితకార్యం బతిసత్వర, గతిఁ జేయఁగవలయుఁ బూని ఘనులకు నెల్లన్
క్షితియం దనవద్యంబుగ, స్మృతు లెన్నంగద శుభస్యశీఘ్ర మ్మనుచున్. 114
క. కావున రుక్మిణికిం దగు, భూవర సుతు నాత్మ నరసి పొలుపొందఁగ మా
కావిధ మెఱిఁగింపుఁడు స, ద్భావంబున బుధులు హితులు బాంధవతతులున్. 115
చ. అనుటయుఁ జారుకార్యగతి యారసి యారసికాగ్రగణ్యుఁ గ
న్గొని మనుజేశ నీతనయకుం దగురాజకుమారు మారుఁ బో
లినసుకుమారు ధీరు నవిలీనబలాహవశూరు మాకుఁ దోఁ
చినపగిదిన్ వచించెదము చిత్తమునం గలరీతిఁ జేయుమా. 116
చ. గొన బగురూపభావితునిఁ గోరును గన్నియ వన్నెమీఱఁ ద
జ్జననిధనంబుఁ గోరు శ్రుతశాలిని గోరును దండ్రి చుట్టముల్

ఘనకులజాతుఁ గోరుదు రిలం బరులెల్లను నూపమిశ్రితో
దనము భుజింపఁ గోరుదురు తద్దయు శోభనకార్యవేళలన్. 117

క. అదిగావున మామాటలు, హృదయంబున కిష్ట మయ్యెనేనిఁ బ్రమోదం
బొదవ విను నీవు సతతా, భ్యుదయపరంపరలు చెందు నుర్వీనాథా. 118

చ. యదుకులవార్ధిచంద్రుఁడు దయాగుణసాంద్రుఁ డమందసుందరా
స్పదుఁ డమితప్రతాపుఁడు విశాలయశస్సహితుండు సంతత
త్రిదశగణార్చితుండు వసుదేవతనూజుఁడు కృష్ణుఁ డాతఁడే
మదిఁ బరికింప నీప్రియకుమారిక కాత్మవిభుండు గాఁ దగున్. 119

మ. వసుధాధీశ్వర యమ్మహాత్ముని ప్రభావం బెన్నఁ జిత్రంబు దా
వసుధాభారనివారణార్థముగ మున్ వందారులై భీరులై
వసుదేవాదులు ప్రస్తుతింపఁ గరుణావర్ధిష్ణుఁ డావిష్ణుఁ డీ
వసుదేవాత్మజుఁడై జనించె సుగుణవ్యాపారపారీణతన్. 120

క. నూతనలీలల నందని, కేతనమునఁ బెరుఁగుచుండి కృష్ణుఁడు కడిమిం
బూతన యనియెడు నసురి న, చేతనఁ గావించె భువనచిత్రము గాఁగన్. 121

క. నికటమున దనుజమాయం, బ్రకటం బగుచుండు టెఱిఁగి పటుబలయుతుఁడై
శకటం బొకటి ముకుందుఁడు, వికటంబుగఁ గూలఁదన్నె విబుధులు పొగడన్. 122

సీ. మారుతాసురుఁ ద్రుంచె మద్దులఁ బెకలించెఁ గినిసి వత్సకుఁ జంపెఁ దునిమె బకుని
నఘదానవునిఁ గూల్చె నలరి కాళియు నొంచె దవశిఖి మ్రింగె గోత్రము ధరించె
శంఖచూడునిఁ దేర్చె సాధించె వృషదైత్యుఁ గేశి నణంచె ముగించె వ్యోముఁ
జాణూరుఁ దెగటార్చెఁ జక్కాడెఁ గంసునిఁ దవిలి యొయ్యనఁ గాలయవనుఁ జిదిమె
తే. నలజరాసంధముఖ్యు లఖిలులఁ దతిమె, ద్వారక యనంగ నొకరాజధాని నిలిపె
బాంధవుల కెల్ల నిత్యశుభంబు లొసఁగె, మనుజమాత్రుండె దేవకీతనయుఁ డరయ. 123

చ. సకలబుధానుసారి యగుశౌరికిఁ గన్య నొసంగి భూమినా
యక శుభలీలలన్ వెలయు టందము డెందమునందు నీవు వే
ఱొకనృపసూతికిన్ వికసితోత్పలనేత్ర నొసంగఁ జూచుట
ల్వికటరసాల మొల్లక చలించి ముసిండిఫలంబుఁ గోరుటల్. 124

క. అని సభ్యు లాడుపలుకులు, తనచెవులకు ములుకు లగుచుఁ దగిలినఁ గోపం
బునఁ గటము లదర నందఱుఁ, గనుఁగొని యపు డనియె రుక్మి గర్వోద్ధతుఁడై. 125

చ. అవునవు మంచిపెద్దలె బళా నరపాలునిమోల నూరకే
చివుకుల కొందుఁ జొప్పడనిచేవలు వెట్టుచు గట్టిపట్టుగాఁ
జెవులకు ములుకులై వినఁగఁ జెల్లనిపల్కులు మాటిమాటికిం
దవిలి వచింపఁ జాఁగితిరి దబ్బర లింకను జాలు మానుఁడీ. 126

తే. మదిని మీమాట పరమధర్మం బటంచు, నమ్మియుండినఁ గార్య మెంతయును జెడదె
పెద్ద లనియెడిగంపంతపేరె కాని, బుద్ధి ముదిమది దప్పినఁ గొద్దిగాదె. 127

ఉ. గొల్లలయిండ్లఁ బాల్పెరుగుఁ గొల్లలుగా సతతంబుఁ ద్రావి మ
త్తిల్లి యరణ్యదేశములఁ ద్రిమ్మరుక్రొవ్వులకాపరిన్ గడున్
బల్లిదుఁ డంచు నెన్నెదరు నవ్వెదువారి నెఱుంగ కియ్యెడం
బెల్లుగ గొల్లబోయనికి బింకము బంటుఁదనంబు గల్గునే. 128

చ. చివికినబండి ద్రొక్కుటయుఁ జెట్లు పెకల్చుట పాలాసంగుదా
నవి భువిఁ గూలద్రోయుట వనంబునఁ బామును గొంగ నెద్దు వా
రువమును గర్దభంబును విరోధు లటంచుఁ దునుంచి చంపుటల్
శిసిశివ విక్రమంబు లని చెప్పఁగఁ జిత్రము లయ్యె నియ్యెడన్. 129

క. మంచిది మీపలు కిప్పుడు, వంచింపఁగ వలదు బాంధవమునకుఁ దగునే
క్రించుఁ డయి మేనమామం, ద్రుంచినఖలుఁ డెంతబలయుతుం డై యున్నన్. 130

చ. సరిసరి మీవిచార మిఁకఁ జాలు శిరీషసుమోపమానభా
సురసుకుమార రై సకలసూరిజనాభినుతోల్లసద్గుణా
కర యగురుక్మిణిం బసులకాపరి కియ్య మదిం దలంతురే
గురుతరరత్నహార మొకకోఁతి మెడం దవిలింపఁ జూతురే. 131

క. మీ కిష్టం బని వరచా, వీకరనిభగాత్రి నెట్లు మీఁదెఱుఁగక నేఁ
డాకటిగొల్ల కొసఁగుదురు, కాకి మెడం దొండపండు గట్టినభంగిన్. 132

చ. కటకట సర్వభూభరణకారణభూరిభుజాగ్రజాగ్రదు
త్కటపటుశింజినీనినదకార్ముకముక్తశరాహతారిరా
ట్పటుపటలుండు భీష్మకనృపాలుఁ డనం బ్రథ మీఱి యీతఁడే
కుటిలతనొంది గొల్లనికిఁ గూఁతు నొసంగిన నవ్వరె జనుల్. 133

క. మావాక్యము గొఱగా దని, తా వేఱొక టనుట వడుచుఁదన మిది యనుచున్
భావింపక దయఁ జూడుఁడు, వేవిధములఁ గేలుమొగిచి వేఁడెద మిమ్మున్. 134

తే. ఘనుల కెల్లను దమ డెందమునకు నిష్ట, మగు తెఱంగున నొనరింపఁదగును గార్య
'మాత్మబుద్ధిస్సుఖంచైవ' యనెడువచన, మరయ నిద్ధాత్రిపై నిశ్చయంబు గాదె. 135

క. శశిముఖి యగురుక్మిణి న, వ్వశుపాలున కొసఁగ నొల్లఁ బదివే లైనన్
వశకీకృతపరబలుఁ డగు, శిశుపాలున కిపుడు పెండ్లి సేయుదుఁ బ్రీతిన్. 136

ఉ. సంగరరంగరంగదరిసామజభీమజవప్రదీపితో
త్తుంగమృగేంద్రుఁ డంగభవతుల్యమనోహరమూర్తి భూమిభృ
త్పుంగవవర్ణనీయపరిపూర్ణగుణాకరుఁ డిందుచంద్రికా
భంగయశోన్వితుండు శిశుపాలుఁడు చూడ నృపాలమాత్రుఁడే. 137

తే. అనుచుఁ బెద్దల నదలించి యాదురుక్మి, మాట గాదన నపుడు భీష్మకన్నృపాలుఁ
డొనర నారాజునకుఁ గన్య నొసఁగఁదలఁచి, యవిరళామోదమానసుఁ డై చెలంగె.

క. అని శౌనకాదిమునులకు, ఘనుఁ డాసూతుండు దెలుపుగతినిఁ బరీక్షి
జ్జనపతికి శుకుఁడు చెప్పిన, విని యవ్వలికథయుఁ దెలియ వినఁగోరుటయున్. 139

మ. పరమాత్మాబ్జభవాచ్యుతార్చితపదాంభోజాతశీతావనీ
ధరకన్యాకుచకుంభసంభృతలసత్కస్తూరికాశాద మే
దురనోఽంతిరహాంబహీరశరగోదుగ్ధేందుదత్నావళీ
శరదభ్రభ్రధునీసితాభ్రశశభృత్సంకాశగాత్రప్రభా. 140

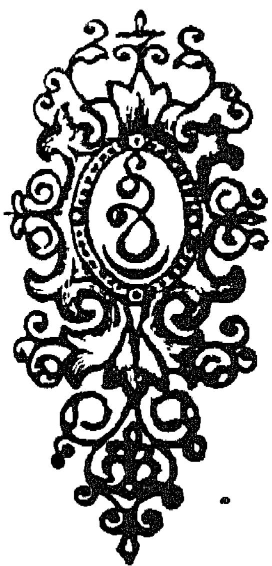
క. కనకాచలసుచిరశరా, సన కాకోదరవిభూష సనకాదిసదా
వనకారణసుహాకరిముఖ, జనకానుతచరిత దీనజనకార్యరతా. 141

తరల. సమరభీషణ సత్యభాషణ సారసాహితభూషణా
సమదవారణ చర్మధారణ సంతతాగమకారణా
ప్రమథనాయక భద్రదాయక పద్మలోచనసాయకా
శమనశిక్షక సాధురక్షక శత్రుగర్వవిమోక్షకా. 142

మాలిని. సరసగుణకలాపా సర్వలోకప్రదీపా, సురుచిరతరరూపా శోషితాశేషపాపా
పరిహృతసుమచాపా భాసురోగ్రప్రతాపా, నిరుపమహరిరోపా నిత్యసత్యానులాపా.

గద్య. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వర వరప్రసాదలబ్ధ కవితాసామ్రాజ్య ధురంధర కౌండిన్యసగోత్రపవిత్ర కూచిమంచి గంగనామాత్యపుత్ర బుధజనవిధేయ తిమ్మయనామధేయప్రణీతం బైన రుక్మిణీపరిణయం బను శృంగారప్రబంధంబునందుఁ బ్రథమాశ్వాసము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

రుచిరతరసితాంగా
కారుణ్యమయాంతరంగ కలుషవిభంగా
పారావారనిషంగా
గోరాజోన్నతతురంగ కుక్కుటలింగా. 1

తే. అవధరింపుము మును శౌనకాదిమునుల, కనఘుఁ డాసూతుఁ డెఱింగించినట్లు వ్యాస
సుతుఁడు సుమహితకౌతుకోన్నతి నిభరత, కులునకవ్వలికథయును దెలుపఁదొడఁగె. 2

క. నరవర విను భీష్మకభూ, వరుఁ డాక్రియఁ బుత్రునకును వశుఁడై పుత్రీ
పరిణయకార్యారంభ, స్ఫురణం జెలరేఁగి యొక్క శుభకరవేళన్. 3

ఉ. రమ్ము రయంబె కుండినపురమ్మునకున్ సచివాప్తబంధుజా
తమ్ములఁ గూడి నీ కవితథమ్ముగ నిచ్చుట రుక్మిణిన్ వివా
హమ్మొనరింతు రాజనివహమ్ములు మెచ్చఁగ నంచు జాళువా
కమ్మ లిఖించి పంచెఁ గుతుక మ్మురన్ శిశుపాలుపాలికిన్. 4

ఉ. పంచినరేఖఁ గాంచి శిశుపాలుఁడు తద్దయు నుత్సహించి య
త్యంచితకాంచనాంబరచయంబున దూత కిప్పు డి
ప్పించి సమస్తబాంధవులఁ బెద్దల సంగడికాండ్ర నెల్ల ర
వించి వివాహలేఖఁ జదివించిన వారలు సంభ్రమించుచున్. 5

తే. మంచిపనియయ్యె నిప్పుడు భీష్మకునితోడఁ, జుట్టఱికమబ్బె నెంతయు సులభమగుచు
నిందులకు సంశయింపంగ నేటి కింక, శోభనోద్యోగ మాచరించుట మతంబు. 6

చ. అదియునుఁగాక రుక్మిణియొయారము సార మయారె సారెకున్
వదలక భూసురేంద్రు లనవద్యగతిన్ నుతిసేతు రా నవాం
బుదనికరోపమానకచఁ బోలరు పన్నగరాజకన్యలున్
సదమలసిద్ధసాధ్యసురచారణకన్యలు రాజకన్యలున్. 7

చ. అలికులవేణియుం బిసరుహాననమున్ నిడువాలుఁజూపులుం
జిలిబిలిపల్కులుం దళుకుఁజెక్కులు కెంజిగురాకుమోవియుం

గులుకుమిటారిగుబ్బలను గొప్పపిఱుందులు లేఁతనవ్వులుం
గలయలరుక్మిణిం బొగడఁగాఁ దరమే పరమేష్ఠికేనియున్. 8
ఉ. సారము ముద్దుఁబల్కు ఘనసారము నిద్దపుమేనితావి కా
సారము నాభిరంధ్రము విసారము తేటమిటారిచూపు శ్రీ
కారము కర్ణయుగ్మము చొకారము నవ్వుమొగంబు పట్టదా
కారము కొప్పు సన్మధువికారము మోవి వధూలలామకున్. 9
క. కనకంబే మెయివన్నియ, కనకంబే ముక్కు విమలకమలేక్షణకున్
ఘనమే జఘనము మేచక, ఘనమే చకచకల నలరు కచ మంగనకున్. 10
క. లికుచంబులుగద జవరా, లికుచంబులు తేంట్లు పైఁదలికచంబులు తే
మకరంబులు కెందమ్ములు, మకరంబులు జంఘ లాహిమకరాననకున్. * 11
తే. మంద మానడ వెన్నడుమంద మాన, ఖంబు కుచపాళి కనకకుంభంబుడంబు
చందమామకుఁ దుల మోముచంద మామ, నోజతూపులు చూపులు రాజసుతకు. 12
సీ. తరుణేందుబింబంబుఁ దచ్చంద్రికాతతి నదలించునాననహాసములను
దంతికుంభంబులఁ దద్గమనంబుల నపహసించునురోజయానములను
దర్పకాశుగములఁ దచ్ఛరాసనములఁ బూని యోడించుదృగ్భ్రూయుగములఁ
దామరపువ్వులఁ దద్బిసశ్రేణులఁ బరిభవించువరాంఘ్రిబాహువులను
తే. శరధివీచులఁ దన్మహాసైకతముల, గదుముఁబొదలువళిత్రయికటితటములఁ
జంపకంబులఁ దన్మృదుసౌరభముల, మొనయునాసాంగవాసనలను వధూటి. 13
క. ఆకామిని నుద్వాహం, బై కామునిఁ గెల్చి చిరతరానందరసా
స్తోకగతిన్ వసియించుట, నాకాధికసౌఖ్యలీల నలరుట సుమ్మీ. 14
ఉ. మంచముకోటఁ జేసె యిడుమాడ్కిఁ దనంతనె తానె యిప్పు డా
చంచలనేత్ర నీఁదలఁచి సారయశుం డగుకుండినేశ్వరుం
డంచితలీలఁ గాంచనమయం బగుశోభనలేఖ యంపి పి
ల్పించినయప్పు డేటికివలెన్ మతి జాగిఁక నంచు నెంచుచున్. 15
క. భృత్యులఁ దీర్పరు లైనయ, మాత్యులఁ గన్గొని ప్రమోదమతి నఖిలజన
స్తుత్యముగ మంగళోచిత, కృత్యము లొనరింపుఁ డనినఁ గేరుచు వారున్. 16
క. పరిపరివిధముల నమరన, గరిగరిమన్ మెఱయుపురి జగన్నుతగతి వా
విరి విరివిగ నలరఁగఁ జే, సిరి సిరి కిర వగుచుఁ గ్రొత్తచెలువు దలిర్పన్. 17
తే. శిల్పకకళాదలేపకచిత్రకార, రజకమాలికకుంభకారకకువింద
చర్మకారకముఖ్యుల సరగఁ బిలిచి, వలయు నర్హ్యోపప్రయోజనంబులు ఘటించి. 18
క. దివ్యము లగుకల్యాణ, ద్రవ్యములుం గూర్చి సద్ముదంబున నిఁకఁ గ
ర్తవ్యం బెయ్యది యనుటయు, భవ్యమతిం బోరిడ లైనబంధువు లెల్లన్. 19

గీ. నెమ్మి యనుపెండ్లిలగ్నంబు నిర్ణయించి, కమ్మ వ్రాయించి యాభీష్మకక్షితీశు
భటునితోఁ గూర్చి మఱితమభటునినొకని, నొనరఁ గుండిననగరికిఁ బనుపుటయును.

క. ఆభటు లిరువురు బలజి, వైభవుఁ డగుకుండినేంద్రు దర్శించి వెసన్
శోభనపత్రిక యొసఁగఁ జి, రాభినవానందమందహాసానను డై. 21

క. మణికల్యాణాంచితభూ,షణము లనేకంబుగా నొసంగి నృపాగ్రా
మణి కల్యాణాంచితభా, షణములఁ జేదీశభటుని సంతసపఱిచెన్. 22

ఉ. అంతట వాని వీడ్కొలిపి యాప్తుల బాంధవకోటులన్ మహీ
కాంతులఁ బిల్వఁబంచి శుభకారణవస్తువులెల్లఁ గూర్చి పీ
పంతయు వింతమీఱఁగ రయంబ యలంకృతి సేయఁ బంచు న
త్యంతకుతూహలం బలర నాజ్ఞ యొసంగినఁ బౌరు లందఱున్. 23

ఉ. గోడల నెల్లఁ జిత్తరువు గూరిచి నిద్దపుఁజందమామరా
మేడ లలంకరించి జిగి మీఱఁగఁ బల్లవహల్లకంబులం
గూడినరత్నతోరణపుఁగోటు లమర్చి బహిర్విహారపుం
జాడల వీథివీథులను జల్లిరి సారపటీరనీరముల్. 24

క. నిగనిగజిగిఁ బొగడఁగఁ దగు, పగడపుఁగంబములు నించి పఱపుదలిర్పం
సొగసుగ ముత్తెపుఁబందిరు, లగణితముగ నిల్పి రప్పు డాకస మొరయన్. 25

ఉ. రంగుగ మేలిబంగరు మెఱుంగుటరంగుల నంగనామణుల్
పొంగుచు రంగవల్లికలు పోఁడితనంబుల వ్రాసి వాసి మీ
ఱంగ మృగీమదంబుఁ గపురంబును సాంకవమున్ మెదించి యు
త్తుంగకపోతపాలికల దోర మెఱర్పఁగ మెత్తి రత్తఱిన్. 26

తే. పురములోపల రత్నగోపురములెల్లఁ, గరము మెఱయ నలంకృతి నెఱి నొనర్చి
భూరిశోభాసమేతప్రభూతశాత, కుంభకుంభంబు లామీఁదఁ గుదురుపఱిచి. 27

క. నగరులలోపలఁ గపురము, నగరులధూపములుఁ బెట్టి యతిశయగతి న
న్నగరిపునగరికి సరియె, న్నఁగ నగణితలీలఁ జెలు వొనర్చిరి వరుసన్. 28

వ. అప్పు డప్పురవరంబు మరకతమణికృతవితతవిభావిభాసితోన్నతజాకలజాలకాంతర్ని
ష్క్రాంతాగరుధూపధూమశ్యామాభ్రభ్రమామితకామిత లీలాఖేలనలోలశాలానీల
కంఠానీకంబును, ప్రతినికేతనకేతననూతనవితానశతానర్ఘ్యమణినికాయకాయమాన
విరాజమానంబును, నవరత్నకీలితలాలితశోభాసమానభాసమానానూనమానవేశనివేశ
ద్వారాపార ప్రమోదపూరణకారణతోరణావలంబ బింబఫలశంకాంకురకరామలకమ
లరాగోపలచాపలభావభావన్మహోత్సుకశుకనికరంబును, ఘనఘనసారసారసారంగి
మదామోదకహిమోదక ధారావారాభిషిక్తసంసక్తముక్తాఫలచూర్ణకీర్ణనిరర్గళ రాజ
మార్గంబును, సభాభవనభువనాద్భుతకరారచిత రుచిరతరవ్యాజరాజీవరాజోన్ముఖనా

రంభ సంరంభ సమయసమర్యాదాకుంఠిత కపటకంఠీరవభైరవాకార విలోకనభీతభీతమాతంగవ్రాతంబును, ధాళధళ్యప్రభాపూరహీరశిలాబద్ధస్నిగ్ధకుడ్యాంతర్నిహితమహిత ముకురనికురుంబబింబితాభ్యర్ణస్వర్ణస్తంభోజ్జృంభమాణమాణిక్యఖచిత పాంచాలికాబాలికావదనేందుబింబచుంబనలాలస బాలిశయువజనభజనాభిరామంబును, ప్రభూతశాతకుంభకుంభరంభాస్తంభశుంభద్బహిర్ద్వారప్రదేశంబును, రంగత్కురంగమదాగరుచందన చంద్రాకలంక సంకుమదాదికామోదశాద మేదుర వేదికాంగణదేహళీమోహనంబును, సురుచిరదరీమహాంతర నిరంతరనిద్రారత ఘూరత రేభాహితోత్థసన్నద్ధహేతుకకౌతుకప్రణాదిత విదితమురజదరఝర్ఝరపటుపటహకాహళభూరిభేరీభాంకారనినదంబును, సువాసినీకృతమంగళగానానురూపతానమాన సంధానకగోపురోపరిపరిస్ఫుటత్కనకఘటాంతర్న్యస్తప్రశస్తలీలారవిందనిష్యందన్మరందపానానందితసుందరేందిందిరబృందామందమధురఝంకారంబును, నిరతభరతకళాకౌశలప్రణర్తితనర్తకీజనఘనస్వేదోదకాపనోదకమహోద్యాననానాసుగంధగంధిలసౌగంధికసారససౌరభ్యసరస సరసీతల శీతలమారుత చారుతరంబును, విలసితఫలకుసుమవిసరాపసరనైవేద్య సద్యోఘృతయుతపూపసూపాన్నధూపదీప వాటీరపీఠీరాజన్నీరాజనపూజనాలంకృతదేవతాయతనంబును, హాటకతాటంకకంకణకింకిణీవలయ తులాకోటికోటీర హారకేయూర గళాభరణచరణ కటకోర్మికాంచకాంచీముఖనిఖిలవిభూషణాంబరమాల్యానులేపనప్రదీపిత సకల యువయువతీజనమనోహరంబును, బహువిధవర్ణోల్లిఖిత చిత్రలీలాతిరస్కృత తిరస్కరిణీజాతజాతరూపనిర్మిత నిర్మలహర్మ్యభిత్తికానిచయంబును, మకర నికరాహీన మీన తిమీన ఢులీ కుళీర దుర్ధర దర్దురోద్రేకగాంభీర్యకుంభికుంభీర నీరాధార పరిఖావిహారమాణ మానసౌకఃకోకాద్యఖిల ఖగకుల కలకలరావానుకూలతాల ప్రమాణమానిత పూర్ణకుంభసంభారాతిమందయానానుకరచిరంటీమంజుమంజీరనినదంబును, పవనజవననిరాఘాట ఘోటకబంధురసింధురారోహణకోణకృపాణబాణబాణాసనాద్యనేకాయుధాభ్యాసవాసవాసనాప్రవీణగణనీయకుమారవర్గంబును, చతురచతురాగమపారగోర్వీసురభాసురాశీర్వాదనాదవేదనాదామోదకరంబునై త్రిదివంబునుంబోలె వివిధబుధపరికరాకరంబై వైకుంఠపురంబునుంబోలె ననవరతలక్ష్మీనివాసంబై కైలాసస్థానంబునుంబోలె సర్వమంగళాలంకృతంబై సత్యలోకంబునుంబోలె నతులితశతానందంబై రసాతలంబునుంబోలె నవిరళకంచుకిసమంచితంబై యొప్పె నంత. 29

క. ఇత్తెఱఁ గంతయుఁ దనచెలి, కత్తె లెఱింగింప విని మొగంబున దైన్యం
బత్తుకొన నపుడు రుక్మిణి, చిత్తము దత్తఱము నొందఁ జిడిముడిపడుచున్. 30

తే. కటకటా రుక్మి యన్యాపకర్ముఁ డిప్పుడు, చేదిభూనాథునకుఁ బెండ్లి సేతు ననుచుఁ
బూని యున్నాఁడు వాని కీబుద్ధి మాన్పి, తవిలి శౌరికిఁ గూర్చువా రెవరు గలరు.

క. వినయవిహీనుం డగుచును, దనయానతి మీఱి తిరుగుతెనయానుమతిం
బని యొనరింపఁగ దొరఁకొనె, జనకుండును వేఁదురగుచుఁ జంచలబుద్ధిన్. 32

చ. చెఱకున బండు లుద్భవము సేయక బుద్ధివిహీనుఁ డై ఫలో
త్కరము మునింపఁడిచెట్టునకుఁ గల్గఁగఁజేయుచు నున్న క్రైవడిన్
హరిహర పాపజాతివిధి యానవమాలికిఁ గూర్ప నొల్ల కీ
పరమనికృష్టుఁ డైనశిశుపాలున కేక్రియఁ గూర్పఁ జూచెనో. 33

చ. సరసగుణాభిపూర్ణుఁ డగుశౌరిపదాంబుజసేవ సేయఁగా
మరిమరి గోరుచిత్తమిఁక మక్కువ నన్యులఁ జేరఁ గోరునే
నిరతశుభాకరామరధునీపృథునీరవిరాజమూర్తికా
పరిచితరాజహంస మొకపట్టున పచ్చికపట్టుఁ జేరునే. 34

క. హైమవతి కిపుడు నాపై, ప్రేమ మదిం గలిగెనేని వెస నొనఁగూడున్
దామోదరసాంగత్యము, దామోదరసాభ్యుదయనిధానం బగుచున్. 35

సీ. కృష్ణమేఘ మురోజగిరిశృంగములమీఁద మెఱపు దీపింపఁగా మెలఁగు టెపుడు
మెలఁగి గంభీరవాగ్విలసితనిర్ఘోషములచేతఁ బలుమాఱుఁ జెలఁగు టెపుడు
చెలఁగి కృపారసోజ్జ్వలజలధారలు మరిమరి దఱచుగాఁ గురియు టెపుడు
కురిసి మనఃక్షేత్రగురుతరతాపాగ్ని యుడుగ నిర్భరలీలఁ దడుపు టెపుడు
తే. తడిసి సంతతసౌఖ్యప్రదంబు లగుచు, మెండుకొని కామసస్యముల్ పండు టెపుడు
నిపుణమతి నూహయొనరింప నపుడుగాక, తొలఁగునే దైన్యమతియెల్లదూరమగుచు.

ఉ. మారునిఁ గేరుచారుసుకుమారుని నందకుమారుని న్మనో
హారుని మానిమానసవిహారుని సన్మణిహారునిన్ రమా
ధారుని ఘోరశాత్రవవిదారుని శశ్వదుదారునిన్ సదా
చారుని భక్తరక్షణవిచారుని నేక్రియఁ జూడఁగల్గునో. 37

ఉ. ఎవ్వరి వేఁడుకొందు మది నెంతని మోహము నిల్పుకొందు నిం
కెవ్వరు పంకజాయతిదళేక్షణుఁ దోడ్కొని తెచ్చి యాత్మలో
నెవ్వగ మాన్పఁ జాలుదురు నీలబలాహకవర్ణుఁ డెప్డు తా
నివ్వసుధేశ్వరాధముల నెల్ల జయించి వరించు నన్ గృపన్. 38

సీ. వికసితవిశదారవిందబృందంబులు గిరిరాజసుత కొసంగినఫలంబు
కలితప్రభాపూరకర్పూరపారతుల్ శివవధూమణికి నిచ్చినఫలంబు
మధురతామోదితమధురసంబుల జగజ్జనని కర్పణ మొనర్చినఫలంబు
కమనీయకల్హారసుమదామములు చండికకుఁ గూర్చి యిడిననిక్కపుఫలంబు
తే. కొదవఁ బొదవక యిపుడొనఁగూడెనేని, నందనందనుఁ డతులితానందుఁ డగుచు
నను గృపాదృష్టి వీక్షించి నగుచు మధుర, భాషణంబులచేఁ గరస్పర్శ సేయు. 39

క. హరినీలోపలనిభుఁ డగు, హరి నీలోపలనె తెచ్చి యవనిపులెల్లం
బరిభవ మొందఁగ నాకుం, బరితోష మొనర్చుపుణ్యపురుఁ డెవ్వఁడొకో. 40

క. అని కజ్జలజలధారలు, కనుఁగవ దొరఁగఁగ దురంతఘనతరచింతా
వినమితముఖి యగుకాంతా, జనరత్నముఁ గాంచి యొక్కసఖి యిట్లనియెన్ 41

క. ఘనుఁ డగుభీష్మకజనపరు, తనయవు సతతప్రకాశితనయవు సిరులం
దనరినదానవు మానస, మున నిటు వగ పేటికమ్మ ముద్దులగుమ్మా. 42

తే. ఆనతీవమ్మ యిపుడె నీయాన తీగ,బోణి కూరిమి మదిలోనఁ బూని వేగ
దానవారిని దెత్తు నీదానవారి, రాశినడుమను వెలయుద్వారకకు నరిగి. 43

ఉ. మేలు బలా బలానుజుఁడు మేటి సుమీ యబలా బలారియుం
జాలఁడు వానివైఖరులు సారమతి న్నుతిసేయ నట్టిగో
పాలకుమారుఁ గోరి శిశుపాలుని నొల్లక యున్నదాన విం
కేల మదిన్ విచార మిపు డీక్రియ చక్రి కెఱుంగఁ జేయుమా. 44

ఉ. ఓరమణీలలామ యిటు లూరక కోరికలూర సారకుం
బేరుకొనంగ నేమిటికిఁ బెక్కువిధంబుల నీకు వేఁడు కా
తీరున నాచరించెదము తెల్పుము నిక్కము మీఱ మేము నీ
వారము గామె యేమి పగవారమె వేఱె మఱొండు నేర్తుమే. 45

క. వల నగునీకోరిక మా, వల నగుఁ గల నైనఁ జింత వలవదు మదిలోఁ
గల దెఱిఁగింపవె ముద్దులు, చిలుకఁగ మాతోడఁ బలికి చిలుకలకొలికీ. 46

క. నవలా నెఱ నగునీయభి, నవలావణ్యంబు తెఱఁగు నళినాక్షునకుం
జెవిసోఁకినంతమాత్రనె, తవిలి వెసన్ రాకయున్నె తత్పరమతి యై. 47

తే. సతతసత్యవ్రతునిగుణాన్వితుని మతిమ, హితునివిహితునిమాపురోహితునిసుతునిఁ
బనుపఁగదవమ్మ సరగ నోపసిడి బొమ్మ, తడ వొనర్పక యాజనార్దనునిఁ బిల్వ. 48

క. అనునెచ్చెలినునుఁబలుకులు, విని యచ్చెలి మదిఁ జెలంగి వెర వెఱుఁగఁగఁ గ
ప్పినఘనవినయాన్విత ర, మ్మని తనదరి నునిచి మిగుల హర్షము వెలయన్. 49

ఉ. చంచలనేత్ర నీదునెఱజాణతనంబున మన్మనోరథం
బంచితవైఖరిన్ సఫలమై పెనుపొందుఁగదా గదాగ్రజుం
గాంచినయంత మంచిమణికాంచనదివ్యవిభూషణంబు లి
ప్పించెద నీకు నే నెలమిఁ బెట్టెఁడు పెట్టెడు నింపు మీఱఁగన్. 50

క. నీమహిమకు సరివోల్పఁగ, నీమహి మఱి కలదె తలుచు లేమిటికిటు లో
రామరొ నీ విపు డనినధ, రామరు నిచ్చటికిఁ దెమ్ము హర్షం బెసఁగన్. 51

ఉ. నావుడుఁ జెల్మికత్తె నృపనందనకుం దనకూర్మి చూపుచుం
బావనచిత్తుఁ డై నిగమపారగుఁ డై వెలుఁగొందు చున్నభూ 52

దేవకుమారుఁ జేరి సారెదిన్ మధురోక్తులఁ దత్ప్రకార మెం
తో వెరవొప్పఁగాఁ దెలిపి తోడ్కొని ముందరఁ దెచ్చి నిల్పినన్. 52

క. జగతీసురసుతు శశిముఖి, జగతిం గూర్చుండఁజేసి సవినయనిర్వ్యా
జగతిం బూజ లొసంగి త్రి, జగతీస్తుతసుందరాంగి చతురత ననియెన్. 53

చ. సరసిరుహాసనాన్వయనిశాకర నన్ గృప నాదరించి యి
త్తతి నుపకార మొక్కటి యుదంచితలీల నొనర్చి లోకభా
సుర మగుకీర్తిఁ జెంది సరసుల్ నుతిసేయఁ జెలంగు మూర్విపై
నరయఁ బరోపకారవిమలాత్ములు గారె బుధేంద్రు లెప్పుడున్. 54

తే. విను ధరామర హరికి విద్వేషి యగుచుఁ, బాపమతి రుక్మి నను శిశుపాలుఁ డనెడు
పాపదౌర్భాగ్యునకు నేఁడు పరిణయంబొ, నర్పనూహించియున్నాఁడు దర్ప మెసఁగ.

క. ఈకుండినపతి శక్తుఁడు, గాకుండినవాఁడు వానిఁ గాదని హరియున్
రాకుండిన నిపు డతనికి, నీకుండినఁ గోర్కెలెల్ల నెట్లొనఁగూడున్. 56

ఉ. ఓవసుధాసుధాశనకులోత్తమ చిత్త మహర్నిశంబులున్
బావని యైనకృష్ణపదపంకరుహద్వయి సేవఁ గోరుచుం
గేవలకౌతుకస్ఫురణఁ గేరుచు నున్నది యెన్నిభంగులన్
నీ వరుదెంచి యివ్విధము నేర్పున శౌరికి విన్నవింపవే. 57

క. భూసురనిరుపమగుణగణ, భాసురఘనరాజహంసపరిచితలీలా
వాసంబు గాక మానస, కాసారం బేక్రియం బ్రకాశత నొందున్. 58

చ. మెఱయుచు నీలవర్ణమున మీఱి నిరంతరచంద్రికాప్రభా
కరసముదంచితాంబరముఁ గప్పి గభీరతరప్రణాదభా
సురుఁ డగునట్టియాఘనుని సొంపుగఁ దోడ్కొని తెచ్చినప్పుడే
యిరవుగ భూరివృష్టిఁ గురియింతుఁ జుమీ ద్విజముఖ్య యర్మిలిన్. 59

క. సాక్షులు సుమిత్రామర, సాక్షులు నీకొసఁగుదాన నభిమతము కృపా
వీక్షణమునఁ గన్గొని నీ, వీక్షణమున ద్వారవతికి నేఁగుము విప్రా. 60

శా. నీకుం జెప్పెడిదేమి భూమిసుర యాసీరేజపత్త్రాక్షుతో
నాకార్యంబు సమస్తముం దెలిపి యానందంబు గావించి య
స్తోకానేకపవాహవాహినులతోఁ దోడ్తెమ్ము పొమ్మంచుఁ దా
నేకాంతంబునఁ గొన్నిమాట లపుడే యేర్పాటుగాఁ దెల్పినన్. 61

క. విని బాడబకులతిలకుఁడు, ఘనతరపరితోషహృదయకమలుం డగుచున్
వనితామణిఁ గన్గొని యి, ట్లనియెన్ మృదువచనరచన లురారంగన్. 62

క. లలనా సురుచిరతరలీ, లల నాన్నృపుఁ దెత్తు వేయులాగులఁ దెలుపన్
వలెనా మదిఁ దలఁపఁగ నీ, వలె నా కిఁక నాప్తలైనవారలు గలరే. 63

క. ఆరాధించును రే పవ్విభుఁ, డరుదెంచినఁ గాంచి మోదమందెదవు సుమీ
హారికరులఁ దఱుముకరణిరయి, హారికరులం దఱుము దెల్ల హరిణాంకముఖీ. 64

మ. మానిని యేవిచారమును మాని నిరంతరకౌతుకంబులో
నాని చెలంగుమంతయును జనార్దనుఁ డానరనాథయూథముల్
భూనుతవిక్రముం బలుఁ బోవఁగఁ ద్రోలి నిను౯ వరించు నం
చానతి నాక్షికిం దెలిపి యానతిఁ గైకొని సాదరంబుగ౯. 65

తే. కాముకార్యంబు మదిఁ బూని కార్యసక్తి, దనర నరిగినయామరుత్తనయుపోల్కి
రామకార్యంబు మదిఁ బూని కార్యసక్తి, దనర నరిగెను భూమరుత్తనయుఁ డంత.

క. మనుజాధిపసుత యివ్విధి, మున దామోదరునిఁ బిల్వ భూసురవర్యుం
బనిచియును నమ్మఁజాలక, ఘనతరచింతాభరంబు గడలుకొనంగ౯. 67

క. ఎద దిగులు గదిరి మిసుల౯, వదనాంభోరుహము వంచి వదలనికోర్కుల్
గదిగొన నునుఁ జెక్కునఁ గే, ల్గదియించి విరించి నెంచి కళవళ మొదవ౯. 68

తే. కనుఁగొనలబిల్ల కెంపుకజ్జలంబు, కరము గ్రయ్యన లేఁజెక్కుఁగవకు జాఱ
వేఁడినిట్టూర్పుఁ దెమ్మెరల్ వ్రాఁడిమిరాల, నుసునసురటంచుఁ గృశియించుచున్నఁ జూచి.

మ. కంపితసంపుటై చెలిమికత్తియ యొక్కతె బిత్తరి౯ విమ
ర్శింపను గొల్ల మెద్దియును జేయఁగ నేరక చెంగటం బ్రవ
ర్తింపఁగఁ గొంతసేపునకుఁ దెల్వి వహించి నృపాలపుత్త్రి బ
ల్గొంపుననుండు వాతెఱ చలింపఁగ వారలతోడ నిట్లను౯. 70

సీ. చెలులార భూసురశ్రేష్ఠుఁ డాద్వారక కరిగె నరవఱిఁ జేరఁగలఁడు
చేరి యన్యులకుఁ బ్రవేశింపఁ జెల్లనిరాజశుద్ధాంతు మేలీలఁ జొరఁగఁగలఁడు
చొచ్చి యచ్చట దివ్యశోభానిరూఢిఁ గ్రీడించునచ్యుతు నెట్లు కాంచఁగలఁడు
కాంచి వంచనలేక పద్మనాభునకు నా తెఱఁగెల్ల నెబ్బంగిఁ దెలుపఁగలఁడు

తే. తెలుపఁగా విని విభుఁడు మదిం జెలంగి, యెవ్విధంబున న న్వరియింపఁగోరుఁ
గోరి యేక్రియ నెగ్గించుకొనక వచ్చు, వచ్చి యేగతి నిమ్మహీవరులఁ గెలుచు. 71

చ. గెలుచుట దుస్తరంబు పరికింపఁగ నంబుజసూతి యీగతిం
జలము వహించె నించుకయు శాంకరికిం గృపఁ గల్గదయ్యె ని
మ్ముల నొనరించుదేవగురుపూజలు నిర్మలదానధర్మముల్
ఫల మిడఁ జాలవయ్యె మదిఁ బాయదు కూర్మి యిఁకేమి సేయుదు౯. 72

శా. రాజీవేక్షణుఁ డేప్రొద్దు నిచటికి౯ రాకున్న గర్వాంధులై
రాజశ్రేణులఁ గూడి చేదిపతి సంరంభంబుతోఁ జేరి వి
భ్రాజల్లీలల న న్వరించునపుడే పంతంబు చేకూరి యీ
వ్యాజస్వాంతుఁడు రుక్మి యుబ్బుఁగద రే యత్యంతసంతుష్టుఁడై. 73

తే. ఎన్నఁ డావెన్నుఁ డాదరం బెసఁగఁ జూచు, నెన్నఁ డేరుక్మిసంతంబు లెల్ల నణఁగు
ఖిన్నుఁడై చేదిజగతీశుఁ డెన్నఁ డుడుకు, నిష్టభోగానుభవసిద్ధి యెన్నఁ డొదవు.

వ. అని పలికి కలికి తనమనంబున. 75

ఉ. చిక్కనిగుబ్బచన్ను లెదఁ జేర్చి కవుంగిట బిగ్గఁ గూర్చి తేఁ
జెక్కులము ద్దొసంగి తమిచేఁ గళలంటినఁ బొంగి నెమ్మదిన్
జొక్కి సుధాధరంబు చవి చూపి గళధ్వను లుప్పతిల్లఁ గా
న్మక్కువ నవ్విభుం గలసి మాయనికేళిఁ జెలంగు టెన్నఁడో. 76

క. ఎగ్గించుక నే నతనిన్, సిగ్గున దగ్గఱకయున్నఁ జెలువుఁడు తమిచే
డిగ్గునఁ గైకొని కౌఁగిట, బిగ్గరఁ గదియించి రతులఁ బెనఁచుట యెప్పుడో. 77

ఉ. నిచ్చలు విచ్చలవ్విడిని నిద్దపుటద్దపుగుంపుసొంపుగా
గ్రుచ్చినపచ్చమానికపుగోడలనీడలు గాంచి యిచ్చలన్
మచ్చుచు నచ్చము త్తియపుమేడల గొజ్జఁగిపువ్వుసెజ్జపై
ముచ్చిక నచ్యుతుం గదిసి మన్మథకేళులఁ గేరు టెన్నఁడో. 78

క. అకటా శకటాసురహరుఁ, డొకటం బ్రకటానురాగ మొదవఁగఁ గాను
ఖ్యకటాక్షంబునఁ గోరిక, వికటము గావింప కెప్పుడు వీక్షించునొకో. 79

తే. అనుచు మోహాతిరేకంబు పెనఁగొనంగ, నాత్మలోపల నూహించు చున్న నెలఁత
పనికిఁ గోర్కిఁధించి మతిరాయు నిబ్బరపుటిగాక్రి, మానసమునందు నంటి యాముద్బెంటిపి.

ఉ. కట్టదు పట్టుపుట్టములు కాంచదు కాంచనకాంచికాదులన్
బెట్టదు కొప్పువిప్పగను గెంచదు కొంచెపుటించుబోదులన్
ముట్టదు వీణపాణులను ముద్దుఁజెలుల్ దరిఁ జేరఁ గేరి చే
పట్టదు పట్టెఁ దన్న మొకపట్టున నైన భుజింప దింపుగన్. 81

క. పాడదు మృదుగానము తమి, నాడదు నెచ్చెలులఁ గూడి యార్తులఁ గృపతోఁ
జూడదు హృదయాంతరమున, వీడదు చింతాభరంబు వెంఁదుక యెప్పుడున్. 82

ఆ. కురులుఁ దువ్వి ముడిదిద్ది విరులు నింపదు కుచ, గిరుల సుగంధగొన్నసరులు విప్ప
దురర జలకమాడ దద్దంబుఁ గన్గొని, తిలక మిడదు నిలువుటద్దమునను. 83

తే. పసను బొంగారుబంగారుపళ్లెరమున, దసిరసాన్నంబు చిడి పాననిష్టుటన్న
మసలుచును జేరి యుసురని బిసరుహాక్షి, కసర కసిగాటులుగ వెస మెసఁగి లేచు. 84

ఉ. చెంతలఁ జేరి యూడిగపుఁజేడియ లాకుమణాంగు లిచ్చినం
గాంత పరాకు మీఱ నవి గైకొని వేనలి నుంచు మంచిసే
మంతు లొసంగినం గుసుమమంజులగాత్రి విడెంబు సేయు నిం
కెంతని తెల్పఁ గొక్కము నవేందునిభాస్యవియోగతాపముల్. 85

మ. తలయూఁచున్ గనుదోయి మూయుఁ దనలోఁ దా నవ్వుచుం బిల్వకే
పలుకుం జెక్కునఁ జెయ్యి సేర్చు సఖులం బ్రార్థించు నిట్టూర్పుగా
డ్పులు నించున్ బయ లాలకించు విధిఁ దిట్టున్ గట్టురాపట్టికిన్
బలుచందంబుల మ్రొక్కుఁ జొక్కు హరిపై భావంబు రంజిల్లఁగన్. 86

సీ. కరిరాజయాన భాసురశీతకరచూతశరవాతపోతవైఖరుల కులుకు
ముకురాభవదన హంసకశోకపికకీరనికరారవముల కేవకుఁ దలంకు
ధవళాబ్జనయన యాసవవానవగానరవసూనమాలికాప్రతతిఁ దెగడు
తరుణీలలామ నూపురజాలవరచేలహారనీలమణిభూషణాదు లిడదు

తే. కలికి ఘనసారహిమపూరగంధసార, సారసారంగనాభికాసాంకవాది
మేదురామోదశాదంబు మేనఁ బూని, యలఁద నొల్లదు సంతాప మతిశయిల్ల. 87

తే కలఁగు జెలఁగును మాధవాగమనలీల, ద్విజముఖంబునఁ దేటగాఁ దెలుపుటయును
వొలఁగు మెలఁగును విధు నెమ్మిఁ జూడఁ, దమిని బలుమాఱు నమ్మదదంతియాన.

తే. అలికిఁ జులుకిత మగుకరువలికిఁ గులికి, ములికిగను లేయుమరుని యంకిలికిఁ దొగల
చెలికిఁ గలకంఠముల హాళాహాళికిఁ గనరు, చిలుకుచిలుకలపలుకుల కులికి కలికి. 89

సీ. అందమా నీకు మిళిందమా శారికాబృందమా ఫుల్లమచందమావు
పైరమా నీకు మయూరమా చంద్రికాసారమా శౌరికుమారమార
వంతమా నీకు లతాంతమా కీరశకుంతమా హార్దవసంత మదిని
మేనమా నీకు మరాళమా కోకిలజాలమా మందవాతూల మఱియుఁ

తే. శౌరి యాకీర్తి నీతి సో గోరి మీ జాతి, దారి తొలఁగి మెలంగుట తగవు గాదు
వాదురాఁగద్దు మీకిటులన్ వద్దటంచు, నెంచుఁ జలియించుఁ గొంచు నమ్మించుబోఁడి.

సీ. జున్ముని నెమ్మోముఁ దమ్మి నిమ్ముగఁ గ్రమ్మి యెమ్మెతోఁ ద్రిమ్మరుతుమ్మెదలకుఁ
గమ్మనికపురంపుదిమ్ములఁ గలదుమారమ్ముచిమ్మెదుకమ్మదెమ్మెరలకు
హుమ్మనిక్రమ్మర దొమ్మిఁ జిమ్మిలిరేఁగి నెమ్మదిఁ గూయుపికమ్ములకును
గుమ్మనివీణె లొక్కుమ్మడి మ్రోయ రాకొమ్మలు సేయుగానమ్ములకును

తే. చాలి మంతంతకును వీడి తూలి జాలి, బాలికామణి సోలి విరాలిఁ జేలి
మే లిడఁగఁ జాలి తనపాలియేలికైన, శూలి గారాపుటిల్లాలి నోలిఁ బొగడు. 91

తే. భక్తిఁ గంగునఁ దత్తిం జిత్తచిత్తి, స్వస్తి ఘాగుణోత్తమునిమీఁద హస్తుకొల్పి
బత్తి దనకడిపిత్తతి నత్తతిని మృ, దూత్తరంబులఁ జెలికత్తె లొత్తి యనిరి. 92

క. మగువా హరి యిఁక నీసా, మ్మగు వానికి నీవుఁ బెండ్లి యగు నిటు వగవం
దగవా జగములు పొగడం, దగ వాసవవైభవమునఁ దనరుదు వెపుడున్. 93

తే. విందుమహిమాన్యుఁడైన గోవిందుమహిమ, గణనసేయుడఁ జాలఁడటచుట్టుకైదువయును
దరముఁ గరమునఁ బూని పోఁ దఱుముఁ గరము, సమరతలమునఁ నరిసమూహములనెల్ల.

ఉ. ఇంతిరొ యింతచింత మది నేటికి నేఁటికిఁ జూడు శౌరి రే
పెంతయు సంతసం బలర నెల్లజనుల్ వినుతింప మేదినీ
కాంతులఁ బాఱఁదోలి నినుఁ గైకొనుఁ బైకొని యోడి ఖిన్నులై
పంతము వీడి రుక్మి శిశుపాలజరాసుతు లిండ్లు దూఱఁగన్. 95

క. మోహావేశంబున నలు, లాహా యాహాం ముడిగి హాహా యనుచున్
నీహారకరముఖీఘన, సాహసవృత్తి న్మెలఁగఁ జూడరెయె నీకున్. 96

చ. అలరెడురాజనందనుల నాత్మగతంబునఁ గోరి కేరి మున్
వలచినవారు లేరొ యిటువంటివి గంటిమె యెందునైన నీ
వలన బళా బళా తెలిసి వచ్చెను వింత లొకింత యిప్పుడో
కులుకుమిటారిచిత్తమునఁ గోపముఁ గల్గినఁ గన్ని మ్రొఁకెన్ 97

క చీటికిమాటికి నేటికి, సాటికిఁ బాటిలెడుతోడిసకియలపైఁ గో
పాటోపము చూపెదవు వ,ధూటీ యిటువదగునె యెంతదొరతనమైనన్. 93

ఉ. వంచనతోడ నూడిగపువారిజగంధులు చేరి సేవగా
వించఁ గణంగినం బరిభవించి సళించుచు ముందు పొంగుగాఁ
బెంచినరాజహంసశుకబృందములన్ బెదరించె దేటి కో
చంచలనేత్ర నీవలపుచందము లెంచఁగఁ జిత్ర మియ్యెడన్. 99

ఉ. నాన వహింప కిట్లు దగునా నవసూనశరానలార్తి లో
నానఁగ మానరానితమి నానగధారిఁ దలంచి చెల్లఁబో
దీనగతిం గృశింప వెలఁదీ నగరే నగరి న్సతి న్సతిన్
మానినులెల్ల నెంచుకొనుమా నిను మాటికిఁ బల్కు నేటికిన్. 100

సీ. జలకంబు లాడనిచులుకఁదనం బేమి గంధంబు పూయనిచంద మేమి
తొడవులు దొడుగనియుడుగనిచల మేమి తిలకంబు దిద్దనికలఁక యేమి
ముకురంబుఁ జూడనివికలభావం బేమి విరిసరుల్ దాల్పనివరుస యేమి
పెన్నెఱుల్ దువ్వనివిన్నఁదనం బేమి యాహార మొల్లనియూహ యేమి
తే. రామ యీరీతి వర్తింపరాదు నీదు, కోర్కు లేడేఱు నందునికొడుకు రేపె
యేపుతోఁ జెలి నిన్వరియించు నించు, కైన మదిలోన సంశయం బందవలదు. 101

చ. సొలయక కూడి వేడుకల శోభిలి జాబిలిరాలమేడలోఁ
దళుకుఁబసిండిజీనిపనితల్పముపై వసియించి నీవునుం
జెలువుఁడు సారెసారెకును జిత్రవిలాసములన్ మెలంగుచోఁ
దలఁతువొ లేదొ మమ్మప్పుడు తామరసాక్షి నిజంబుఁ దెల్పుమా. 102

క. అని యనుఁగుఁజెలులు పలికిన, విని వనరుహనయన వినయవినమితముఖి యై
ఘనతరలజ్జాభరమునఁ, దనమది నూఱడిలి యుండె తమి నిగుడంగన్. 103

క. అంత వసంత మనంతల, తాంతనితాంతాళిపికశుకాదికకుంతా
క్రాంతవనాంతరమై జగ, మంతయు సంతసిల నలరె నభినవలీలన్. 104

సీ. ఘనసారకేతకీఘనసారవిందాదివనసారసౌరభ్యవాసితంబు
సురసాలతులితామితరసాలఫలలోలసరసాలపనశీలవరశుకంబు
సుమనోరసాస్వాదనమనోరథాత్యాశుగమనోరసీకృతభ్రమరకంబు
సుకరావయవచారుపికరావహృతపాంథనికరావలేపాత్తనిశ్చలంబు
తే. మదనకదనక్రియార్హ్యాతిమప్రసూన, మంజరీపుంజమాధవీకుంజపుంజ
రంజనరంజితాఖండకంజజాండ, మండలంబు వసంతాగమంబు దనరె. 105

క. పెళపెళలాడెడుకారా, కులు జలజల మలిచి చింతకొమరు దలిర్పన్
మిలమిలలాడెడుకెంజివు, రులతోఁ జాలుపారె భూమిరుహనివహంబుల్. 106

చ. సరసగతిం జిగిర్చనవితానరసాలలతావితానముల్
మెఱసె వసంతుఁ డాదరము మీఱ వనేంద్రఁ బెండ్లి యాలుకున్
సురుచిరలీలఁ జేయ ననుచున్ సమయాఖిలకార్యదక్షుఁ డ
త్తఱి నలరింపఁ జేయు వితతం బగుకెంజిగిమేలుకట్లనన్. 107

తే. దట్టముగఁ బూచి శాల్మలీతరువు లమరె, విరహిజనుల నేఁచ వాహ్యాళివెడలఁదలఁచి
యలరఁ జేసినధాతురాగాంగణీయము, లగుమనోజానిమదపుజేనుఁగు లనంగ. 108

తే. వనసమాగమోద్యానహస్తవమున, కింపుఁ దళుకొత్తఁ గొత్తఁగా నేర్చి యుడిన
మేలితెలిమ త్తియపుసేసఁబ్రాలనంగ, మొనసి యున్నట్టి జిగిమల్లెమొగ్గ లమరె.

క. వనవెత్తినకింశుకములు, దనరెన్ మాధవుఁడు వలపు దళుకొత్తంగా
వనలక్ష్మికిఁ గానుక లి, చ్చిన మునుఁగెంజాయవట్టు చీరలనంగన్. 110

తే రమణఁ బున్నాగమహీజాళులు సుమకదంబ, లీలలఁ జెలంగఁ బొంగి యవ్వేళ యందుఁ
బుష్పవతి యయ్యె మిగుల నేపునఁ గుమారి, విటపపరిరంభవృత్తిచే వెలసె గణిక.

క. చిగురాకు మెక్కి మిక్కిలి, పొగరెక్కి రసాలసాలములపైఁ బికముల్
తగ నిక్కి చొక్కి పాంథుల, కగణితముగ గుండె జల్లుమన వడిఁ గూసెన్. 112

క. ఎక్కడఁ జూచిన శారిక, లెక్కడఁ జూచినఁ బికంబు లెస మంత్రియు తే
కెక్కడఁ జూచినఁ దుమ్మెద, లెక్కడఁ జూచినను కంబు లింపుఁ జెలఁగెన్. 113

సీ. సుందరశుకరాజనందిబృందంబులు కలకంఠవరకంఠకాహళములు
వికచకిరీటప్రవిమలాతపత్రముల్ సహకారమంజరీచామరములు
లాలతాశ్వత్థపల్లవకేతనంబులు మత్తషట్పదగాయకోత్తములును
భవ్యప్రసవకుంజపటకుటీరంబులు సంఫుల్లచంపకస్వర్ణరథము
తే పతులతరకేతకీదళాగ్రాయుధములు, నలర బలయుతుఁడై మనోజావనీశుఁ
డేపుతోఁ బాంథవితతుల నేఁచఁ బూని, హర్షమెసఁగ దండెత్తె నప్పుడు వాహ్యాళి వెడలె.

సీ. ప్రకటపాలాశకోరకనఖక్షతయును సురవాంచితరుతగళరవయును
సముదమిళిందనిస్స్వానసీత్కారయును నవనీపతత్పుష్పహారమణియుఁ
కీరశారీరవకింకిణీనినదయు ఘనవల్లతాపరిరంభణయును
బహిష్కృతసందష్టపల్లవాధరయును గళదురుమకరందఘర్మకణయుఁ
తే. పరిమళానిలనిశ్శ్వాసభాసురయును, వితతఘనసారచూర్ణవిభావితయు నగుచు
నలరె వనలక్ష్మి మాధవు నతులగతులఁ, గూడి క్రీడించె వేడుకతోడ నప్పుడు 115

వ. మఱియునుం జాఱుకు నుత్తురంగంబులం బఱపిన గోరగోరం బసపులిరుచాడ్పున ధరణీపరాగంబు నభంబున కెగయ విసవిసవిసరు సుడిగాడ్పులును, గాడ్పులనలనం జలించుచు బెడిదంపుటంప గుంపుసొంపున నొరగు ఖర్జూరజంబూజాలు కారాకుతండంబులును, కారాకుతండంబులెల్ల డుల్లిన ఝల్లున ఘొల్లంబుగఁ గవచంబులఁ దొడిగి యుడుగని చలంబునఁ దయ్యానకుఁ గాలు ద్రవ్వుచు నిల్చిన బిరుదురాహుత్తుల పగిది నిగురుజొంపంబుల నలరుమహీరుహంబులును, మహీరుహాగ్రంబు లెక్కి యెక్కసంబుగఁ గెంజివురులు మెక్కి చొక్కి పొగరెక్కి నిక్కి చిక్కక యొక్కుమ్మడిం బరుల వెన్నాడి నిలు నిలు పోకు పోకు మని తాఁకం గూఁక లిడు వీరభటుల యట్లు కో యని కూయుపికనికరంబులును, పికనికరంబులకుఁ దోడుగఁ గూడి కీరు బసవజీరల బిరుదులు పొగడు వందిబృందంబుల చందంబున నందంబుగఁ బల్కు శుకంబులును, శుకముఖోపమానముకుళాభిరామంబులై భీమంబుగ నెదిరి పిఱుతివియక కలుకుటడిదంబులు వెఱికి యుఱికి నఱకులాడి యచ్చెంపుపచ్చిగాయంబులతో నలు నూరుతీరునం గేరు పలాశంబులును, పలాశభూతభేతాళనిచయంబులకుఁ బ్రియంబు లగు మాంసఖండంబుల లాగునఁ బ్రోగులై రాలు శాల్మలీకుసుమంబులును, కుసుమరసాస్వాదంబున మోదంబున మీఁదికి నురవడి నెగయుచు మరునిమౌర్వీనాదంబులవిధంబున ఝంకారంబులు సేయు మధుకరంబులును, మధుకరంబు లాస్వాదంబు లొనరించుతఱిం గ్రిందికిం జిందు రక్తప్రవాహంబులపోలికం జాలువాఱు పూఁదేనెసోనలును, తేనెసోనలయోజ మకరందధారలం బదనెక్కి మస్తిష్కపంకంబుల పొంకంబున నొప్పు పుప్పొడికుప్పలును, మెఱుఁగుటరిగల గరిమ వెలుంగు గురువింద విరిగుత్తులును, గేతనంబులకీలిఁ బొదలు చలదళపల్లవంబులును, వాఁడిబల్లెంబుల పోఁడిమిం జెన్నారు గేదకీదళంబులును, దంతపంక్తులలీలం గ్రాలు మల్లికాప్రసవంబులును, విమలాతపత్రమౌక్తికంబులభాతి డుల్లు శిరీషకుసుమంబులును, జామరంబులకై వడిం బడు రసాల మంజరులును, నాసలమాడ్కిం జెలఁగు జాలు చంపకంబులును, మస్తకస్తోమంబుల వడువున నెడతెగక పుడమిం బడు కపిత్థఫలంబులును, ముండెంబులతెఱంగునం బొరలాడు పనసఫలంబులుం
గల్గి ఘోరరణరంగంబు నధిగమించుచు, వేశవాటియుంబోలె నపరిమితపల్లవసల్లలితంబై, త్రిదివంబునుంబోలె నమితసుమనోవిరాజితంబై, తూణీరంబునుంబోలె

సాంద్రశిలీముఖోపేతంబై, వితరణి నృపసభాభవనంబునుంబోలె ద్విజగణపరివృతం
బై, సరోవరంబునుంబోలెఁ గువలయామోదకరంబు నై యొప్పె నప్పుడు. 116

తే. రుక్మిణీకన్యమదిని నిరూఢమైన, విరహతాపభరంబున వేఁగి వేఁగి
యోర్వఁజాలక కృశియించుచుండి యొండు, దెఱఁగు భావింపనేరక దిగులు పూని.

ఉ. పట్టెలఁ జేతు లానుకొని పానుపు మెల్లనె డిగ్గి పాదుకల్
మెట్టక చేలచెంగు దగ మేలుముసుంగిడి కీరశారికల్
చుట్టును రాఁగఁ బోఁ దఱుముచుం జెలికత్తియలన్ మొఱంగి యి
ట్టట్టును వద్దిశల్ గనుచు హా యనుచున్ వలఱేనిఁ దిట్టుచున్. 118

ఉ. వేనలి జాఱ సూనశరవేదన మీఱ శ్రమాంబుబిందువుల్
మేనను జాలువాఱ మది మిక్కిలి గోరిక లూరఁ జేరి తేం
ట్లాననపద్మగంధమున కర్మిలిఁ జేర మరాళయానయై
కానునఁ జేయి పూని తమకంబునఁ బాదయుగంబు దొట్రిలన్. 119

చ. అనిమిషరాజనీలబలితాలకతాళకపువ్వుఁదోఁటకుం
జని సనుఖోఁకబోదియలచాయలకప్రప్రదిన్నెలన్ వినూ
తనలవలీలతావలులతావులపూఁబొదరిండ్లలోన నిం
పెనయఁగఁ గొంతసేపు మది కేమియుఁ దోఁచక సంచరించుచున్. 120

సీ. అడుగుఁ గప్పుపుష్పాడి చుఱుక్కున నాట గండుఁగోయిలరొద గుండె లదర
మోముఁదమ్మిని దేఁటిమూఁక జుమ్ముస మూఁగఁ గన్నులఁ గిపురంబు గప్పుకొనఁగ
నుడుగనిబలుగాడ్పు వడవ నెమ్మెయి గంద చిలుకపల్కులు బెట్టు చెవుడుపఱుప
మరునితూపులమాడ్కి విరులు పైపై రాల విలసితమోదముల్ వెగటుచూపఁ
తే. దగిలి యచ్చోట నిలువంగఁ దరముగాక, బెగడి దిగులున వేవేగ మగిడి చెలులఁ
దెగడివచ్చినఘల మిటుల్ వెగడె నంచుఁ, జంచలించుచు నృపతనూజాత యప్పుడు.

తే. చెలువ చెంగల్వకొలఁకులకెలన వలపు, గులుకుపూఁదేనెసోనలు చిలుకుచున్న
తలిరుజొంపంపులేమావితరులనడుమ, మేలికపురంపుఁదిన్నెపై మేనుసేర్చి. 122

ఆ. ఏమిసేయుదాన నిఁకఁ జలింపక పిక, ప్రతతి గూయఁదొడఁగె రామరామ
మరుని చేతివెతలు హరహర ఘనమయ్యె, శ్వసనుఁ డేఁచదొడఁగెఁ జక్రధరుఁడ.

క. అలికీరశారికాదులు, చెలిమి యొకింతైన మదిని జేర్పక యకటా
చెలఁగి గోదసేయఁదొడఁగెను, బలుమఱు నిప్పు డంచుఁ దెగడి పలికెన్ దానిన్.

క. చలమా నీ కిటు మధుకర, కులమా వలమానకీరకోకిలశారీ
బలమా తలమా మలయా, నిలమా మము నేఁచుటేమి నీకున్ ఫలమా. 125

క. పదమాననీక ధృతిసం, పద మానుపఁ దలఁచి నీదుపద మాపదకా
స్పద మానటుపాడెద్దుమ, ట్పదమా పదమా సువర్ణ్ణపదమార్గమునన్. 126

శా. తాపోద్రేక మొనర్పకున్న నిజవిద్యాభంగమా భృంగమా
కోపాటోపముఁ జూపి యేఁచెదవు నీకున్ వైరమా కీరమా
పాపం బెన్నక సాధుకోటి నలయింపం గోరికా శారికా
కాపట్యం బిఁకఁ మాను మన్యభృతమా కాదంబసంఘాతమా. 127

తే. అనుచుఁ దనముట్టుఁ గ్రమ్మి గయ్యాళితనము, లలరఁ జెలరేఁగి కడుహళాహళి యొనర్చు
చెఱకువిలుకానిబలములఁ దఱిమిపలికి, కలికి మదిలోన వగల నాక్రాంత యగుచు.

చ. ఉసు రసు రంచు వేసరిలు నూరుపుగాడ్పుల నించు నూరకే
కసరుకొనున్ దిశల్ వెదకుఁ గన్గవమూయు విధిం దలంచు సా
రసదళనేత్రు నెన్నఁడు తిరంబుగఁ గాంచెద నంచు నెంచు వె
క్కస మగుమన్మథానలశిఖావిసరంబులఁ గ్రాఁగి లోఁగుచున్. 129

తే. మఱియు గుఱిలేనివిరహార్తిఁ బొరలుచుండి, యంబురుహపత్త్రనేత్రు డెందంబునందు
సకలసంతాపశాంతిహేతుక మటంచు, హరిపదధ్యానలాలస యగుచుఁ బలికె. 130

ఉ. గోపవధూకుచప్రచురకుంకుమసంకుమదాదికాధికో
ద్దీపితముల్ నవీనతరదీధితిజాలవిశాలరత్నసం
స్థాపితహేమనూపురవితానఝుణంఝుణరాగశోభన
ప్రాపకముల్ ముకుందమృదుపాదసరోరుహముల్ దలంచెదన్. 131

చ. అరుదుగ రాధికాకిసలయాధరఁ గూడి కళిందనందనీ
పరిసరమంజుకుంజగృహభాసురపల్లవతల్పకల్పిత
స్మరసరసక్రియావిహితచాతురిఁ గేగడుపల్లవీమనో
హరునివిలాసవైఖరు లహర్నిశమున్ బ్రణుతింతు వేడుకన్. 132

సీ. నవమోహనాకారు నతజనమందారు తరలముక్తాహారు దురితదూరు
సౌవర్ణమయవాసుఁ జంద్రికానిభహాసుఁ గరుణారసోల్లాసు ఘనవిలాసు
ముఖకాంతివిజితేందు మునిమనోబ్జమిళిందు సూరిజనానందు సుగుణబృందు
వికచసారసనేత్రు సకలలోకపవిత్రు సతతసజ్జనమిత్రు నుతచరిత్రు

తే. నరితమోహంసుఁ గేకిపింఛావతంసు, హరిమణిశ్యాము వనమాలికాభిరాము
నసురకులభంగు గోపకన్యాభుజంగు, మహితబృందావననిశాంతు మదిఁ దలంతు.

మ. తళుకుంబంగరుబొంగరా లనుచు నాత్మం బొంగి కెంగేలతేఁ
గులుకుంబ్రాయపుగొల్లగుబ్బెతలచన్గుబ్బల్ బిగంబట్టి కెం
దలిరుంగైదువుజోదుకేళికిఁ బ్రయత్నం బింపుతోఁ జేయుచుం
బలుచందంబులఁ గేరుచెల్వుని మదిన్ భావింతు నత్యంతమున్. 134

క. కుందనపుటందె లడుగుల, నందంబుగ ఘల్లుఘల్లు రని మ్రోయఁ గడున్
నందయశోదలముందరఁ, జిందులుత్రొక్కెడుమహాత్ముచెలువు నుతింతున్. 135

చ. తన కెనయైనబాలకులఁ దార్చక మెల్లనె గొల్లయిండ్లకుం
జని పెనువెన్నముద్దలు మెసంగుచుఁ జొంగుచు జున్ను మీఁగడల్
దినుచు విశుద్ధదుగ్ధపరిదిగ్ధకళేబరుఁడై వెలుంగువె
న్నుని నవమోహనాకృతి మనోరథసిద్ధి యొనర్చుఁ గావుతన్. 136

ఉ. వల్లవపల్లవాధరలవారితమోహనిబద్ధబుద్ధిఁ ద
న్వల్లభుఁ గాఁగఁ గోరుచు భవానికిఁ బూజ లొసంగి నీటిలోఁ
బెల్లుగఁ జల్లులాడ దరిఁ బెట్టినవల్వలు మ్రుచ్చిలించి సి
గ్గెల్లను గొల్లలాడినరతీశగురున్ మదిఁ బాదుకొల్పెదన్. 137

క. బుద్ధు లెఱుంగక తిరిగెడు, గద్దరి యని తల్లి ఱోలఁ గట్టినఁ గినుకన్
మద్దులఁ దద్దయుఁ గూల్చిన, ముద్దులగోపాలబాలమూర్తిఁ దలంతున్. 138

చ. పదముల నందియల్ మొరయ బల్జిగి బంగరురావిరేక నె
న్నుదుట నటింప మేలిమొలనూలున గంటలు గల్లనంగ నం
గదములు రత్నహారములు కంకణముల్ మణికుండలంబులున్
బొదలఁగ గొల్లగీములను బూని చరించువిభున్ భజించెదన్. 139

తే. అని తలఁచుచుండె నని సూతుఁ డఖిలమౌను,లకు నెఱింగించినట్టు లాశుకుఁడు భరత
కులవరేణ్యున కెఱిఁగింప నెలమి నలరి, యవలికథయెల్ల వినఁగోరి యడుగుటయును.

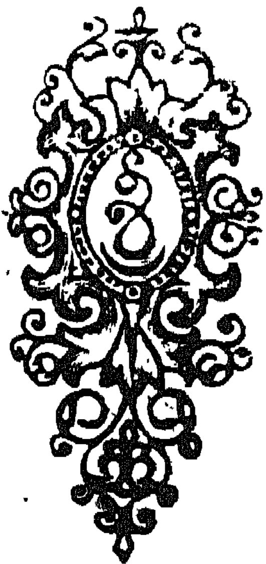
చ. దురితలతాలవిత్ర శశితోయజమిత్ర కృశానునేత్ర సుం
దరతరగాత్ర సంతతబుధస్తుతిపాత్ర తుషారభూమిభృ
ద్వరతనయాకళత్ర నిజదాసజనావనసూత్ర యక్షకి
న్నరనరసిద్ధసాధ్యసురనందితచిత్రచరిత్ర వైభవా. 141

పంచచామరము. హరా ధరామరాదరా మురాసురాహితస్ఫుర
చ్ఛరా పరాత్పరా ధరాత్మజామనోహరా వరా
ంబరాంబరా కిరాతరూపభాసురా సురాసురా
కరాజిరా మరాళరాజకాంతకాంతవిగ్రహా. 142

మాలినీ. పురదనుజవిభంగా భూషితోద్యద్భుజంగా
సురుచిరధవళాంగా సూరిచేతోబ్జభృంగా
కరకమలకురంగా కాంతగంగోత్తమాంగా
తరణిశశిరథాంగా దైవవేశ్యాభుజంగా. 143

గద్య. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వర వరప్రసాదలబ్ధ కవితాసామ్రాజ్య ధురంధర కౌండి
న్యసగోత్ర పవిత్ర కూచిమంచి గంగనామాత్యపుత్ర బుధజనవిధేయ తిమ్మన
నామధేయప్రణీతం బైన రుక్మిణీపరిణయం బను శృంగారప్రబంధంబునందు
ద్వితీయాశ్వాసము.

తృతీయాశ్వాసము.

నగరాజకుమారీ
మానసకాసారవిహరమాణమరాళా
మానితశౌర్యాంధకర
క్షోనాయకమదవిభంగ కుక్కుటలింగా. 1

వ. అవధరింపుము సూతుం డమ్మునిశ్రేష్ఠుల కెఱింగించినవిధంబున శుకుండు పరీక్షిన్న
రేంద్రున కవ్వలికథ నెఱింగింపందొడంగె. 2

తే. అవనినాయక యంత నయ్యలరుఁబోఁడి, తోడిచేడెలు బంగారు మేడలోన
నిందుముఖిఁ గాన కెంతయుఁ గుంది మంది, రాంగణాంతరములనెల్ల నరసి చూచి.

ఉ. అచ్చెరువొంది హా బిసరుహాయతనేత్ర మనోభవార్తిచే
నిచ్చలు గ్రాఁగి శయ్యకడ నిల్వ సహింపక లేచి యొంటిఁ దా
నెచ్చటి కేఁగెనో వెదకరే యని చింతిలుచున్నయంతలో
మచ్చికఁ గీరశారికలు మానినిచంద మెఱుంగఁ బల్కెనన్. 4

క. హరిణీలోచనలెల్లను, సరగునఁ బూఁదోఁట కరిగి చంచలవృత్తిన్
బరికించుచు నొకచో నద్ధరణీవరతనయఁ గాంచి తత్తఱ మొదవన్. 5

చ. మునుకొని మేలిచెంగలువమొగ్గలు సంపెఁగబంతులుం గన
ద్వనరుహనేత్రకుం బడిసిపైచి మెడం గురువేరుఁ గట్టి క
మ్మనికపురంపుభూతి యిడి మానసభూతవికారశాంతికై
పనివడి యుగ్రమంత్రములు బాలిక మ్రోలఁ బఠించి యల్లనన్. 6

మ. అకటా నెచ్చెలులన్ మొఱంగి మకరాంకాభీలబాణావలీ
వికలస్వాంతసరోజవై నయగతుల్ వీక్షింప కీభూమినా
యకదేవేంద్రుఁ దృణీకరించి నిజవంశాచారమార్గంబుఁ గో
రక యీరీతిఁ జరింప నీకుఁ దగునా రాకేందుబింబాననా. 7

ఉ. పుత్తడివంటిమేను వలపుం బలుకాఁకలఁ గ్రాఁగ నీగతిన్
వత్తురటమ్మ ఘోరవనవాటికి మాటికి సాటికన్నియల్

మెత్తురటమ్మ యీగడుసు మేలపుమాటలు విన్నవిన్నసై
చిత్తము దత్తఱింప నృపసింహుఁడు గుందుఁ గదమ్మ జవ్వనీ.

క. నిద్దపుఁ గెంజిగురాకులఁ, దద్దయు నిరసించు నీపదంబులు నేఁడో
ముద్దియ వనభూములలో, గద్దఱివై తిరుగ నెట్టుగా నోర్చెనోకో.

సీ. కుజనులఁ జేరి చొక్కుచు సీధుపానంబు సేయుచుండెడాలు రీచెనఁటి తేంట్లు
పల్లవచరవృత్తిఁ బాటిల్లు పరపుష్టగుణవికారంబు లీకోకిలములు
వెస ఘనుం జూచి మానసచింతఁ జనెడు నిత్యమరాళజాతు లీయంచగములు
విషధరాగమనంబె వేఁడుచుఁ గేకలు వెట్టు శిఖండు లీనట్టుపులుఁగు

తే. లహహ యీరీతి భీతి యింతైన లేక, నగెడువారల నెఱుఁగక నగలు మిగులఁ
బాగిలి తహతహ నొందుచు దిగులు పూని, తగిలి వనభూములఁ జేరఁ దగునటమ్మ

ఉ. కన్నియ నీకిటుల్ వగవఁ గారణమేమి జగత్ప్రసిద్ధిగా
నెన్నఁగఁ జాలి సర్వశుభహేతువులై తగు నీగుణావళుల్
విన్నపుడే యదూద్వహుఁడు విప్రకుమారుని గారవించి నిన్
గన్నులఁ జూచుకోర్కి నధికంబుగ నువ్విళులూరకుండునే. 11

తే. శుభనిమిత్తంబు లెన్నైనఁ జూడఁబడుచు, నున్న వబ్జాక్షి సంశయం బుడిగి యిఁకను
సంతసం బాత్మఁ బూని వసంతకేలి, సేయుదము లెమ్ము యుద్యానసీమయందు. 12

ఉ. కన్నులపండువై ద్విరదగామిని యామని యొప్పె గొజ్జెఁగల్
బొన్నలు గేదఁగుల్ వకుళముల్ విరవాదులు మొల్లలాదిగాఁ
గ్రొన్ననలెల్లఁ గొల్లలుగఁ గోయుచుఁ గెందలిరుల్ హరించుచుం
దిన్ననికప్పురంపునునుదిన్నెలఁ జిన్నెలఁ గ్రీడసేయుచున్. 13

తే. తేఁటులను బాఱఁదోలి పూఁదేనెఁ గ్రోలి, లీలఁ జెలరేఁగి తీఁగెటుయ్యాల లూఁగి
పోఁడిఁ జెట్లెక్కి తియ్యనిపండ్లు మెక్కి, మేలిచెంగల్వబావుల నోలలాడి. 14

క. వనకేలి సేయు టుచితము, వనరుహదళనేత్ర రమ్ము వైళంబని య
య్యనుఁగుం జెలు లాడిన నా, య్యన మది నంగీకరించి యతిసరసఁ దానున్. 15

ఉ. గుత్తపుఁ గంచెలల్ దొడిగి క్రొమ్ముడి యిమ్ముగ దిద్ది నిద్దపుం
బుత్తడిమేలిసొమ్ము లిడి పొందుగ నందెలుగట్టి గంధముల్
మెత్తి మణుంగుఁబావడలు లీలధరించి వసంతకేలిపైఁ
జిత్తము లత్తుకొల్పి మదసింధురయానము లుల్లసిల్లఁగన్. 16

క. పువుఁదోఁటలోన నప్పుడభి, నవకౌతూహలము వెలయ నరనాథతనూ
భవ చెలులఁ గూడి మెలఁగుచు, భువనోజ్జ్వలతరవిలాసములు గనుఁగొనుచున్. 17

తే. బోటి యల్లదె తగ మగతేఁటిమేటి, పువ్వుమొగ్గలపై వ్రాలి పొదలుచున్న
దవు బళా రాజసుత యిట్లఘారి నీదు, మోవిచివురునఁ బల్గంట్లు శీవి నుంచు. 18

క. పున్నాగముతోఁ బెనఁగుచు, నున్నది లతకూన చూడు ముగ్ధలి యా నా
పున్నాగముతో నిటువలె, నెన్నఁగ లతకూన పెనఁగె దీవు గోర్కెన్. 19

చ. కనుఁగొను మివ్వనస్థలిని గామిని మాధవసంగతంబునం
దనరునఖాంకురాంకము లనం దగి మోదుగుమొగ్గ లొప్పె నా
జనవరపుత్త్రి యిట్లె సరసం బగుమాధవసంగతంబునం
దనరునఖాంకురాంకములు దట్టము మీఱుచు నీయురస్థలిన్. 20

చ. పలుమఱుఁ జంచరీకతతిపై విततంబుగ మొల్లక్రొవ్విరుల్
జలజలరాలుచున్నవి విశాలతరేక్షణ చూచితే బళీ
బళి నృపకన్య నీతుఱుముపై సరసీరుహపత్త్రనేత్త్రుఁ డి
మ్ములఁ జెలరేఁగి యాశ్రియనె ముత్తియపుందలఁబ్రాలు వోసెడిన్. 21

క. తళతళ మెఱయుచు నవచల, దళపల్లవ మలరెఁ గాంచుతరుణీ యా నీ
గళమునఁ గుందనపుమ్మం, గళసూత్త్రం బిట్లు చక్రి గట్టుఁ గుమారీ. 22

చ. శ్రమకణముల్ హరించుచు విశాలతరవ్యజనంబు వీచుచం
దమునఁ జలించుచున్నది యనంటిదళంబు లతాంగి చూడు భూ
రమణకుమారి యా నిటులె రాగముతోడ సువర్ణతాళవృం
తము విసరున్ మురారిసురతశ్రమవేళల నీకు నిచ్చలున్. 23

తే. చానరో మేనఁ బూదేనె సోనవాన, చిలుకుచున్నది లేమావి చిత్తగింపు
మేలు భోజతనూజ నీమేన నిట్లు, వలపుగులుకంగఁ బన్నీరుచిలుకుశౌరి. 24

ఉ. తోరపుమల్లెపూఁబొదలు దూఱి ముదంబునఁ గీరదంపతుల్
గేరుచు సారెకున్ సరస లీలలనుండెడిఁ జూడు బోఁటి యా
శౌరిని గూడి ముత్తియపుసౌధములందు మనోజలీలలం
గేరుచు నుందు విట్లు పరికింపఁగ నీవును రాజకన్యకా. 25

తే. అనుచుసరసోక్తులాడుచుఁదనదుమదికి,హర్ష మొదవించుచున్నయయ్యానుఁగుఁజెలుల
గారవించుచు మఱియు శృంగారవనవి,హార మొనరించుచుండె నొయ్యార మొప్ప.

ఉ. అప్పుడు కొప్పు విప్పి జడపల్లి సితోత్పల ముంచి పేరెదం
దప్పక గొప్పమొల్లవిరిదండలు నించి విలాసవైఖరుల్
గుప్పలుగాఁగఁ గెంజివురుఁ గొమ్మకరంబునఁ బట్టి నెమ్మెయిన్
బుప్పొడిపూసి కేరెఁ బువుఁబోణి యొకర్తు గిరీశుపోలికన్. 27

ఉ. సారసగంధి యోర్తు విరసంబున గేదఁగిమీఁదితేఁటులం
బాఱఁగఁ దోల నయ్యళులు పైకొని డాకొని మోముదమ్మికిం
జేరినఁ గేలినీరజముచే నదలించినఁ బోకయున్న వే
సారుచు పానిపై నలిగి చంపకముల్ వెదచల్లె జల్లునన్. 28

ఉ. తొయ్యలి యోర్తు మల్లికలు ద్రుంపఁగ మారునితూపు లవ్విరుల్
గొయ్యఁగ రా దటంచును సఖుల్ వచియించిన మానకున్నచోఁ
జయ్యనఁ బూఁబొదన్ వెడలి షట్పద మొక్కఁడు ఝుమ్మురన్న దా
నయ్యెడఁ బర్వువెట్టె గుసుమాస్త్రధనుర్గుణరావలోలయై. 29

తే. సుందరి యొకర్తు మోమెత్తి చూడఁ జంపకంబు పూచిన నది యాసుమంబు లేరు
తఱి నొకతె మాన్పె నివి తేంట్లకుఱుటంచుఁ, బలికెఁ బగవారిపగవారుబంధులగుట.

చ. కిసలయపాణి యోర్తు మదిఁ గేరుచుఁ జొక్కపుఁగోఁగుఁ జూచి యిం
పెసఁగ నయోక్తు లేమొ వచియింప వెసన్ సుమనోవికాసలా
లస యగుచుం జెలంగి మరలం బ్రియభాషణముల్ వచించెఁ ద
త్ప్రసవమరందపానరతబంభరడింభరవోత్కరంబులన్. 31

తే. సకియ యొకతె యశోకభూజంబుఁబూని, తన్ను నది పూచి క్రొన్ననల్ తత్పదాబ్జ
ములపయిని రాల్చెఁ దాడనంబులకుఁ జాల, జడిసి యోపదకాంతులసనతుగాకొ. 32

క. మధురోష్ఠి యొకతె పుక్కిటి, మధు వోసఁగిన నలరి పొగడ మధురసధారల్
పృథుమతిఁ గాంతాళులకుం, బ్రథితముగా విందు లిడియె భక్తిన్ మగుడన్. 33

చ. నలినదళాక్షి యోర్తు నగినం గని క్రొన్ననలెత్తి పొన్న భా
సిలెడుమరందబిందువులు చిల్కఁగఁ జాఁగె గయాళి యిట్లు దన్
జులుకఁగఁ జూచి నవ్వె ననుచున్ మది నెంతయుఁ గుంది ముగ్ధచే
ష్టలు వెలయంగ దా నపుడు సాత్త్వికభావము పూనెనో యనన్. 34

తే. అంబుజానన యొకతె గానంబుసేయఁ, గడువికాసంబు నొందె ప్రేంకణపుఁదరువు
సుతి యొసంగె నవీనప్రసూనవిసర, లీనసదలీనసంతానతానములను. 35

క. తరుణి యొకర్తు కవుంగిటఁ, దరుణిం గదియించి దోహదక్రియ దెలుపం
బరితోషబాష్పకణములు, మఱిమఱిఁ జిలికించె సాంద్రమకరందమిషన్. 36

తే. మానిని యొకర్తు తిలకపుమ్రానిపైని, లీలమీఱ నపాంగమాలికలు నించి
యలరఁ జేసినదానిపై నసమకుసుమ, నికరములు మాలికలు గాఁగ నించె నపుడు.

ఆ. కేల నంటి యోర్తు లాలింపఁ బ్రస్ఫుటా, మోదరసవికాసమున రసాల
పాదపంబు దనరి పలుమాఱు సహకార, మై ప్రియాళులకుఁ బ్రహర్ష మొసఁగె.

తే. రాజముఖి యోర్తు సిందువారంబుపైని, మేలివలితావి యూర్పుఁదెమ్మెరలు నింప
నలరి యది మేను పులకించినట్లు సాంద్ర, కుసుమవిసరాభిరామమై కొమరుమీఱె.

క. మఱియుం గిసలయపాణులు, కర మొప్పఁగ నోళ్లు గట్టి గట్టిగ సుమనో
హరణోన్ముఖులై తమలో, సరసవిలాసానులాపచాతురి మెఱయన్. 40

రగడ. చెలువ చెలువగు తేఁటిపాటలు మీరి చేరికొనాలకింపను
వలదు వలదుపవనసమీరము వడలు వడలఁగ నిచ్చగింపను.

మేలుమేల లతాంగి కడుదుమ్మెదలె మెదలెడుపొదలఁ దూఱెను
చాలుచాలుగ సన్నబాలరసాలసాలము లెక్కఁగోరెదు
గుప్పుగుప్పున వాసనలఁ బైకొంచు కొంచనుగాక గాత్రము
గప్పు గప్పురపుందుమారము కదలి కదలిచినంతమాత్రము
వామవామకరంబుచే లతవంచి వంచితబుద్ధితో నవ
లేమిలేమిటు పసరుమొగ్గలె యేరియేరినిఁ జూడ నీనవ
గరముఁ గరమున నలరుతమ్మిమొగడలు గడలుగఁ జాఁపి యేపునఁ
దెలుప తెరనడి జోపెదవు పూఁదేనెఁదేనెటు లాదవుఁ గోపునఁ
దనరు తనరుచి యంతకంతకుఁ దరము దరమును మదినిఁ గేరుచు
నునుప నునుపగుమొగలివిరి నీకొప్పుకొప్పున నలుపుమీఱుచు
మాను మానునుఁ బోఁకబోదెలమునవె మరువేళ్లస్థలం బగుఁ
జాన జానగునవలు గోయఁగఁ జాగి జాగిపుడేఫలం బగుఁ
బొగడ పొగడఁగఁ దగిన దిఁక నీబోఁటిబోటికి దీనిసుమములు
తగవె తెగవె మబ్బొందుపొదలకుఁ దాఁటి దాఁటి దొలంగుక్రమములు
పూని పూ నిలువెల్ల ననిచినపొన్నపొన్నలచెంత కరుగుట
మాని మానిని మేలె యిచటనె మట్టిమట్టియ లఱుగఁ దిరుగుట
తేఁరె తలరెడువిరులు దొరకినదాఁక దాకఫలంబు లేఱకె
యలసి యలసికతాపయంబులయంద యందఱు నంటి రూరకె
రమణి రమణీయంబుగాఁ గలరవము రవము చెలంగె మాటికి
ప్రమదప్రమదము మీఱఁ బైకొని బహులబహులలు ద్రుంపనేటికి
సారసారససౌరభము వెదచల్లఁ జల్లనికొలనిచెంతను
మీరి మీ రిపు డలవికెల్ల రమింప మింపనుటేమివింతను
ఎన్న నెన్నఁడు నెఱుఁగ మిటు పరువేల వేలతరంపుఁబువ్వులు
కన్నె కన్నెఱసేసి కోపము గ్రమ్మ గ్రమ్మఱఁ జనెదుదవ్వులు
క్రింది క్రిందిగ రాదు యీకంకేలికేలికి విరులఁ పొందుగ
నందనందమె బడలు టోగజయాన యానగ మెక్కి ముందుగ
మధుపమధుపవనాదులను బగమాన మానసమున నుతింతమె
మధురమధురసకుసుమములు పలుమాఱు మారున కిడి భజింతమె. 41

తే. అనుచుఁ బసిగలననలెల్ల నపహరించి, మంచిసరములు గూర్చి ధరించి కొన్ని
యించువిల్కానిఁ బూజింప నెంచి యుంచి, చంచలేక్షణ లానందజలధిఁ దేలి. 42

సీ. స్థలజలజవ్రజంబులఁ బదంబులకును నవగంధఫలులచే నాసలకును
బొన్నక్రొన్ననలచేఁ బొక్కిళ్ళకును శిరీషమ్ములచేఁ బాహుశాఖలకును

మొగలిరేకులచేతఁ దగ నఖంబులకును గురువిందగుత్తులఁ గుచములకును
గుందజాలములఁ జెల్వొందుదంతములకు నుదుపుష్పముల నధరోష్ఠములకుఁ
తే. బూని వనలక్ష్మి యాముద్దుఁబువ్వుఁబోండ్ల, యవయవములకు నోడి యత్యంతభక్తిఁ
దవిలి సేవించె ననఁగ నుద్యత్ప్రసూన, భూషణాలంకృతాంగులై పొల్చి రపుడు.
ఉ. అంత వనంబు వెల్వడి సుధాంశుముఖుల్ జలకేలి సేయ న
త్యంతకుతూహలం బొదవి యందఱు నొక్కకొలంకు డాసి యా
చెంత విభూషణంబులను జేలలుఁ బ్రోగులువెట్టి నిద్దపుం
గాంతులు మీఱుపావడలు గట్టి చలం బెదఁ బుట్టి దిట్టలై. 44
చ. ప్రకటముఖభ్రమద్భ్రమరపంక్తులు నీలపుఱాలనేలనం
దుకములు మేఖలల్ సొరయఁ దోరపుమందగతుల్ చెలంగ దా
మకనుచకుంభముల్ పొదల మత్తిలి తమ్మికొలంకుఁ జొచ్చునే
నికగములో యనంగఁ దరుణీమణు లుల్లము లుల్లసిల్లఁగన్. 45
క. గుబ్బలబంటిజలంబుల, గొబ్బునఁ జొరఁబాఱి యాచకోరేక్షణ లా
గుబ్బగఁ గొలను గలంచుచు, నబ్బురపాటొదవ నోలలాడుచుఁ బేర్మిన్. 46
చ. ఒకగజరాజగామిని మహోత్పలపత్త్రవిలీనబంభర
ప్రకరముఁ బాఱఁదోల నవి పై దలనిద్దపుమోముఁదమ్మి ను
త్సుకమునఁ జేరి నాసఁ గని సొంపగుసంపఁగిమొగ్గ యంచు నొం
డొకదరిఁ జేర డెందముల నుబ్బి కనుంగొని రంగనామణుల్. 47
చ. కిసలయపాణి యోర్తు జలకేళి యొనర్పఁగఁ జన్నుదోయి సా
రసముకుళద్వయం బనుచు రాగముతో నొకచక్రవాకి వె
క్కసముగ ముక్కునం బొడిచి కామినిమోము సుధాంశుఁ డంచు సా
ధ్వసమునఁ బర్వువెట్టి తనవల్లభుఁ జేరెఁ జెలుల్ హసింపఁగన్. 48
చ. లలన యొకర్తు దోయిట జలంబులు ముంచి యిదేమిబోటి యి
జ్జలము వసంతమై యలరుచంద మటన్న గయాళి యానె నీ
లలితకరాబ్జరాగ మిటులం బ్రసరించె నటంచుఁ బల్కఁ దాఁ
గిలకల నవ్వె జవ్వనులు కేలి యొనర్చి రనేకభంగులన్. 49
క. ప్రకటేందిందిరయుతమై, వికసించినతెల్లదమ్మివిరిఁ గన్గొని యం
దొకయహిరోమావళి దాఁ, బెకలించె సలాంఛనేందుబింబం బనుచున్. 50
ఉ. అంబుదవేణి యోర్తు కలహంసములన్ బెదరించె శీతరు
గ్బింబనిభాస్య యోర్తు వెతఁ బెట్టుచు వీడఁగఁ దోలెఁ జక్రవా
కంబుల నున్మదద్విరదగామిని యోర్తు హరించెఁ బద్మసం
ఘంబులఁ జంపకప్రసవగంధి యొకర్తు మథించెఁ దేఁటులన్. 51

తే. అతివ లందఱుఁ గమలోత్పలాదికములు, గోయుచుండిన నం దొకకోమలాంగి
మొనసి కెందామరలఁ గేల ముట్టదయ్యె, నుత్పలముల నిరీక్షింప నొల్లదయ్యె. 52

చ. పదువు రొకర్తెఁ బట్టుకొని పద్మపరాగము మీఁదఁ జల్లుచుం
జెదరక ఢోలయోల యని చేతులతాళము లూని కొట్టుచుం
గొదగొని గేలిసేయ నది గొబ్బున నీట మునింగి లోననే
కదిసి యొకర్తె పాదములు గట్టిగఁ బట్టుక యీఁడె మీఁదికిన్. 53

తే. కోకిలాలాప యొకర్తు చీకాకుసేయఁ, బల్లవాధర యొకరామ పజ్జ నీఁగె
మత్తగజయాన యొకర్తు చెయ్యెత్తి మొత్తె, మరలి రంభోరుహారిమధ్యమరువుచొచ్చె.

చ. నలినదళాక్షి యొకర్తు బిసనాళము చిమ్మనఁగ్రోవి చేసి య
మ్మల నొకకొమ్మమీఁద దనపుక్కిటినీరముఁ జల్లి నీటిలో
పల మునిఁ గవ్వలన్ వెడలెఁ బైకొని దానికచం బటంచు శై
వలలత వట్టి లాగి మఱి వంచన నొందె వధూటి విన్ననై. 55

సీ. కుచచక్రవాకముల్ కచచంచరీకముల్ ప్రపదకచ్ఛపములు బాహుబిసము
జాననపద్మంబు లంఘ్రిహల్లకములు కటిసైకతంబులు గళదరములు
దరహాసఫేనముల్ దంతకేసరములు చారురోమావళి శైవలములు
నాభికావర్తముల్ నయనోత్పలంబులు వరవళీవీచికావ్రాతములును

తే. దనరఁ సరసులు నతిసేయఁ దగువిలాస, సరసులము మేము మాకు నీసరసి యెట్లు
సాటి యగు నంచు నిరసించుచందమునను, గరటియానలు కొలనెల్లఁ గలఁచి రపుడు.

తే. ఇట్లు జలకేలి యొనరించి యిందుముఖులు, సరసి వెల్వడి మెల్లనే దరికిఁ జేరి
కుండినేంద్రతనూభవకుంతలములు, నొడలుఁ దడియార్చి పెద్దకొమ్ముడి ఘటించి. 57

చ. జిలుఁగుమణుంగుదువ్వలువ చెల్వుగఁ గట్టి పసిండిమేలుసొ
మ్ములు వెసఁ బెట్టి క్రొమ్ముడినిఁ బువ్వులదండలు చుట్టి గుబ్బలన్
గలప మలంది నెన్నుదుటఁ గస్తురినామము దిద్ది ముద్దుగు
మ్మలు సొబ గేర్పరించి సుషమంబుగఁ దారు నలంకృతాంగులై. 58

క. భోజతనూజం దోడ్కొని, రాజసమున వనికి నరిగి రాజీవాస్త్రుం
బూజింపఁ బూని యొకచో, రాజితసహకారభూజరాజులనడుమన్. 59

సీ. బలుకప్పురపుటనంటుల నంటఁ బ్రాఁకినపరువంపుద్రాక్షపందిరులదరుల
మేటిగొజ్జఁగనీటియేటిజాలునఁ జాలఁ బ్రబలినచెంగల్వబావిక్రేవ
నుడివోనితావు లీనెడుమరందపువాన జానైనసంపెఁగమ్రానిక్రిందఁ
బొదలెడుగురువిందపూఁబొదరింటిలో సొగసుఁజెందురురాలజగతిమీఁద

తే. దళుకుగేదంగిఱేకులదళ్కు గట్టి, కలువకెందమ్మవిరులమేల్కట్లమర్చి
కమ్మపూఁదేనె చిల్కి సాంకవము పూసి, లీలఁ బుష్పోడిరంగవల్లికలు దీర్చి. 60

తే. క్రొందలిరుసెజ్జ రచియించి యందు నొక్క, మేలిలవలీదళంబుపై మృగమదమున
సుమశరుని వ్రాసి వామభాగమున రతిని, నిలిపి క్రేవలఁ దద్బలంబుల లిఖించి. 61

సీ. అలరుగొజ్జెఁగనీట నభిషేక మొనరించి చంపకజాలకాక్షతలు నించి
గ్రొన్ననసరముల జన్నిదంబులు వైచి మొగిలిఱేకులచేలములు ఘటించి
గమగమవలచుసాంకవగంధ మర్పించి కుసుమభూషణము లిం పెసఁగ నొసఁగి
కర్పూరధూపంబు నేర్పున నలరించి పద్మరాగంపుదీపములు వెట్టి
తే. హరిమధురసఫలవిసరాదికోప, హార మిడి వీడె మర్పించి హల్లకంబు
తేర్చి నీరాజన మొనర్చి నేర్చినట్లు, పుష్పబాణాసనునిఁ గూర్చి పూజసేసి. 62

ఉ. దండము నీకు భూరిభుజదండవిమండనమండితేక్షుకో
దండవిముక్తచండతరదారుణసూనశరాహృతామితా
జాండకరండమండలనిరంతరజంతువితానమానసా
ఖండలధీరతాగుణజగన్నుతకీరశకుంతవాహనా. 63

ఉ. అంబురుహాంబకాయ చలితామితమానికదంబకాయ హే
మాంబరనందనాయ జగదర్పితసంతతనందతాయ నీ
లాంబుధరోపమానసముదగ్రతనుద్యుతిహారిణే నమ
శ్శంబరవైరిణే యనుచు జాఁగిలి మ్రొక్కి నుతించి రందఱున్. 64

సీ మిన్నంది యేప్రొద్దు మెలఁగుచుండెడితేరు తియ్యనై రస ముప్పతిల్లు విల్లు
పువ్వుఁదేనియ లాని క్రొవ్వి మ్రోయుగుణంబు సొగసుఁదావులనీటు చూపు తూపు
ఫలవితానము మెక్కి పలుకుచొక్కపుజక్కి యున్నతాగమవీథి నుండు దండు
వట్టిమ్రాఁకులు చివుర్వెట్టఁజేయుసఖుండు భువనాంతరక్రీడఁ బొడము సిడము
తే. వలరు జగదభిరామవిహారి వగుచు, మగల మగువల వలపించి మదిఁ గలంచి
కూర్పఁ గలనేర్పు నీకె చేకూరె నౌర, మహితశృంగారసారరమాకుమార. 65

క. యేరీ నీసరి సరసవి,హారీ శూర్పకమదప్రహారీ హారీ
శారీ శుకపికగణసం,చారీ భువనోపకారి శంబరవైరీ. 66

క. పంకరుహాసనవాసవ, శంకరులును నీయమోఘసాయకములకున్
శంకాతంకము నొందుదు, రింకెంతని నీప్రతాప మెంతుము మదనా. 67

క. తోరముగ నిను భజింపఁగ, నేరము నీరేజబాణ నీ విఁకఁ గరుణా
సారముచే నేలు నమ,స్కారము లివె షోడశోపచారంబులకున్. 68

చ. పలుమఱు చెప్ప నేటికి నృపాలతనూభవ కంసవైరితోఁ
జెలిమి యొనర్చినప్పుడె పసిండిగృహంబున ధూపదీపస
త్ఫలరసగంధపుష్పముల భాసిలుకప్పురపున్విడెంబులం
జెలఁగుచు మన్మథోత్సవము సేయుఁ జుమీ సరసీరుహాంబకా. 69

తే. శంబరేక్షణ యని విరోధంబు వలదు, విమలకమలాక్షి యీమహీరమణతనయ
పంచముఖమధ్య యనుచుఁ గ్రోధించవలదు, సమదహరిమధ్య యీబాల జలచరాంక.

తే. అనుచు నతనుని నుతిగొని యతనిసతిని, రతినిఁ బ్రతిదినసౌభాగ్యవతినిఁ బొగడి
తద్బలంబులఁ బ్రార్థించి తలిరుఁబోఁడు, లింపు దళుకొత్త నృపపుత్త్రి కిట్టు లనిరి. 71

క. అలివేణీ వలరేనిం, గొలిచి కడు౯ వశునిఁ జేసికొంటిమి మదకో
కిలకీరశారికాదులు, చలమున నిఁకఁ గీడొనర్పఁజాలవు సుమ్మీ. 72

చ. అదనునఁ దోఁటలోఁ గలలతాంతములెల్ల హరించి భక్తితో
మదనునిఁ బూజచేసి పలుమాఱుఁ బ్రసన్నతఁ గాంచినార మే
కొదవయు లేదిక౯ మదిని గుందక నందకపాణిఁ జెందెదో
మద్గకలహంసయాన పదమా ముద మాని నివేశసీమకు౯. 73

చ. అని మనుజాధినాథతనయ౯ వినయంబుగఁ బల్కి వేగదో
డ్కొని వనితల్ నిశాంతమునకుం జని కంజనిభాస్య కింపునం
దనరుమృదూక్తుల౯ శ్రుతిహితం బొనరించుచుఁ జిత్రలీలల౯
మునుకొని చిత్తవృత్తికిఁ బ్రమోదము సేయుచు నుండి రంతట౯. 74

క. వరుణవధూటీకుచతట, పరిశోభిత మైనకెంపుఁబతకము దీప్తుల్
నెరి నుర్విఁ బర్వ ననఁగాఁ, బరఁగెం జరతారుణాతపంబులు పేర్మి౯. 75

చ. అనుపమవైఖరిం గువలయప్రియుఁడై తగురాజుఁ బట్టబ
ద్ధుని నొనరించువేళకును దోయధినీరముఁ దేఁ దలంచి సొం
పున నపరాశయ౯ సుదతి ముంచినమేల్మిపసిండిబిందె నా
దినమణిబింబ మస్తగిరిదిగ్వనరాశిని గ్రుంకె నత్తఱి౯. 76

తే. పాంథతతిమీఁద వలరాజు బలసి దండు, వెడలుచును మున్నె యెత్తింప విజయధాటీ
నమరుకెంబట్టుటెక్కెంబుగమి యనంగ, డంబుమీఱుచు సాంధ్యరాగంబు మెఱసె

తే. అరయఁ దమిఁజేరి రాజకాంతాళిఁ గరఁచు, శ్వేతరుగ్భావితునిరాక చిత్తవీథి
నిలిపి పద్మిని ముకుళించె నెమ్మొగంబు, వెతలఁ గుందుచుఁ జక్రముల్ వీడఁదొణఁగె.

ఉ. తృష్ణ జెలంగ జక్కవలధీరత మింటఁ దలంకుచుండె న
త్యుష్ణమరీచి యంచు నిను నొల్లక వాసరలక్ష్మి శైత్యవ
ద్ధిష్ణుని రాకఁ గోరి తమరేనిఁ బయోనిధిఁ ద్రోచె నంచు న
వ్విష్ణుపదంబు వట్టుకొని వేమఱు న౯ మొఱవెట్టుకై వడి౯. 79

చ. విరహుల గెల్వఁ బూని సరవిం బికషట్పదకోటి నంతరాం
తరములఁ గాపువెట్టి వితతంబుగ మారుఁడు విశ్వరూప మ
చ్చెరువుగఁ దాల్చెనో యనఁగఁ జీఁకటి లోకములెల్ల నిండెఁ ద
త్కరపరిముక్తకుందవిశిఖంబు లన౯ దివిఁ బర్వెఁ దారకల్. 80

సీ. మారుండు విరహిణీసారసాక్షుల నేయఁబూనినకెందమ్మిపువ్వనంగ
యామినీగజరాజగామిని మోమునం బొదలుకుంకుమచుక్కబొట్టనంగ
హరిదరుణాధరమరునకు నారసిఁ బట్టినహేమంపుఁబాత్ర యనఁగ
వాసవురాణి విలాసార్థముగఁ గేలఁ దాల్చినశోణరత్నం బనంగ
తే. సమయకింకరుఁ డుదయాద్రిజగతిపతికి, సరవిఁ బట్టినపగడంపుటరిగ యనఁగ
నఖిలజనులకు లోను సాహ్లాద మగుచు, నిందుబింబంబు ప్రాగ్దిశయందుఁ బొడమె.
తే. అతులశోభావిభాసితం బగుచు గగన, మహిఁ జిగిర్చినగుజ్జులేమావి యనఁగ
నుడుపబింబంబు వెలుఁగొంద నడుమ నప్పు, డౌర నంకంబుగండుఁగోయిల యనంగ.
తే. సరసమై వసుగంధని స్తంద్ర మగుచు, సురుతరంబుగ ఘనమార్గయుక్త మగుచుఁ
దోరమై సకలామయహారి యగుచు, నొనరె నెంతయుఁ బూర్ణచంద్రోదయంబు. 83
క. అంబరతలమున శశభృ, ద్బింబము విలసిల్లె ధవళదీప్తుల నంతం
డంబయి సలాంఛనం బగు, శంబరతారణునివిజయశంఖం బనఁగన్. 84
సీ. గగనగేహంబు ముక్తాచూర్ణమున నభశ్చరభామినుల్ వెల్లచలచి రనఁగ
సమయనర్తకుఁ డింద్రజాలంబు చూపుచు వెలిపట్టముల తెర వేసె ననఁగ
రజనీవధూటి నీరజవైరిఁ గూడి యానందించి పకపకనవ్వె ననఁగ
విబుధు లర్చనసేయువిష్ణుపదంబునఁ దనరుసితాబ్జబృందం బనంగ
తే. విరహిణుల నేఁచి పాంథుల వెతలఁ ద్రోచి, కోకముల నేఁచి తిమిరంబుగుహలఁ డాఁచి
కమలములఁ గ్రాఁచి మదచకోరముల బ్రోచి, యల రెజగములసాంద్రచంద్రాతపంబు.
మ. శమనునిదుంతఁ బట్టుకొనె శత్రుఁడు దా వెలియేనుఁ గంచు వే
గమ్మున నెక్కె బుర్రారి నంది యని గాదుపునెచ్చెలిఫేఁకపోతుపైఁ
దమకముమీఱ నెక్కె నలధాతకుమారుని నెమ్మిఁ గాంచి హం
సముగఁ దలంచె సాంద్రతరచంద్రిక లోకములెల్లఁ గప్పఁటన్. 86
చ. తమసు నితాంతశైవలము తారలు సారసితారవిందముల్
కమలవిరోధిహంసము కలంకము పంకము చంద్రికాకదం
బము నురువుల్ హిమంబు శతపత్రమరందముపై నభఃస్థలం
బమరెఁ గొలంకుచందమున నయ్యెడ సత్కవివర్ణనీయమై. 87
క. అన్నిబిడపువెన్నెలఁ దమ, కన్నులఁ జెన్నమరఁ జూచి కన్నెలు నెలరా
గిన్నెల నాసవ మిడి పలు, చిన్నెలఁ బానంబు సేయఁ జెలఁగిరి వేడ్కన్. 88
క. మదిరాక్షులార రారే, మదిరాపానంబు సేసి మతి యందమునన్
మద రాగిలి క్రీడింపుద, మదిరా యప్రాప్యవస్తు వబ్బెం జెలువై. 89
క. వాసవముఖసురనికరము, లాసవ మొక్కించుకంత యానినమతి తా
రాసవనాశంబులపై, నాస వహింపుదు రె యెఱుఁగఁ జైరిది యంచున్. 90

ఉ. కుందనపుంగలంతికలుఁ గోరలు నుంచి యొకర్తొకర్తకున్
విందులు సేయుచున్ సొలసి వీనులు మూయుచు గ్రుడ్లు ద్రిప్పుచున్
గందము లిచ్చగించుచును కందువపల్కులఁ గేరి నవ్వుచుం
జందనగంధు లయ్యెడను సాత్త్వికభావములన్ మెలంగుచున్. 91

చ. గరిత యొకర్తు హేమచషకంబునఁ జందురునీడ చూచి హా
వెఱపక కిన్నెలో నిటకి వీఁడు హరింపఁగఁ జాగె సీధువీ
నెఱవగుదొంగఁ బట్టుకొని నేఁడు మొదల్ పదియారు వ్రక్కలై
ధరఁ గృశియింపఁ జేతు నని దబ్బరలోన మథించెఁ జేతులన్. 92

క. వలిదెమ్మెర మెల్లనె యొక, చెలిపయ్యెదకొంగు దొలఁగఁజేసిన నది రం
జిలి బయలు గౌఁగిలించెం, జెలఁగి తనహృదీశుఁ డిట్లు చేసె నటంచున్. 93

చ. కలికి యొకర్తు చంద్రికలుగాయ శశాంకునిఁ జూచి యోయి వె
న్నెలదొర బావ నన్నుఁ గని నీ విపు డేటికి నవ్వె దూరకే
నిలునిలు నేను నిన్నుఁ గఁగ నేఁనె క్రమ్మఱ నంచుఁ బల్కి తా
నెలమిని మోరయెత్తి యిహిహీ యని నవ్వె మదంబు పెంపునన్. 94

క. చెలి యొకతె తనదుమదిరా, కలశంబులు గొనఁగ నీకుఁ గారణ మేమే
తులువ యని యొకతె గురుకుచ, కలశంబులు పట్టి లాగె గ్రద్దతి యగుచున్. 95

సీ. సఖులార కుమ్మరసారెతీరున భూమి తిరిగె నంచును గేలు ద్రిప్పె నొకతె
చుక్కలన్నియుఁ జేరి సురయెత్తుగొనిపోయె నంచు నూరక పల్వరించె నొకతె
వలరాచబావ మే న్గిలిగింతగోలుపక తలతల యని పూని పలికె నొకతె
రాజు నాతో సాటి రాదు రంభ యటంచు వేడుకతోఁ బాత్రలాడె నొకతె

తే. పెక్కుదెఱఁగుల నిటువలెఁ జొక్కుచుండి, రపుడు నృపపుత్త్రి విరహార్తి నలసి సొలసి
నింగి నంటి చెలింగెడునీరజారిఁ, గాంచి తమకంబు మించి నిందించఁదొణఁగె. 96

చ. అకట నిశాటపాంథనివహంబుల నేఁచుఖలుండవౌట నిన్
సకలనిశాచరారి యగుశౌరి యెఱింగియుఁ బూని కాచె నీ
వకలుషమైనయవ్విధుసమాఖ్య ధరించుటఁ జేసి త్రుంపఁ బా
పక తనవారివాఁ డని తలంచియొ లోకులదుష్కృతంబునన్. 97

తే. కువలయాహ్లాదకరుఁడవై కొమరుమీఱు, రాజ వని నిన్నుఁ ద్విజనికరంబు లెపుడు
ప్రణుతిసేయంగ సహహా యిబ్భంగి నీకు, వలదు చక్రాహితత్వంబు వనజవైరి. 98

క. సిరితోఁ బుట్టినమాత్రనె, సరసగుణం బేలఁ గల్గు చంద్రా నీ కా
సిరితోఁ బుట్టియ కాదే, సరసుల నేచుచు నలక్ష్మి జగతిం దిరుగున్. 99

ఉ. రాజ నటంచుఁ జక్రముల రాపులఁ బెట్టుచునుండి రేలు ని
ర్వ్యాజుఁడ వంచు విష్ణుపద మంటినఁ బోవునె దుష్కృతంబు నీ

రేజవిపక్షు నిన్ జెలువ కేఁడు వడిం గబళించుగాఁక నీ
యోజఁ జరింతు వంచుఁ గద యొల్లదు పద్మిని నిన్నుఁ గన్గొనన్. 100
తే. తుహినకరశూలి నిను గురుద్రోహి వగుటఁ, దనమది నెఱింగియును లింగధారి యనుచు
నెత్తి కెక్కించుకొనుటకు నీకు నట్లుఁ, దని యతనివైరి మరుఁ గూడ నర్హ మగునె.
క. హరికిన్ ముద్దుమరందివి, సిరికిం దమ్ముఁడవు విశాలశీతాంశుఁడవున్
హరునకుఁ దలపువ్వుబంతివి, తరుణుల నలయింప నింకఁ దగదు శశాంకా. 102
క. తామసిని గూడి యకటా, వేమఱుఁ బద్మినుల జాల వెతఁబెట్టెదు నీ
వేమిటిరాజవు చెప్పుమా, శ్యామలపక్షం బొకింత సైపవు చంద్రా. 103
సీ. జడభావమున రేలు కడువడిఁ దిరుగుచు నొకతఱి నంబరం బొల్లకుండి
చెలఁగి యెప్పుడును రిక్కలతోనె లోకమై శుచిరుచుల్ సగమెక్కుచో నెఱుఁగక
తమ్ముల కెంతయుఁ దలవంపులుగఁ జేసి కువలయం బెలమిఁ గన్గొని హసింపఁ
గొంకక గురునకుఁ గీడొనర్చుచు మది మలినలక్షణమున వెలయుచుండి
తే. పరుసతోఁ బున్నమకు నమవసకు నెల్ల, జగము లెఱుఁగంగ నెక్కుచు దిగుచునుండు
కళకలుగ నీకు మఱి వివేకంబు గలదె, విరహలోకాపకారి పంకరుహవైరి. 104
మ. మకరాంకుండు విజృంభమాణుఁ డగుఁ బేరిమం గృష్ణపక్షంబునం
దకటా యెప్పుడుఁ గృష్ణపక్షమున నీ వార్తిం గృశం బౌదు వే
మొకమాటన్ మఱి మీకుఁ జెల్మి యలరెన్ ముఖ్యానుకూలంబుగా
సకలంబున్ వివరించి చూడుము శశీ సర్వజ్ఞచూడామణీ. 105
శా. నీవు న్మేమును గ్రీడ సేయుదుము పూన్కిం జాళువామేడపై
భావింప న్మను పిన్ననాఁడు గనకాభాతిన్ హితం బయ్యె మా
త్రోవన్ రాకుము వద్దు వద్దిఁకను నీతోఁ జెల్మి పల్మాఱునుం
గావింపం గొఱగాదు నీ కొకనమస్కారంబు తారాప్రియా. 106
క. అని వనితామణి యిటుల, వ్వనజారిం దూరి చేరి వైరము మీఱన్
ననతూపు లేయుమరునిం, గినుక మదిం బొడమి యదలకించుచుఁ బల్కెన్. 107
క. మరుఁడా విచలితసకలా, మరుఁడా గరుడాసనునికొమరుఁడా సుమతో
మరుఁడా విరహులపై వే, మరు డాయఁగ రాకు క్రూరమతి పామరుఁడా. 108
క. నేర మొకింతయు నెన్నక, కేరుచు వేమాఱు నూరకే తెరువరులన్
భీరువుల నేఁచు టిది యొక, శూరత్వము గాదు సుమ్ము సుమకోదండా. 109
సీ. పంకసంకరమునఁ బొటిల్లు టెక్కెంబు విషసముద్భవములై వెలయుతూపు
లరయ నెప్పుడుఁ బండ్లు గొఱికెడుగుఱ్ఱంబు కుజనుల నలరింపఁ గోరుసఖుఁడు
ఘనుల దవ్వుగ విడఁగాఁ దోలుసచివుండు మధుపానమదమున మలయుగుణము
ముక్కలై వెండియు మొలచుకన్నులవిల్లు మదిఁ జైత్రలీలలు వెదకుబలము

తే. గలిగి యతనుఁడవై జగంబులకు నెందు, గానఁగారాక మెలఁగుతస్కరుఁడ వీవు
విరహిణుల నేఁచు టిది యెంతవింత తలఁప, నఖిలలోకైకసంచార హరికుమార.
క. పృథివిఁ బరాశరకులని,ర్మథనునితనయుఁడవు నీవు మతి గుణి వగుదే
వృథ యగునె యథాబీజం, తథాంకుర మటన్నమాట తాపసవైరీ. 111
తే. తండ్రిపగ మాన్చు టుచితంబు ధరణియందుఁ, దనయులకు నెల్ల నది యబద్ధంబుచేసి
మధువిరోధికి సుతుఁడవై మదన నీవు, మధుసఖుఁడ వౌట యేలాటిమతిము చెపుమ.
క. మదమునఁ బొదలుచు నింతయు, నొదుఁగక బ్రహ్మాపరాధ మొనరించిననీ
కదనున సుదతుల నేఁచుట, మది నరయఁగ నింక నెంతమాత్రము మదనా. 113
శా. లోనం జుట్టమపోలె వర్తిలుచు నిన్ లోకాపకారానుసం
ధానున్ భస్మము చేసినట్టి ప్రమథాధ్యక్షేక్షణోద్యద్వ్రహా
ద్భానుస్నేహవిహారి యౌ నెటిఁగియున్ బాటింప కీ వెప్పుడున్
మానం జాలవదేమి గంధవహు దుర్మంత్రాంగ మజ్ఞాంబకా. 114
తే. విను మనోజాతసద్దకుఁ డనుచుఁ దనకుఁ, గన్నుగాఁ జూచి తల నిడుకొన్నహరునిఁ
గూడి నిను బొడిచేసినకుముదమిత్రుఁ, డరయ నీకెట్టుగాఁ జుట్టమయ్యెఁ జెపుమ.
ఆ. మేనమామ యనుచు మానుము సఖ్యంబు, వరుసగాదు శ్వేతకరునితోడ
నలినబాణసర్వనాశాయమాతుల, యనెడుమాట వినవె జనులవలన. 116
తే. అనుచుఁ దనుఁ జాల వెతఁబెట్టునసమశరుని, నింద గావించిమఱియునయ్యిందువదన
మందగతిఁ జేరి మేనెల్లఁ గందజేయు, గంధవహుఁ గూర్చి పల్కె నాగ్రహముతోడ.
చ. జ్వలనునిచెల్మిచేసి కలుషంబునఁ జిల్వల కెనికోఅలం
గలవిసమెల్ల రాసికొని గబ్బితనంబున మిన్నుముట్టి నీ
విలఁ బలుమాఱుఁ ద్రిమ్మరుట యెల్లను బాంథకదంబకంబులన్
గలఁచఁగఁ బూని కాక యిఁకఁ గారణ మెయ్యది సోఁకుదయ్యమా. 118
చ. అజపదలీల గాంచి సకలాగమపద్ధతులన్ మెలంగుచుం
గుజనులపండ్లు దుల్చి యధమం డగుచక్రికిఁ దృప్తిసేయుచుం
బ్రజలకు నెల్లఁ బ్రాణమయి భాసిలుచుండెడినీకుఁ బాంథులన్
వృజినమతిం గలంచుట వివేకము గాదుగదా సమీరణా. 119
ఆ. పవనశశియు నీవుఁ గవగూడి రాజస, మొప్ప మిన్ను ముట్టి యూరకున్న
తెరువరుల నలంచెదరు చక్రధరుఁడు మీ,పని యొకింత గొంచెపఱుపకున్నె. 120
చ. అని వచియించి యామధుకరాలకజాలక మేను మీనకే
తనుఘనవేదనం బొగులఁ దాళఁగఁజాలక లేచి పాన్పుపై
నునిచిన క్రొన్ననల్ గని యయో దయ యింతయులేక మీ కిటుల్
వనజదలాక్షులార నవవహ్నికణంబుల నింపఁ జెల్లునే. 121

క. మార్తాండుఁడు పంద్రేండుర్, మూర్తుల నేకీభవించి మునుకొని మింటన్
వర్తించుచున్నవాఁడో, యార్తికి నోర్వంగఁ గలరె యజరుద్రాదుల్. 122

ఉ. అద్దిర గంధవాహుఁడు దవానలకీలలు గ్రుమ్మరించుచుం
దద్దయు వీచెఁగాఁ దొడఁగె దైవసహాయ మొకింత గల్గి వే
సుద్దులికేల నవ్వులుగఁ జూడక వేడుక నాదరించి యో
ముద్దియలార మీ కిపుడు మ్రొక్కెద నివ్వడగాడ్పు మాన్పరే. 123

తే. పరభృతంబుల కారామగరిమ చూపి, శుకములకు సాంకవము వేసలిక యొసంగి
భ్రమరవితతికిఁ గనకవర్ణంబు నించి, యడుగుకొనరమ్మ రోద మానునట్లుగాను.

క. మధుకరములరోదలకు మ, న్మధుకరములనలన వెడలుమార్గణములకున్
మధుపరభృతములయానిల, విధుకరముల కోర్వఁగఁ దడె విధియైనఁ జెలీ. 125

ఆ. అనుచుఁ గళవళించునంగనఁ గనుఁగొని, యనుఁగుజెలులు విస్మయంబు నొంది
కమలవదన కిపుడు ఘనమయ్యె విరహార్తి, శిశిరవిధులు వేగ జేయుఁ డనుచు. 128

ఉ. క్రొన్ననపాన్పుపై నునిచి గొజ్జెఁగనీర్మొయిఁ జిల్కి సిబ్బెపుం
జన్నులచందనం బలఁది చారుమృణాళలతావితానముల్
చెన్నుగ బాహుమూలములఁ జేరిచి కప్పురపుంరజంబు వా
ల్గన్నుల నూఁది పూవిసనకఱ్ఱల వీచి యనేకభంగులన్. 127

తే. శిశిరకృత్యంబు లొనరింపఁ జెలియ మేన, నింకెఁ బన్నీరు చూత్కార మెసఁగఁ జంద
నంబు పెస బూదియై రాలె ననలుఁ దలిరు, టాకు లెల్లను బొడిపొడియయ్యె నపుడు.

ఉ. అబ్బురపాటునొంది చెలులందఱుఁ గ్రమ్మఱ శైత్యకృత్యముల్
గొబ్బున నాచరించి మదకోకిలవాణి మెయిం దిటంబుగాఁ
బ్రబ్బినతాప మార్చి మృదుభాషల మెల్లనె యుల్ల మెల్ల పె
ల్లుబ్బఁగఁ జేయుచుం దవిలి యొద్ద మెలంగుచు నుండి రంతయున్. 129

క. నరనాథతనూభవ యీ, సరణిం దరుణులును దాను జాగరదశచేఁ
బొరలుచు నుండెడిచోటఁ బు, ష్కరతలమున వేఁగుజుక్క సరవిం దోఁచెన్. 130

తే. మరుఁడు పగఁ బూని ధారుణీవరతనూజ, నేఁచుచున్వాఁడు వేగ రావే యటంచుఁ
దమకమున గ్రుమూర్తియౌదైవమునకు, మొఱయిడినరీతిఁ గృకవాకులఱవఁ దొడఁగె.

క. కులటలు దాఱ ఖగంబులు, కలకలనాదములఁ గేరఁ గలువలు సోఁడ
వ్వలిదిశకు జాఱ లోకులు, తెలివిం దనరారఁ దూర్పు దెలతెలవాఱెన్. 132

చ. తిమిర మణంగె జక్కవలు ధీరతఁ బొంగె విటీవిటాళికిం
దమకము చెంగెఁ జుక్కలు యథాయథ లౌచుఁ దొలంగె ఖిన్నతన్
గుముదతతుల్ ముణింగె మదనుండు శ్రమంబున లొంగెఁ బద్మినీ
సమితి చెలంగెఁ దుమ్మెదలు సంతస మూని మెలంగ నయ్యెడన్. 133

చ. వెలుఁగుల ఱేఁడు తమ్మిచెలి వేడుకకాఁడు తమంబు సూడు చు
క్కలదొరజోడు నిచ్చలును గల్వలరాయిడికాఁడు కోరి మొ
క్కులు గొనువాఁడు జక్కవలఁ గూరుచు నేరుపుకాఁడు భానుఁ డు
జ్జ్వలతరదీప్తులై మెఱసె వావిరిఁ దూర్పుఁగొండమీఁదటన్. 134

తే. చక్రములు వేడ్క నుప్పొంగ సరసు లలర, నఖిలదిశలఁ దమోగుణం బణఁగఁజేసి
కాశ్యపి భజింపఁ బ్రభమీఱి ఘనపదవినిఁ, జెందియంతంతకును బ్రకాశించె నినుఁడు.

తే. అపుడు నృపశేఖరుఁడు సమయార్హవిధులు, దీర్చి సచివాప్తబంధుసుధీపురోహి
తాదులను గూడి విమలశుద్ధాంతమున శు,భోత్సవాసక్తుఁడై వేడ్క నొప్పుచుండె.

క. భేరీకాహళనిస్సా, ణారావము లొకట నింగి యదరఁగ మొరసెం
బౌరులు సాలంకృతులై, భూరితరామోదములను బొంగఁగ నంతన్. 137

చ. ఘనసమరావనీవిజయకారణవారణఘోటకావళుల్
మునుకొని రాఁగ దుందుభులు ముందర మ్రోయఁ జమూసమూహముల్
వనధితరంగమాలికలపై ఖరితో నరుదేరఁ జిత్రకే
తనములు చామరంబులును దద్దయుఁ జెంగటఁ బూని పట్టఁగన్. 138

తే. కదిసి యిరుగడ వందిమాగధులు పొగడ, పృథులకాహళశంఖముల్ పెల్లు మొరయ
రుచిరకాంచనమయరథారూఢు లగుచుఁ, జేరి ధరఁ గలరాజకుమారులెల్ల. 139

క. అరుదులుగా మఱిమఱి తమ, బిరుదులు మెఱయించుకొనుచుఁ బృథివి చలింపన్
గురుతరవైభవములతో, నరుసను దన్నగరమునకు వచ్చిరి కడిమిన్. 140

మ. గజయూథంబులు భర్మనిర్మితపతాకంబుల్ తురంగంబులున్
వ్యజనంబుల్ మణిచామరంబులు నవీనాందోళికాడోలికా
ధ్వజముక్తారచితాతపత్రములు నుద్యల్లీలఁ దన్ గ్రమ్మఁగా
ధ్వజినీనాథులఁ గూడి చేదిపతి తేవన్ వచ్చె నవ్వేటికిన్. 141

చ. సకలవిధంబులన్ గణఁగి చైద్యున కేము విదర్భరాజక
న్యక నొనఁగూర్తు మంచుఁ జతురంగబలంబులతోడఁ గూడి భీ
ష్మకనరపాలుపోలికి వెసం బఱతెంచిరి యుత్సహించి పౌం
డ్రకుఁడును దంతవక్త్రుఁడు జరాసుతసాల్వవిదూరకాదులున్. 142

తే. ఇవ్విధంబునఁ దేజంబు నివ్వటిల్ల, నరుగుదెంచిన మేదినీవరుల నెల్ల
నెదురుకొని పూజ లొనరించి హృదయశుద్ధి, తోడఁ దనరాజధానికిఁ దోడితెచ్చె.

క. ఆజనపతులకుఁ గనకపు, భాజనముల షడ్రసానుపానంబులుగా
భోజనము లిడి గజాశ్వస, మాజనితాభరణవసనములు లొసఁగి వెసన్. 144

తే. భాసురావాసములు విడిపట్టు లొసఁగి, భూసురాశీర్వచనరూఢిఁ బొదలి మంద

హాసవికసితవదనాబ్జభాసమానుఁ, డగుచు సుఖాంగఁ గుండిననగరవిభుఁడు. 145

తే. అనుచు సూతుఁడు శౌనకుఁడాదిరైన, మునులకెఱిఁగించెనంచు వ్యాసునిసుతుండు
విజయపౌత్రునకెఱిఁగింపవినినరేంద్రుఁ, డవలికథయెల్ల వినఁగోరియడుగుటయును.

శా. గౌరీచిత్తసరోజభృంగభువనఖ్యాతాహృతానంగక
స్ఫారాబ్జారినిభాంగభాసురకరాంభోజాతసారంగకే
యూరీభూతభుజంగదీనసముదాయోద్యత్కృపాపాంగవి
స్ఫారాంభోధినిషంగమంగళజటాభారాభ్రగంగాపగా. 147

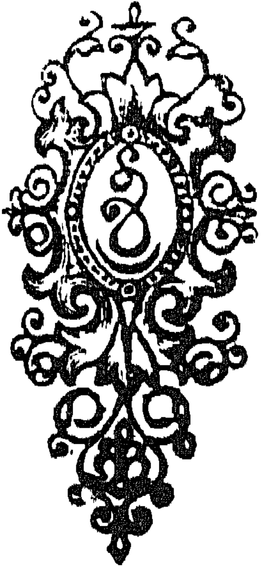
క. దర్వీకరహారసుప, ర్వోర్వీధరధీరశర్వయుక్షాధిపగిం
ధర్వాసర్వగదుర్వహ, గర్వారివిరామసీతికాపురధామా. 148

మణిగణనికరము సురవరహరినుతసురుచిరచరణా, పురహరశివకరబుధజనశరణా
గరగళశశిధరకరతలహరిణా, చిరతరయశసరసిజశరహరణా. 149

మాలిని. కరతలధృతశూలా ఖండితారాతిజాలా, పరిచితగిరిబాలా భాసురానందలీలా
నిరుపమగుణశీలా నిత్యవిజ్ఞానమూలా, సురజననుతలోలా కుంభిచర్మోరుచేలా.

గద్య. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వర వరప్రసాదలబ్ధ కవితాసామ్రాజ్య ధురంధర కౌండిన్యసగోత్ర పవిత్ర కూచిమంచి గంగనామాత్యపుత్ర బుధజనవిధేయ తిమ్మన నామధేయప్రణీతం బైన రుక్మిణీపరిణయం బను శృంగారప్రబంధంబునందుఁ దృతీయాశ్వాసము.

చతుర్థాశ్వాసము.

మత్సితపురానిశ
ధామజగత్ప్రియతనాయదనుజవిరామా
భూమిసుతోత్తమకన్యా
కోమలపదవాబ్జభృంగ కుక్కుటలింగా. 1

తే. అవధరింపుము సూతుఁ డిట్లఖిలమౌని, వరుల కెఱిఁగించినట్టు లావ్యాసపుత్త్రుఁ
డవలికథయెల్ల భరతకులాధిపునకుఁ, దెలుపఁగఁ దొడంగి యిట్లని పలికె నప్పుడు. 2

తే. అనినవఁ డు మున్నె తొలునాఁడు హరిని బిలువ, నవనిపతిపుత్త్రి యనిచిన యగ్రజన్మ
వర్యుఁ డత్యంతహృదయతాత్పర్య మూని, యాశుగతి ద్వారకాపురి కరుగుచుండి.

మ. చని యవ్విప్రవరుండు గాంచె నెదురం జంబీరమందారచం
దనమాకందకదంబనింబవకుళద్రాక్షాలతాధారమున్
ఘనకంఠీరవశేరభేభహరిణీగంధర్వసంచారమున్
మునిసందోహవిహారమున్ మధుఝరీపూరంబుఁ గాంతారమున్. 4

సీ. శుకభరద్వాజకౌశికవరద్విజసభాభవనమై నైమిశాటవి విధమునఁ
శక్రరంభాపారిజాతకైరావతఖ్యాతమై నాకలోకంబుకరణి
భైరవపంచాస్యభద్రేభముఖశివాసేవ్యమై కైలాసశిఖరిపగిది
నబ్జచక్రఖగేంద్రహరిసత్కమలాకరంబై వికుంఠపురంబుమాడ్కి
తే. నలరుహిమజలమగురుఝరీతలసితాభ్ర, పులినవలినాస్తోకలనాప్రభూతఘర్మ
సలిలసంసిక్తభిల్లయోషాప్రయాధ, కానుమోదకమారుతం బవ్వనంబు. 5

తే. సిద్ధులఁ గూడి సంభోగసౌఖ్యతమునఁ, దనరుపున్నాగనికరసత్తములయందు
భోగినులఁ గూడి హృదయానురాగమున భుజంగపతిజాలమచట నొప్పొంగుచుండు.

సీ. కరులు మేఘములు శీకరకదంబము వాన కీచకధ్వనులు భేకీరవములు
చెంచుముద్దియల మేసిదులు మెఱుంగులు మణిఘృణుల్ హరిధనుర్మంజురుచులు
చమరికావాలసంచలనముల్ పవనముల్ మృదులసాంకవమృగీమదముబురద
కపురంబునురువుసింగపుబొబ్బ లుఱుములు హిమజలపూరమింపెసఁగునెఱద

తే. హరినఖరదారితోన్మదద్విరదకుంభ, గళితముక్తావళుల్ వడగండ్లగములు
గాఁగ వర్షాగమంబు వైఖరిని దనరు, నవ్వనస్థలి దాఁటి యత్యాశుగతిని. 7

చ. చనిచని ధారుణీవిబుధచంద్రుఁడు ముందఱ డెంద ముబ్బఁగాఁ
గనుఁగొనె నక్రకర్కటకకచ్ఛపమత్స్యపదర్దురోద్రమున్
ఘనతరరత్నజాలపరికల్పితభద్రము నిర్మలోర్మికా
నినదకదంబసంతతవినిద్రముఁ బశ్చిమదిక్సముద్రమున్. 8

ఉ. ధీవరకోటి కెప్పుడు నదీనము చేరి ఘనుల్ వసించినన్
జీవన మిచ్చుధన్యుఁడు ప్రసిద్ధి వహించినబాడబాశ్రయుం
డావనరాశిభూసురున కర్ఘ్యముఁ బాద్య మొసంగె నూర్మికా
పావనసీరబిందువులు పాదయుగంబునఁ జిల్కరించుచున్. 9

క. వేలావలదేలాము, జాలాఖిలసుమసమూహసౌరభలహరీ
లీలాకులబాలానిల, మాలావిలసనము లార్యుమది నలరించెన్. 10

చ. ఉదధిమహారవంబు లపు డుర్విసురాధిపుఁ డాలకించి తా
మదిఁ దలఁచెన్ యదూద్వహునిమందిరదేశమునందు ముందుగా
సదమలదుందుభిధ్వనులు సాగెఁ గదా శుభసూచకంబులై
కొదవ యిఁకేమిలేక సముహూర్తెఁ బ్రయోజన మంచు నుబ్బుచున్. 11

చ. తిలవిటపిప్రసూనకలితభ్రమరారవముల్ సుగీతముల్
పటుతరఘూర్ణితధ్వనులు భవ్యమృదంగనినాదముల్ సము
త్కటజలపక్షిరావములు కాంస్యపుఁదాళములై చెలంగఁగా
నటన మొనర్చుమానిను లనం దగి వీచిక లొప్పె నీరధిన్. 12

తే. హరిహయునివజ్రధారకు వెఱచి యమిత, వాహినీనాథుఁ డంచు నవ్వారిరాశి
యండఁ జేరుక నిల్చినకొండ లనఁగ, నిసుకతిన్నియగములు సొంపెసఁగె నచట.

క. సందరమున నురు వలచె ము,కుందుని పెండ్లికిని బిలుచుకొఱ కరిగెడుభూ
బృందారకుఁ గన్గొని యా,నందంబున నప్పయోధి నవ్వె ననంగన్. 14

తే. మీనవృశ్చికకర్కటమిథునమకర, హరివృషాదులు రాసులై యలరు నడుమ
తరణి లిందులఁ జరియించుటరుదె యనుచు, నెంచె దైవజ్ఞమణి యామహీసురుండు.

ఉ. వాసికమీఁదఁ బట్టుచు నవారితకౌతుకలీలఁ దేలుచో
మేలగుగుబ్బచన్నవలమీఁదివియంటులు జాతి యున్నతేఁ
జాలరిముద్దుగుమ్మలకుచంబులు బంగరుచెంబు లన్నదిం
జాలఁగ నిచ్చఁ గన్గొనియె ఛాందసుఁ డజ్జలరాశిచెంగటన్. 16

సీ. బహుతరవాహినీపరివృతుం డయ్యును గడు నెబ్బరముగ భంగంబు నొందె
ఘనులకు జీవనం బొనఁగూర్చుచుండియు సంతతంబును గలుషత్వ మూనెఁ

దవిలినమర్యాద దాఁటక యుండియుఁ బరిపరివిధముల భ్రమ వహించె
ద్విజసమూహముల కధీనమై యుండియు బాడబార్తిఁ గృశింపఁ బాలు పడియె
తే. గటకటా దైవ మెటువంటిఘనుల నైనఁ, గట్టిఁడితనంబుచే వెతఁ బెట్టుచుండు
నంచు రత్నాకరుని విధం బెంచె నపుడు, పండితశ్రేష్ఠుఁ డైనయాబ్రాహ్మణుండు. 17

క. ఇతఁడే కమలావాసుం, డితఁడే తథ్యము సరస్వతీశుఁడు నితఁడే
క్షితి నబ్జాంకుఁ డటంచున్, ధృతి నెంచెఁ ద్రిమూర్తులుగ సుధీవరుఁ డుదధిన్. 18

క. అని మది నెంచుచు భూసుర, తనయుఁడు వేవేగ నరుగుతఱి మార్గవశం
బున నొకచోఁ గనుఁగొనె శో,భనరైవతకాచలంబుఁ బ్రమదము మీఱన్. 19

సీ. అభ్రాగ్రపగాహాటకాబ్జపరాగసంఛాదితాఖిలరత్నసానుతలము
కిన్నరకన్యకాగీతరావామోదకటకచరద్విపౌకశ్చయంబు
మండితోన్మత్తవేదండపతుండోద్గీర్ణశీకరధారాభిషిక్తభూమి
హర్యక్షమృగయావిహారలంపటకిరాతాహ్వతఘోరగుహాంతరంబు
తే. ఘనమునీంద్రోత్తమాత్రమునరసాల, సాలకిసలయఫలరసాలోలబాల
శారికాకీరకోకిలచక్రవాళ, హారిని నదంబు రైవతకాచలంబు. 20

సీ ఘనపుఁగెల్లను దానకం బగుధీరుండు ప్రతిదినకల్యాణభాసమానుఁ
డురుఫలంబులు విప్రవరులకు నిడుదాత హరి గజద్వేషుల కాకరంబు
కోరి వంశోద్ధారకుం డగుచతురుండు గోత్రపర్వములోన గురుతరుండు
పరవాహినుల కెందు వెఱవనియచలుండు కలితాగమస్థితి నలరుమేటి
తే. యాధరాధిశుఁ డవనీసురాగ్రగణ్యుఁ, గాంచి కలభపరుతసూక్తిఁ గదియఁ బిలిచి
పూజ గావించె సరసమహీజకుసుమ, విసరములు మీఁద రాల్చి సంతసము మీఱ.

మ ప్రకటైరావతపారిజాతతరురంభాశక్రహేమాహ్వతా
దికసంశోభితమై సమస్తసుమనస్తేజస్సదామోదమై
యకలంకం బగుదేవతానగరిచాయం బోల్చి భూభామిభృ
త్పృథుకరోత్తంసము విప్రవర్యునకుఁ జేతఃప్రీతి చేసెం గడున్. 22

సీ. నానాప్రసూనప్రలీనోన్మదాలీనతానమానములు గీతములు గాఁగ
జారుమారుతపూరితోరుకీచకనినాదములు చొక్కపుటుపాంగములు గాఁగ
ఫలరసకిసలయాస్వాదలోలుపఖగధ్వానముల్ కంచువాద్యములు గాఁగ
ఘనదరీతలపుష్కరికల్లోలమాలికాధ్వనులు మృదంగనాదములు గాఁగఁ
తే. గేరి నటియించుసరసమయూరికాక, దంబములు నర్తకులు గాఁగ డంబుమీఱ
గొలువు సేయుధరాధీశుచెలువు చూచి, సంతసం బందె నయ్యగ్రజన్ముఁ డపుడు.

చ. తనులతలున్ స్మితంబము లుదగ్రపయోధరముల్ ప్రవాళశో
భను గనుపట్టుమోవులును భాసురగండములున్ మణిద్యుతుల్

ఘనగజయానముల్ భ్రమరకంబులు సత్కలకంఠనాదముల్
దనరఁ జెలంగుసానులవిలాసము చూచె బుధేంద్రుఁ డుబ్బుచున్. 24

తే. వీనులకుఁ బండు వయ్యె నహీనమైన, వీనమధుపానపీనకులీనసూన
లీనసదలీనసంతానతానమాన, మానగంబున ధరణీసురాన్వయునకు. 25

తే. నాగకదలీకదంబపున్నాగశల్య, రోహితత్వక్షివాదులఁ బ్రోచు మఱియు
నాగకదలీకదంబపున్నాగశల్య, రోహితత్వక్షివాదులఁ బ్రోచు నద్రి. 26

ఉ. ఫుల్లసరోజలోచనలు పింఛపటంబులు గట్టి గట్టుపైఁ
బెల్లుగఁ గ్రీడసేయ శశిబింబనిభాస్యలచన్నవల్ విరా
జిల్లెడునిమ్నపంక్తులనుచుఁ జేరి కనెం బ్రభుదర్శనార్థమై
యుల్లమునందు నమ్మహీసురోత్తముఁ డుబ్బి హరింపఁ గోరుచున్. 27

సీ నీలకంఠాకృతి నెఱిఁ బూని యానందతాండవం బాడుశిఖండితతులు
రామనామం బజస్రముఁ బఠించుచును సత్ఫలవాంఛ నలరెడుచిలుకగములు
సరసాగమస్థితు లరయుచుఁ గృష్ణలీలలఁ గేరుచుండుకోకిలకులములు
సుమనోభిరూఢిచేఁ జొక్కి మన్మథగురుసేవ సేయుమధువ్రతావలులును

తే. బరమహంసస్వరూపంబు సరవిఁ దాల్చి, బ్రహ్మపదబుద్ధిఁ జెలఁగుమరాళములును
గల్గియుండెడుచో వేఱె తెలుపనేల, యన్నగంబు మునిశ్రేణికాకరంబు. 28

తే. సదమలాహీనకటకుఁడు చంద్రధరుఁడు, నీలకంఠోల్లసితుఁడు మానితప్రసాంకుఁ
డఖిలసుమనోవినుతపాదుఁ డగునతండు, విశ్రుతముగ గిరీశుఁడై వెలయు టనుదె.

ఉ. ఆవసుధాధరంబున విహారము చేయుచుఁ జూచె నొక్కచో
భూవిబుధాగ్రగణ్యుఁడు విభూషితశేషభుజంగమున్ జగ
త్పావనకారణాంగము నపారకృపారచితాంతరంగమున్
దైవభుజంగముం గపటదైత్యవిభంగము శంభులింగమున్. 30

ఉ. కాంచి తదీయమూర్తిఁ గుతుకంబున డెందమునందు నిల్పి య
క్కాంచనగర్భవంశమణి కాంచనకుందకురంటకాదికా
భ్యంచితసూనబిల్వదళపక్వఫలాదులచేతఁ బూజ గా
వించి దృఢానురాగమున వేఁడెదొడంగె ననేకభంగులన్. 31

చ జయజయ పార్వతీశ శివశంకర భూరిసమిద్ధభయంకరా
జయజయ నీలకంఠ పురశాసన వంచితనీరజాసనా
జయజయ దేవదేవ హరిసాయక నిత్యశుభప్రదాయకా
జయజయ లోకనాథ సురచారణయక్షమునీంద్రకారణా. 32

దండకము. శ్రీమద్గిరీశాయ, ధీమత్ప్రకాశాయ, కాశాబ్జభేశాశుగాశ్వాధిపాకాశగంగా సరిల్లోల కల్లోల మల్లీశరన్మందదాళీ మరాళీ సుధాపూర కర్పూర పాటీర డిండీర

వాగ్భామినీహార నీహార హీరాభదేహప్రభాశాలినే, శూలినే, శంభవే, దంభవే దండ దైత్యాజినచ్ఛాదితోద్యత్కటోరస్థలోద్భాసినే, శైలసంవాసినే, వాసవాబ్జాసనోపేంద్రచంద్రోరగేంద్రాదికాముక్త హేమావతంసాంచలాబద్ధ సుస్నిగ్ధహీరావళీ ధాళధళ్యప్రభాపూర నీరాజితాంచత్పదే, వారితోగ్రాపదే, తాపసవ్రాతచేతస్సరోజాత సంకేతసంచారలీలావిలోలప్రమత్తాళయే, రాజరేఖామయూఖోల్లసన్మౌళయే, శైలకన్యాముఖాంభోజకుంభద్వయాలిప్త సంవ్యాప్తదీప్తాంగ రాగాతిసౌరభ్యసంవాసితస్ఫారదోరంతరాళాయ, సంగ్రామకేళీకరాళాయ, రంగజ్జటాజూటకూటస్థఝాళంఝళారావ ధారాద్వియద్వాహినీజాత సజ్జాతరూపారవిందౌఘమారందపూరామితానందలీలాచలద్భృంగరీ యూథమాధుర్యసంగీత నాదానుమోదాయ, శశ్వత్ప్రసాదాయ, పాదాంగదీభూత వాతాశనాధీశ భోగాగ్రభాగోల్లసత్పద్మరాగోపలోద్దామ భాభాసమానాయ, సంరక్షితాశేష విద్వద్వితానాయ, నానాపయోజాతగర్భాండ భాండచ్ఛటాపాట వాత్రాంతపూర్ణోదరానందినే, కేతనాగ్రస్ఫురన్నందినే, చంద్ర కందర్పకోట్యర్బుదామంద సౌందర్య రేఖాంగసమ్మోహితానేకలోకాయ, సంవీత శోకాయ, పాకారినీలోపలాస్తోక శోభావిభాస్వద్గళాగ్రస్థితాభీల కాకోలనీలప్రభాజాల సంవ్యాపినే, విద్విషత్కోపినే, భూమయశ్శావకాకాశ యజ్వేందుభాస్వన్మయన్మూర్తయే, భాసుసన్మూర్తయే, చంద్రచంద్రాతపాదభ్రసంశుభ్ర విభ్రాజితస్నిగ్ధ భూత్యంగరాగాయ, గాఢానురాగాయ, వీతోగ్రతాపాయ, హేమాద్రిచాపాయ, సోమాబ్జమిత్రాగ్ని నేత్రాయ, సంస్తోత్రపాత్రాయ, సర్వాఘవల్లీలవిత్రాయ, సారారవిందాక్షబాణాయ, వాణీశతూణాయ, వేదప్రమాణాయ, నిర్ధూలితారాతిప్రాగ్వ్యూహసంఘ పూర్వప్రదీప్తప్రతోళీవిటంకావళీదేహళీసాలశాలావిశాలాలరాళింద వేదీ మహాసౌధసోపానవాతాయనశ్రేణయే, హారిసారంగశాబస్ఫురత్పాణయే, సంతతోద్యన్నిస్వనాస్ఫురల్లోకత్రయుస్థాణవే, స్థాణవే, బాణదైత్యోత్తమత్రాణసంసక్తచేతోంబుజాతాయ, లోకప్రభూతాయ, శీతోర్విభృద్బంధవే, సత్కృపాసింధవే, బంధురానందసంధాయినే, దీనగేహాంగణస్థాయినే, శిక్షితాఖర్వగర్వాంధకారప్రసూనోజ్జ్వలత్కేతనే, విశ్వవిశ్వంభరాభారధౌరేయతాహేతవే, కైతవస్వాంతయుక్తాంతకద్వంద్వ[illegible]ప్రహారాయ, వీరాదివీరాయ, విజ్ఞానమూలాయ, విఖ్యాతశీలాయ, దక్షాధ్వరధ్వంసనాత్యుగ్ర ప్రప్రతాపాయ, సత్యానులాపాయ, దేవాదిదేవాయ, దివ్యప్రభావాయ, సంగీతసాహిత్య నృత్తాదిధానప్రవీణాయ, వైవస్వతప్రాణ సంహారదోర్దృప్తగర్వాయ, మూకీకృతాంభోజసంభూతగర్వాయ, శర్వాయ, తుభ్యం నమస్తే నమస్తే నమః 33

క. ఘనమేశ నీస్వరూపము, వనసిజగర్భాదులకును సనకాదులకుం
గనుఁగొన నేరమిఁ గాదఁట, ఘనఁ బ్రాకృతజనుల కెట్లు తరమగు నరయన్.

క. జగములలో నీ వుందువు, జగములు నీయందు నుండు సర్వము నీమూ
ర్తిగ భావించి మెలంగెడు, సుగుణుల కెప్పుడును నీవు సులభుఁడ వీశా. 35

తే. ఉరిడెపురు గెల్ల వేళల బురదలోనె, పొరలుచుండియుఁ బంకంబుఁ బొందనట్లు
జ్ఞాని యగువాఁడు సంసారసంగుఁ డగుచు, నెందు నేనియుఁ బంకంబుఁ జెందఁ డనఘ.

చ. కలలసమస్తవస్తువులు గాంచినఁ దథ్యము గానికైవడిన్
మెలఁగుప్రపంచ మంతయును మిథ్య యటంచుఁ దలంచి యాత్మయం
దలరఁగ నిన్నుఁ గన్గొనుమహాత్ములు నిత్యవిభూతిఁ జెంది ని
శ్చలసుఖలీలఁ దేలుదురు సారతపోధనలోకకారణా. 37

ఉ. జ్ఞానవిహీనమానవుఁడు శాస్త్రము లెన్ని యెఱింగినన్ మిముం
గానఁ డొకించుకేనియును గాసర మేక్రియ విద్య నేర్చినన్
మేను మఱింతదొడ్డయిన మిక్కిలి నేరుపు విస్తరిల్లఁగా
మ్రానెగఁబ్రాఁకి పండ్లు దినుమార్గ మెఱుంగునె చీమకైవడిన్. 38

తే. జలఘటాదులయం దబ్జసారసాప్త, బింబములు పెక్కులగుచుఁ గాన్పించుభంగి
నిక్కముగ దేహులకు నాత్మ యొక్కఁడయ్యుఁ, బెక్కుదెఱఁగులఁ గనఁబడుఁ బ్రథివినీశ.

క. కర్మములఁ దవిలి కొందఱు, నిర్మలపరసౌఖ్య మెఱుఁగనేరక యెపుడున్
దుర్మతిఁ జెడుదురు వారల, కర్మంబుల కేది మేర గలదు మహేశా. 40

తే. అనుచుఁదన నేర్చుతెఱఁగున నభవుఁ గొల్చి, యచ్చోటుదొలంగి యరుగుచు నందునందు
వింతలెల్లను గనుఁగొని సంతసిలుచు, ద్వారకాపురి వేవేగఁ దఱియఁ జేరి. 41

క. ధరణీసురాగ్రగణ్యుఁడు, పరమానందమునఁ గాంచె బహుతరమణిగో
పురమున్ వైభవజితగో,పురమున్ బాపనవిభేదిపురముం జెంతన్. 42

ఉ. కాంచి పురంబుఁ జేరి మణికల్పితశిల్పకచాతురీకళా
భ్యంచితసౌధయూధరుచిరాకరసారరథాదికంబులుం
గాంచనగోపురంబులు సుఖప్రదవిప్రధరేశగేహముల్
కాంచనగర్భవంశమణికన్యలపండువుగాఁగఁ జూచుచున్. 43

సీ. నీలజాలకజాలనిష్క్రాంతకాళిక ఘనసారధూపవాసనలచేత
నిరతశరతకళాపరవారయువతీమృదంగసంగీతనాదములచేత
నానాప్రసూనగంధానుసంధానసమాగతగంధవాహములచేత
జంద్రశాలాప్రదేశస్ఫురజ్జలయంత్రపతితశీకరకదంబములచేత

తే. ద్వారతోరణకుముదకల్హారసార, సారసామోదములచేత ధీరవరుఁడు
మార్గగమనప్రభూతశ్రమంబు దీఱి, యుల్లమున మొల్లమగువేడ్క లుల్లసిల్ల. 44

సీ. మఖహోమనిఖిలాగమప్రణాదములచే భాసిల్లుభూసురావాసములును
గరిఘోటకాందోళికాశతాంగములచే వెలుఁగొందుభూభృన్నివేశములును

నవరత్నధనధాన్యవివిధవస్తువులచే బలితంబు లగు వైశ్యభవనములును
గోశాకర్వరోష్ట్రసంకులములై సిరులచేఁ బొదలుచుండెడుశూద్రసదనములును
తే. సతతనర్తితనర్తకీజనసరత్న, కనకమంజీరఘంటికాధ్వనులచేత
వలను మీఱుదుబహువేశవాటికలును, జూచి యుప్పొంగె ధారుణీసురవరుండు.
తే. శంఖవరనీలసుందరకచ్ఛపముకుంద, మకరపద్మమహాపద్మనికరములను
దనరునీరాజధానితో ధనదునగరి, సరి యగునె యంచు నవ్విప్రవరుఁడు పొగడె.
తే. కేల గిరి యెత్తువరబలశాలి యగుటఁ, జేసి పేరైనపర్వతశ్రేణులెల్ల
లీలఁబెకలించితెచ్చియీప్రోలఁగోట, యిడెనొహరియంచుబుధుఁడెంచెనిభకులములు.
క. బంధురగతి నిచ్చోటున, గంధర్వావళుల నీనఁగాఁ బోలుఁ జుమీ
సింధువుకా కెటు లబ్బెఁ, సైంధవనామంబు లంచుఁ జర్చ యొనర్చెన్. 48
తే. కమలజావాస మెప్పుడు గలిగియుండు, విబుధలోకంబు నిబిడమై వెలయుచుండు
నాగవాసంబు మున్నె యిన్నగరి నలరు, నౌర పొరుల కిఁక నొండు గోరవలదు.
క. అని తలఁచుచుఁ జని భూసుర, తనయుఁడు వేడుకలు మీఱ దైత్యారినికే
తనభూమిఁ జేరి యొయ్యనఁ, దనరాక యదూద్వహునకుఁ దగ నెఱిఁగించెన్. 50
చ. విని హరి నీలవర్ణుఁ డరవిందభవాన్వయుఁ డోడితెం డటం
చును దగువారలం బనుప సూరిజనోత్తముఁ జేరి వారు వం
దనము లొనర్చి మిమ్మిపుడు దానవసూదనుఁ డాదరించి గొ
బ్బునఁ బిలుఁ డంచుఁ బంచె నృపపూజిత ర మ్మిఁక నంచుఁ బల్కినన్. 51
తే. శౌరిఁ గన్గొనుభాగ్యంబు సంభవించె, నంచు నెంతయు సంతసం బాత్మ నలర
వారితోడనెయవ్విప్రవరుఁడుకాంచ, నాంబరునిమందిరముఁజొచ్చియరుగునపుడు.
సీ. క్షీరవారాశివీచిక లంచు మది నెంచు హీరసోపానంబు లెక్కుచోటఁ
బ్రాన్నృష్టనాథునవంకస్థ లంచుఁ దలంచు హరినీలభిత్తికల్ దఱియుచోటఁ
గ్రతుభుగ్గరాధరకటకంబు లని యెంచుఁ గనకవితర్దికల్ గాంచుచోట
నమృతకాసారంబు లని యాత్మ నూహించు విధుశిలాతలములు వెలయుచోట
తే. నహికులేంద్రఫణాగ్రంబు లంచు నెంచు, నబ్జరాగకవాటంబు లలరుచోట
సాంద్రచంద్రాతపము గాఁగ సరవి నెంచు, విపులముక్తికసౌధంబు లమరుచోట.
సీ. పగడంపుగుంభ్రగంబములు బాజుల నిల్పి పన్నినముత్యాలపందిరులును
నవహరిన్మణిమయద్వారతలంబులఁ బాటిల్లుహీరకవాటములును
దతపుష్యరాగనిర్మితవిటంకములచే వెలయుక్రొన్నెలరాలవేదికలును
జకచకద్యుతులఁ గొంచక చెలంగి వెలుంగు మేలినీలపుఁగుడ్యజాలకములు
తే. నబ్జరాగశిలావళికాంచలప్ర, లంబనవనవరత్నకదంబరుచిర
కనకసౌధాదికంబులు గడచి మిగుల, మోదమున రాజశుద్ధాంతమునను నరిగి. 54

చ. కలహంసనాదము ల్సెలఁగఁ గంసవిరోధికథాప్రబంధముల్
పలికెడునూత్నరత్నమయపంజరసంశ్రితకీరశారికా
వలులవినోదవైఖరియవారితకౌతుకహేతుభూతమై
యలరఁగ నద్ధరామరకులాంబుధిచంద్రుఁడు కోరి చూచుచున్. 55
తే. పఱుపుగలవట్టివేళ్ళచప్పరము లొరసి, మేటిపన్నీటివాఁగులు మించి మించి
కప్పురపుటనంటిబోదెఁ గలయనలచు, చలువచెంగల్వకేదారములును గడచి. 56
సీ. అభినవపద్మరాగాశ్మకవాటముల్ చారుహరిన్మణిద్వారములును
బటుపుష్యరాగసంఘటితార్గళంబులు లాలితహరినీలజాలకములు
భూరిశోభాపూర్ణహీరసోపానముల్ విపులచంద్రోపలవేదికలును
రుచిరగోమేధికప్రచురవలీకముల్ విలసితవైడూర్యవలభికలును
తే. సాంద్రముక్తాఫలామలచ్ఛాదనములు, పృథులజాంబూనదాబద్ధభిత్తికలును
గలిగి దేదీప్యమానమై వెలుఁగుచున్న, భవ్యతరచంద్రశాలికాభ్యంతరమున. 57
చ. అపరిమితప్రసూననిఖిలాగరుజాపకసౌరభంబులుం
గపురపుధూపవాసనలుఁ గస్తురిగంధములున్ జవాదిని
ద్దపువలపుల్ బుగుల్కొనెడుదట్టపుదట్టపునుంగుఁదావులున్
విపులగతిం దిగీశులకు విందు లనింద్యముగా నొనర్పఁగన్. 58
సీ. సైకపుజరబాజుచందువా నొదవిన మేలిముత్యాలజాలీలు వ్రేల
గొనబైనబంగారుగోడల నంటిననిలువుటద్దంపుగుంపులు వెలుంగ
బలుమానికప్పుఁగంబములఁ గదియించినకాంచనపాంచాలికలు నటింపఁ
దెలిముత్తియంపుఁబందిరు లమర్చినమంచిగందపుఁబట్టెకంకటులు మెఱయఁ
తే. బరిమళద్రవ్యములు నించి వరుస నిడిన, చంద్రకాంతపుగిండులు జానుమీఱ
నడపములు జాలవల్లిక లాదియైన, విమలశృంగారవస్తుజాలములు నమర. 59
తే. కొందఱది మీటినచిత్రలీలలఁ జెలంగి, యనుపమం బగునిద్దపుటట్టులోనఁ
బసిఁడిగొలుసులపసల నింపెసఁగుచున్న, మానికపుఁదూఁగుటుయ్యాలపైని గదిసి.
సీ. కనకకంకణఝణత్కారం బలర నొక్క మదహంసయాన చామరము విసర
మణిమయముద్రికాఘృణులు పర్వఁగ నొక్క మానిని తెలియాకుమడుపు లొసఁగ
నురుపయోధరకుంభయుగళి యుబ్బఁగ నొక్క పణఁతుక రత్నవిపంచి మీటఁ
జరణమంజీరనిస్వనము లొప్పఁగ నొక్క సరసిజేక్షణ బరాబరు లొనర్పఁ
తే. గంబుకంఠి యొకర్తు గానంబు సేయ, భామ యొక్కతె బలుదమ్మపడిగఁ బూనఁ
జంపకామోద యొకర్తు నిద్దంపుఁజికిలి, నిలువుటద్దంబు ముందర నిలిపి చూప. 61
తే. తరుణు లిరువురు భోజసుతాస్వరూప, లిఖితనవచిత్రఫలకముల్ వేడ్కఁ బూని
యిరుగడల నిల్చి కొలువ నహీనవిభవ, జితపురందరుఁ డనఁ దగి యతులగతిని. 62

సీ. విరిసరుల్ సుట్టి వావిరి నొయ్యారము మీఱ నొరగ వైచినసిగయొఱపు చూప
నొలెవా టొనర్చినజిలుఁగుబంగరుడాలు తగటుదుప్పటి వింతసొగసు లీనఁ
దీరుగాఁ గొనగోట దిద్దిననిడుదకస్తురిరేక నొసలఁ గాంతులఁ జెలంగ
మెదిపి గొజ్జఁగినీటఁ బదనిడ్డనిద్దంపుఁగలపంపుమైపూఁత వలపు గులుక
తే. గొప్పముత్యాలచౌకట్లు కొమరుదేఱ, బవరిగడ్డంపుజిగితోడఁ దవిలి మెఱయ
హారకేయూరకంకణాద్యమితభూష, ణాంచితవిలాసుఁ డగుశౌరిఁ గాంచి యపుడు.
సీ. జయజయ కమలాక్ష సకలలోకాధ్యక్ష జయజయ నవనీతచౌర్యదక్ష
జయజయ గోవింద సాధితాహితబృంద జయజయ సంతతసదయహృదయ
జయజయ వనమాలి సారయశశ్శాలి జయజయ బుధనుతిజాలలోల
జయజయ వైకుంఠ సమరజయాకుంఠ జయజయ పుండ్రేక్షుచాపరూప
తే. జయ నిరంతరవల్లవీజనకుచాగ్ర, రచితరుచితరపరిమళప్రచురగంధ
సారసారంగమదఘనసారసాంక, వాంకితోరస్స్థలానంద హరి ముకుంద. 64
తే. అనుచుఁ గైవార మొనరించి యవ్విరించి, కులశిరోమణి విలసితజలదవర్ణు
చెలువునకు మది నానందజలధిఁ దేలి, యొనర మతియును దీవన లొసఁగుటయును.
క. ఆవిప్రోత్తముఁ గన్గొని, గోవిందుఁడు భర్మడోల గొబ్బున డిగి సం
భావించి మ్రొక్కు లిడి యొక, పావనమణిపీఠి నునిచి భక్తి దలిర్పన్. 66
తే. సురలుదనుఁబూజ యొనరించుకరణి నతనిఁ, బూజగావించికుశలంబు పొసఁగనడిగి
వెసఁ బ్రసాదంబు నెట్టించి వీడెమొసఁగి, మృదులతల్పంబుపై నుంచి పదములొత్తి.
చ. వినయవివేకము ల్వెలయ విప్రకుమారునిఁ జూచి వెన్నుఁ డి
ట్లను నవనీసురేంద్ర యనయంబును మీరు వసించుపెంకి యే
జనవరుభూమి యం దతఁడు సాధుజనాదరణుండె యిప్పు డే
పని కిట కేఁగుదెంచితిరి భద్ర మగుం దెలియంగఁ జెప్పరే. 68
క. అనవుడు హరిఁ గనుఁగొని యో, దినకరనిభ విను విదర్భదేశంబునఁ గుం
డిననగర యేలుభీష్మక, జననాయకుఁ డొప్పు సకలజనసమ్మతుఁడై. 69
తే. అతనిపుత్త్రిక రుక్మిణి యనఁగఁబరఁగు, కన్యకామణి గలదయ్యగణ్యపుణ్య
శీల నీకును బరిచర్య సేయఁగోరి, యొక్కశుభవార్త పుత్తెంచె నొనర వినుము. 70
క. మునివల్లభ దుర్లభమై, తనరెడుభవదీయచరణతామరసయుగం
బనిశము సేవింపఁగఁ గోరినదానఁ జెలంగి నన్నుఁ గృపఁ జూడు హరీ. 71
ఉ. కన్నియ కీక్రియం బలుకఁగాఁ దగ దంచుఁ దలంచెదేనియున్
మున్ను వరింపదే భువనమోహన యిందిర సుందరీజనుల్
చెన్నగునీవిలాసకులశీలబలామితరూపసంపదల్
కన్నులఁ గన్న విన్నఁ దమకంబునఁ గోరుట ధాత్రిఁ జిత్రమే. 72

చ. నిరతము తావకాంఘ్రియుగనీరజభక్తిఁ జెలంగునన్ను నో
పురుషవరేణ్య రుక్మి యనుబుద్ధివిహీనుఁడు క్రొవ్వి చేదిభూ
వరుఁ డనుదోసకారికి వివాహము సేయఁ దలంచుచున్నవాఁ
డరయఁగ నక్కపోతునకు నబ్బునె బెబ్బులిసామ్మొకింతయున్. 73

క. ఉడుగనియాసలఁ దమ నెయ్యెడ నమ్మినసాధుజనుల నేఁచెడుఖలులన్
దొడరి వధింపక యూరకె, విడువరుగద యెందునైన వీరవరేణ్యుల్. 74

తే. తడయఁ బనిలేదు వేవేగఁ దరలి వచ్చి, కలన శిశుపాలమాగధాదుల జయించి
రాక్షసవివాహమునఁ బయోజాక్ష నన్నుఁ, గైకొనుము శౌర్య ముంకువగా నొనర్చి.

తే. రాజశుద్ధాంతసౌధాంతరమున మెలఁగు, నిన్ను నేత్రియఁ దేవచ్చు నిఖిలబాంధ
వుల వధింపకకా కని తలఁచెదేని, విను ముపాయంబు చెప్పెద వనజనయన. 76

క. కులదేవయాత్ర యొనరిచి, వలనుగఁ బురి వెడలి శివునివనితకు మ్రొక్కం
జెలఁగి తమవారు పంపుదు, రెలమిం బెండ్లికిని ముం దహీనచరిత్రా. 77

తే. అట్లు శివవల్లభకు మ్రొక్క నరుగుతఱిని, సరగఁ బఱతెంచికొనిపొమ్ము కరుణఁజేసి
కాక నీమది నశ్రద్ధగాఁ దలంచె, దేని నామీఁదిపని నాకె తెలియుఁజుమ్ము. 78

మ. అని నీచెంగట విన్నవింపు మని యయ్యబ్జాస్య పుత్తెంచె నో
జననాథో త్తమ జాగు వద్దిఁకఁ జమూసంఘంబులంగూడి గొ
బ్బున వేంచేయుము కుండినేంద్రసుత నంభోజాతనేత్రిం జగ
జ్జనసంస్తుత్యచరిత్రఁ గైకొనుటకున్ సంతోషచిత్తంబునన్. 79

క. ఆకాంతాజనరత్నము, నీకుఁ దగుం దగుదు వీవు నృపకన్యకకున్
మీ కిరువురకుం గూర్చిన, యాకమలజుపోఁడిజాడ లలవియె పొగడన్. 80

క. ఓచక్రధర నిజంబుగ, భూచక్రమునందుఁ గల్గుపొలఁతులు తులగా
రాచక్రస్తనితో మఱి, యాచక్రియుఁ బొగడఁ జాలఁ డబలగుణంబుల్. 81

క. వన్నెలనెల వన్నెలఁతుక, వెన్నెలదొర కళ యనన్ భువిన్ విలసిల్లున్
కన్నులు విరిదమ్ములు చెలి, కన్నులు తుల యెందుఁ జెంద రంబుజనాభా. 82

క. కుందము లాదంతము లర, విందము లాపదము లుదధివిలసద్వీచీ
బృందము లావళు లలరు మి,ళిందము లాకుంతలములు లీలావతికిన్. 83

సీ. శృంగముల్ సింగముల్ తుంగగంగాసరిద్భంగముల్ మత్తచక్రాంగములును
జిందముల్ కుందముల్ సుందరేందీవరబృందముల్ వికచారవిందములును
క్షీరముల్ కీరముల్ సారసౌరభ్యకల్హారముల్ ఘనఘనసారములును
వ్యాలముల్ శైలముల్ శ్రీలనోలాడుమృణాలముల్ చంపకజాలములును

తే. దుల యగునె దానికచమధ్యవళిసుయాన, గళరదననేత్రముఖహాసలలితవచన
కరవపుర్గంధరోమాళికుచభుజ, నాసలను బోల్ప నింతైన నలిననయన. 84

తే. అబ్జబింబోపమానంబు లగుచు లోచ, నాధరంబులు వదనంబు నలరుఁ జెలికి
కోకనదవిభ్రమంబు గైకొని యురోజ, నాభికలుఁ బదయుగ మొప్పు నలినముఖికి.

సీ. విశ్వంభరాకృతి వెసఁ బూనె జఘనంబు హరివిలాసస్ఫూర్తి నలరెఁ గౌను
కనకాంశుకఖ్యాతిఁ గర మొప్పె మెయిచాయ విధుమనోహరవృత్తి వెలసె మోము
శ్రీవరాకారంబుఁ జెందెఁ గర్ణయుగంబు కృష్ణశోభారూఢిఁ గేరెఁ దుఱుము
చక్రిలావణ్యంబు సరవిఁ గైకొనె నారు దరభవ్యకరలీలఁ దనరె గళము

తే సరసిజాక్షికి సకలాంగసౌష్ఠవంబు, ప్రణుతి యొనరింప నీరీతిఁ బరఁగునపుడు
మానసంబునఁ దుది లేనిమమతమీఱఁ, గుధరధర నిన్ను వరియింపఁ గోరు టరుదె.

క. హరిణీనిభమణివిరచిత, హరిణీప్రభనయనవిజితహరిణీసభయా
హ్వరినీలవేణిచెలువము, హరినీరజభవులకైన నలవియె పొగడన్. 87

సీ. అరుణాధరోష్ఠి యయ్యబలాశిరోమణి చంద్రబింబాస్య యాజలజగంధి
మంగళగాత్రి యామదనవైభవలక్ష్మి సౌమ్యభాషిణి యావిశాలనేత్ర
గురుకుచకుంభ యాపరభృతోజ్జ్వలకంఠి కవివర్ణనీయ యాఘననితంబ
మందగామిని యాసముంచితహరిమధ్య పటుతమోవేణి యాపల్లవాంఘ్రి

తే. రుచిరకేతుప్రకాశ యారుక్మవర్ణ, గావున సదగ్రశుభసుఖకారణ మగు
ఫలము చేకూరు టరుదె చెల్వారదాని, యవిరళానుగ్రహ మొకింత దవిలెనేని.

తే. వదము పొక్కిలి మృదుకోకనదము పదము, దరము కంఠంబు నలినసుందరము కరము
ధరము జఘనంబు నవవారిధరము తుఱుము, తరమె హరిమధ్యఁ బ్రణుతింపధరణినాథ.

ఉ. డంబుగదే పిఱుందు పగడంబుగదే జిగిమోవి చంద్రఖం
డంబుగదే కపోలము జడంబుగదే నడ మన్మథాగ్రకాం
డంబుగదే కటాక్షము గుడంబుగదే నుడి మేటితేఁటితం
డంబుగదే కచంబు నిబిడంబుగదే మెయికాంతి యింతికిన్. 90

సీ. కనకాంగిముద్దుమొగంబు పద్మము సేయుఁ గలకంఠిగళము శంఖంబు సేయుఁ
గామినీమణిజిల్గుఁగౌ ననంతము సేయుఁ గొమ్మకన్బొమదోయి కోటి సేయుఁ
జపలలోచనవిలాసం బచింత్యము సేయు శుకవాణికటి మహాక్షోణి సేయు
మధురోష్ఠినాభి నిమ్నతసాగరము సేయుఁ బూఁబోణిమేచాయ భూరి సేయు

తే. నామధేయంబు రుక్మిణి నాఁగఁ బరఁగుఁ, గావున నధీశ వేనోళ్లు గల్గినట్టి
యహికులాధీశ్వరున కైన నలవి గాదు, చెలువచెలువంబు గణుతించి విలువసేయ.

క. బింబోష్ఠికురులు హరినీ, లంబుల మదపుష్పలిట్కులంబుల ఘనజా
లంబులఁ జమరీమృగవా, లంబులడం బలరు శైవలంబులఁ గేరున్. 92

మ. జలజాతావళి నేఁచుదుష్కృతముచేఁ జాలం గళాహీనుఁడై
తలరన్ జంద్రుఁ డటంచు లోకు లెపుడుం దన్నాడ రోషించి వె

న్నెలతోఁ డాచెలివక్త్రమై వెలసి పూన్కిం దాని నేత్రాంబుజం
బులు కాంతిన్ విలసిల్ల సంతతకళాపూర్ణుండు గాఁబో ల్సుమీ. 93

క. గణుతింపఁగ మధుపానపు, గుణ మెక్కుచు దిగుచు నుండుకుసుమాస్త్రనిశిం
గిణివిండ్లు దగునె తరుణీ, మణికన్బొమలకు భువిన్ సమం బొనరింపన్. 94

మ. క్షయరుక్పీడితుఁడున్ గళంకియు ఘనస్వర్భానుదంష్ట్రాక్షత
ప్రయతాభీలవిషానలుండు శశి చెప్పన్ రోఁత తచ్చంద్రికల్
ప్రియ మెట్లంచుఁ జకోరముల్ మిగులుకోర్కిన్ హాసచంద్రాతపో
చ్ఛ్రియభామాముఖకైరవాప్తుని భజించం బోలు నేత్రంబులై. 95

చ. కమలదళాక్షి నాస నవగంధఫలిన్ విరియించుమించుట
ద్దములఁ గరంబు సోఁకుటనె తద్దయు మాయఁగఁ జేయుఁ జెక్కులా
రమణిశ్రుతిద్వయంబు తలరన్ నవసంఖ్యల నెన్న నున్మద
భ్రమరశిరోజముద్దునుఁ బల్కులు సారెకుఁ గేరుఁ జిల్కలన్. 96

సీ. జలజాక్షి పెదవితో సాటి నొందక యేమొ నెఱిబింబఫలము మాధురినిఁ బాసెఁ
బికవాణి యధరంబునకు నీడు గాకేమొ విద్రుమంబు క్రయింప విలువఁదేరఁ
జెలువ వాతెఱతోడఁ దుల రాఁ గలుగకేమొ పద్మరాగము శిలాప్రాయ మయ్యె
బొలఁతిరదచ్ఛదంబునకు నోడుట నేమొ బంధుజీవకము నిర్గంధ మయ్యె

తే. విమలమాధుర్యయుక్తమై విలువ దెగక, దృఢశిలాప్రాయమును గాక దివ్యగంధ
బంధురంబయి సురుచిరప్రభల నమరు, దానికెమ్మోవి మరునిపూఁదేనెబావి. 97

క. కలువరుస మొల్ల మొగ్గల, బలువరుసల గెల్వఁజాలుఁ బైదలి తేన
వ్వులు పున్నమవెన్నెలలన్, వెలిగా నొనరించు నెప్పుడు విశ్వాధీశా. 98

తే. చెలువకంధర క్రముకంబుఁ బలువిధముల, వ్రక్కలుగఁ జేయు దక్షిణావర్తశంఖ
మింతికంఠంబునకు నోడి యేమొ భీతిఁ, గళవళంబున మొఱ సేయఁగాఁ దొడంగె.

క. రతిమనసిజకేళీవన, సతతవిరాజితరసాలశాఖాయుగ మ
య్యతివభుజయుగము తుదలన్, వితతంబుగఁ బల్లవములు వెలఁదుకపాణుల్. 100

సీ. చంద్రయోగమునకుఁ జాలఁ దల్లడమంది కవ వీడి పాఱుజక్కవలు తులరె
తరుహిమాంబుధారలు సోఁకి పస దప్పి మెఱుఁగురాజీవకుట్మలము లీడె
విమలవజ్రప్రహారముల కెంతయు నెదం దలఁకెదు గిరిశృంగములు సమంబె
కరము సొంపగు భద్రగంధవహోద్ధతిఁ జలియించు దాడిమఫలము లెనయె

తే. వన్నెగాఁ జంద్రహిమజలవజ్రహార, భద్రగంధవహోద్ధతిఁ బరఁగుచుండి
కదిసి పస గల్గి తలఁకక కదల కెపుడుఁ, జెన్ను మీఱెడుఁ జెలిగుబ్బచన్నులకును.

చ. వెలయఁగ నాభికాబిలము వెల్వడి సిబ్బెపుగబ్బిగుబ్బలన్
మలయమహీధరాగ్రముల మాటున నీటున నిల్చి వాసనల్.

గలవలియూర్పుఁదెమ్మెరలు గ్రైకొనులీల బిలేశయంబనం
జిలుకలకొల్కి యూరువిలసిల్లుమనోహరకాంతిపై ఖరిన్. 102

చ. అనుపమనీలలాలితనిజాలకజాలకజిల్గుఁగానుతో
నెనఁ గనఁ గోరి చేరి కడునిచ్చలు నిచ్చలుమీఱఁ బోరి య
య్యనువున నోడి భీతి మది నానఁగ నానఁ గలంగి కాన కేఁ
గెను హరి యట్లు గానియెడఁ గేసరికేసరియొప్పుగావిపుల్. 103

క. వళు లలరుమత్తదంతా, వళికుంభస్తనయుగళికి వనధితరంగా
వళులఁ జలనంబు గలతపు, నిలువెల్లన్ విషపుటంచు నిందించి కడున్. 104

తే. తరుణియూరుద్వయంబుతోఁ గరికరములు, వాద మొనరింపఁజాలక వంగిపోయె
కపులగర్భంబు లింతిజంఘలకు నోడి, వేగఁ దృణమూని తలవంచె వెన్ను చూపి.

తే. కమలపత్త్రాక్షశంఖచక్రములు నీకుఁ, గరములందుండుగాని యాతరుణి కెప్పుడు
నలరుచుండును పదములం దరసి చూడ, సకలశుభలక్షణాంగి యాచంద్రవదన.

శా. ఆకాంతామణి యాశుభద్విరదకుంభాంచన్మహోరోజ యా
రాకాచంద్రనిభాస్య యారమణి యారాజీవపత్త్రాక్షి యా
శ్రీకారోపమకర్ణ యాచెలువ యాశృంగారవారాశి యా
లోకస్తుత్యచరిత్ర నీకుఁ దగుఁ బల్కుల్ వేయు నింకేటికిన్. 107

చ. అనుటయు శౌరి సంతసిలి యా నవనీసురవర్య తథ్య మీ
వనినతెఱంగు భీష్మకధరాధిపపుత్త్రివయోవిలాసముల్
మును విని డెంద మాభువనమోహనవిగ్రహపైనె యుంచి యే
పనులయెడం దలంతు దృఢభక్తుఁడు నన్నుఁ దలంచుకైవడిన్. 108

ఉ. కన్నియరూపవైభవము కన్నులఁ గట్టినయట్లు యుండు వి
ద్వన్నుత రుక్మి సేయునహితక్రియ లన్నియు మున్నె విందు నిం
కెన్నియు నేల భీష్మకనరేంద్రునిప్రోలికి వచ్చి వైరులన్
ఖిన్నులఁజేసి పోఁ దఱిమి నీలకచన్ వరియింతుఁ గూరిమిన్. 109

సీ. ఆతటిల్లతదేహ మభినవలీలలఁ గదిసి యుండనిఘనాభ్యుదయమేల
యాచకోరకనేత్రతో చెల్మి యొదవనిచెలువంబు లగురాచచిన్నెలేల
యాపయోధరవేణిదాపున మెలఁగనినిత్యమహీభృదౌన్నత్యమేల
యాసరోజానన యలర భాసిల్లనిప్రచురంబు లగునినప్రభలవేల

తే. బాల నేవేళ నెద నిడి పరమహర్ష, జలధి నోలాడకుండెడుసకలరాజ్య
వైభవం బేల కరిహయవర్గమేల, ధరణిసురవర్య యెన్నిచందముల నరయ. 110

క. అని పల్కి యాక్షణంబునఁ, దనుజకులారాతి దా విదర్భావనికిం

జన నుద్యోగం బొనరిచి, తనపంపున సూతుఁ డైనదారుకుఁ డెలమిన్. 111

తే. సైన్యసుగ్రీవమేఘపుష్పకవలాహ, కంబులను ఘోటకంబులఁ గట్టి గరుడ
కేతనం బెత్తి యాయుధవ్రాత మునిచి, తేరు వేవేగ నలరించి తెచ్చుటయును. 112

క. ద్విజరాజవంశచంద్రుఁడు, ద్విజకులచంద్రున కనర్ఘదివ్యాభరణ
వ్రజవసనాదులు కడు నిడి, విజయరథం బెక్కి చనియె విప్రుఁడు దానున్. 113

క. అని మునిజనులకు సూతుఁడు, వినిపించినరీతిఁ బ్రీతి వెలయఁ బరీక్షి
జ్జనపతికి శుకుఁడు చెప్పిన, విని పతి యటమీఁదికథయు వినఁగోరుటయున్. 114

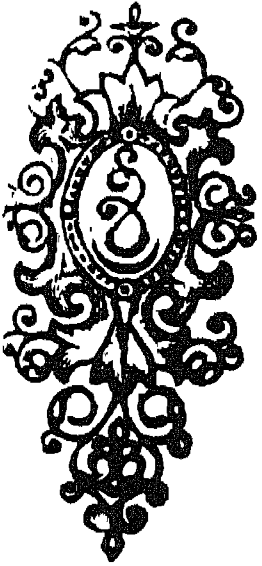
మ. శరదిందూపమదేహనిర్జితవిపక్షవ్యూహకైలాసభూ
ధరవిభ్రాజితగేహదీనజనసంత్రాణామితోత్సాహభా
స్వరగోవల్లభవాహపర్వతసుతాంచన్మోహపాపావళీ
శరదాభ్యున్నతగంధవాహసుమనస్సంఘాతనిర్వాహకా. 115

క. శారదనీరదనారద, పారదఘనసారహారపాటీరసుధా
హీరధరాభవరస్మిత, సారదయాపూరదీనజనమందారా. 116

మాలిని. జలనిధినరతూణా సత్యవాక్యప్రమాణా
జలజనయనబాణా సంహృతాంభోజబాణా
సలలితగుణసీమా సారసంగ్రామభీమా
బలవదరివిరామా భక్తచిత్తాబ్జధామా. 117

గద్య. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వర వరప్రసాదలబ్ధ కవితాసామ్రాజ్య ధురంధర కౌండిన్యసగోత్రపవిత్ర కూచిమంచి గంగనామాత్యపుత్ర బుధజన విధేయ తిమ్మనామధేయప్రణీతం బైనరుక్మిణీపరిణయం బను శృంగారప్రబంధంబునందుఁ జతుర్థాశ్వాసము.

పంచమాశ్వాసము.

కరతూణీకృతర
త్నాకరభీకరగజాంధకాసురదళనా
స్తోకపరాక్రమవిలస
ద్గోకర్ణవిభూషితాంగ కుక్కుటలింగా. 1

వ. అవధరింపుము సూతుం డమ్మునిశ్రేష్ఠుల కెఱిఁగించిన తెఱంగున శుకుండు పరీక్షి
న్మహీకాంతున కవ్వలికథావిధం బెఱింగింపం దొడంగె నట్లు కృష్ణుండు కుండిన
నగరాభిముఖుండై చనిచని. 2

ఉత్సాహ. ముదముతోడ నేకరాత్రమున విదర్భభూమికిన్
గదియ నేఁగ నత్తెఱంగు కామపాలుఁ డంతయున్
మది నెఱింగి వాహినీసమాజయుక్తుఁడై చనెన్
కదనభేరికల్ చెలంగఁ గంసవైరివెంబడిన్. 3

పంచచామరము. మురారియానతిన్ మదిం బ్రమోద మూని యంతటన్
ధరామరుండు రుక్మిణీనితంబినీమణీగృహాం
తరాళసీమఁ జేరి నిల్వఁ దన్ముఖానుమోద మా
నరాధినాథపుత్రి గాంచి నవ్వుమో మెలర్పఁగాన్. 4

ఉ. దిగ్గున లేచి విప్రకులధీమణికిం బ్రణమిల్లి జాళువా
నిగ్గులు దేఱుపీఠమున నిల్చి కరంబులు మోడ్చి యాత్మలో
నగ్గల మైనకోర్కె లలరారఁగ నిట్లను నోబుధేంద్ర యా
దిగ్గజరాజతుల్యుఁ డరుదెంచెనొ లేదొ వడిన్ వచింపుమా. 5

తే. అలకళానిధిరాక కుత్పలము లాస, నొందుక్రియను మదీయనేత్రోత్పలంబు
లోకళానిధి వినుము నీరాక కిప్పు, డెదురుచూచుచు నున్నవి ముదము మీఱ. 6

మ. రమణన్ విప్రుఁడు శౌరిపట్టణము చేరం గల్గెనో లేక మా
ర్గమునం జిక్కెనొ వెన్కఁ డీపనికి నేరం బెన్ని రాఁడయ్యెనో
విమతశ్రేణితలంపు విస్తరిలునో వేంచేయునో యంచుఁ జి
త్తమునం గుందుచు నుంటి నింతదడవున్ ధాత్రీసురేంద్రోత్తమా. 7

క. ద్విజవర నీ వరిగినపని, గజిబిజియై చనెనొ నిన్నుఁ గన్గొని వికచాం
బుజనయనుఁ డాదరించెనొ, నిజసరణి యెఱుంగఁ బల్కు నెవ్వగ దీఱన్. 8

క. అని ఘన మగుచంచలబు,ద్ధిని నాపని విన్న దాఁకఁ దివిరెడుకన్యా
జనమణిఁ గన్గొని భూసుర, తనయుఁడు నగి పల్కె వినుము తగ నీయాజ్ఞన్. 9

సుగంధివృత్తము కామినీమణీమణిప్రకల్పితేందుశాలికా
స్తోమహేమధామదివ్యధూపధూమసౌరభో
ద్దామసామజాశ్వసంతతప్రకాశ మైనయా
సోమవంశధాముప్రోలు చొచ్చి యందు నొక్కెడన్. 10

సీ. తళుకుఁజెక్కులదగద్దగలపై ముత్యాలచౌకట్లనిగనిగల్ చౌకళింపఁ
దెలిదమ్మిఱేకులఁ దెగడుగన్గవసొగాలు మొలకనవ్వులకాంతిఁ గలసి మెలఁగఁ
బైనుమొగుల్ జిగిమించుతనుకాంతితో మేల్మి పసిఁడిదుప్పటిసిరుల్ బలసి మెఱయ
నలుతమించినమొల్లసరులసౌరభము చందనపుమేపూఁతవాసనల నెదుర
తే. నుదుటఁ గస్తూరిరేఖసొం పొదవి పొదల, దివ్యమణిభూషణద్యుతుల్ దిశలఁ బర్వ
భువనమోహనశృంగారపూర్ణుఁ డగుచు, నలరుమురవైరిఁ గన్గొంటిఁ గలువకంటి.

క. పున్నమచందురుఁ డనఁదగు, వెన్నుని నటఁ జూచి నీదువృత్తాంతం బా
పన్నగరిపుకేతనునకు, విన్నప మొనరింప హాసవికసితముఖుఁ డై. 12

క. నీసుగుణరూపయౌవన, భాసురసుకుమారతలకుఁ బలుమఱు మది ను
ల్లాసము నొంది ముకుందుఁడు, మీసంబులు దువ్వె రిపులమీఁదం దరుణీ. 13

తే. కనకభూషణమణిగణఘనవరాంబ, రాదికము నా కొసంగి దా నపుడె కదలి
వాఁడె వేంచేసె రిపులఁ బోవంగఁ దఱిమి, నిన్ను వరియించు నిఁకఁ జూడు నీరజాక్షి.

క. వనితా నీభాగ్యవశం,బున నిపు డాచెలువుఁ డబ్బె భోగీశ్వరుఁడున్
వినుతింపఁ గలఁడె యాతని, ఘనతరసుకుమారరూపకాంతిప్రతిభల్. 15

తే. వానియాకార మారమావరకుమార, మారమాధవధవళాంశుమానితంబు
వానిసామ్రాజ్య మాస్వరావాసవాస, వాసవాంబరవాసగప్రహాసకంబు. 16

సీ. విరిదమ్మిఱేకులసిరి మించుకనుదోయి నిండుఁజందురుఁ దేరునెమ్మొగంబు
హరినీలముల నేలుతరమైన మెయిడాలు గజతుండరుచిరంబు భుజయుగంబు
మించుటద్దపునిద్ద మెంచు తేఁజెక్కులు మేలుసంపఁగిమొగ్గఁ బోలునాస
మొల్లమొగ్గలకాంతిఁ దెల్లజేయురదాళికం బూపమానంబు కంఠతలము
తే. పటుకవాటంబుతో సాటిఁ బరఁగుఱొమ్ము, చిగురుటాకులసొంపెల్లఁ దెగడునడుగు
లహహ కృష్ణునిసౌందర్య మరిది పొగడ, నహికులాధ్యక్షునకుఁ బితామహునికైన.

ఉ. చెప్పెడిదేమి యావిభునిచెల్వము గాంచినఁ గమ్మఁదేనియల్
చిప్పిలు ముద్దుఁబల్కులును జెన్నగు గానము విన్న యంతలో

ముప్పిరిగొన్న మోహపుసముద్రములోపల నీఁదుచుండి యా
యొప్పులకుప్ప లైనదివిజోత్తమకన్యకలుం గరంగరే. 18

తే. వేయిదెఱఁగుల నయ్యదువీరుచెలువు, పూని వినుతింప నేటికి వానిఁబోలి
యంబుజారాతి తా విధుఁ డనఁగఁ బరఁగె, నలవసంతుఁడు మాధవుఁ డనఁగఁ దనరె.

తే. అనినవిని యాత్మ నుప్పొంగి యవ్వరాంగి, పెన్నిధానంబుఁ గన్గొన్న పేదయట్లు
తనమనోరథ మీడేఱె నని తలంచి, విప్రకులశేఖరుని గారవించి పలికె. 20

మ. ధరణీదేవకుమార నీమహిమ చిత్రం బెన్న నిద్ధాత్రి నె
వ్వరికిం జెల్లు నమందయాన మొనరన్ ద్వారావతిం జేరి భా
స్వరలీలన్ మహిపావరోధము ప్రవేశంబై జగత్కారణున్
బరమాత్మున్ హరిఁ దోడితెచ్చితివి మద్భాగ్యాధిదైవంబవై. 21

క. కన్నియతలఁ పిది యెంతని, యెన్నక కారుణ్యదృష్టి నీక్షించి తగన్
వెన్నునిఁ దోడ్కొనితెచ్చిన, నిన్నేక్రియఁ బ్రస్తుతింప నేర్తు మహాత్మా. 22

క. ఆరయ నీఋణ మింతయుఁ, దీరుపఁ గా నేర వసుమతీసురవంశో
ద్ధారక యూరకయె నమస్కారముఁ గావింతు భక్తి గడలుకొనంగన్. 23

తే. అని నమస్కార మొనరించె నంత రామ, కృష్ణ లేతెంచి రని విని కేవలప్ర
మోదమునఁ దూర్యఘోషముల్ మొరయ భీష్మ, కుం డెదుర్కొని పూజించి కోర్కు లలర.

చ. నగరికిఁ దోడితెచ్చునెడ నవ్యకుతూహలహృత్సరోజలై
మగువలు తత్తఱించుచును మాధవుఁ గన్గొనఁగోరి చేరి కెం
జిగినునువాతెఱల్ గదలఁ జేతులు ద్రిప్పుచు నుండి రప్పు డా
సొగసులు చూచి డెందములఁ జొక్కుచు జాణలు మేలుమే లనన్. 25

చ. కలికి యొకర్తు కన్గవను గస్తురి దిద్ది లలాటపట్టికం
జెలువుగఁ గజ్జలం బిడి కుశేశయలోచనుఁ జూడ వచ్చె ను
గ్మలి మఱియోర్తు వేనలిని గంధము మెత్తి మిటారిగుబ్బలన్
గలయఁ బ్రసూనమాలికలు గట్టి హరిం గనఁ జేరెఁ గేరుచున్. 26

చ. పొలఁతుక యోర్తు నవ్యమణిభూషణముల్ ధరియించు చుండి యా
నలినదళాక్షుఁ గన్గొనఁ జనన్ వలె నంచును దత్తరంబుతో
గళమునఁ గాంచియున్ జిలుఁగుఁగొనునఁ దీఁగెయు వేణి నందియల్
వలయసమూహముల్ పదములన్ వెసఁ బెట్టుకవచ్చె నిచ్చలున్. 27

తే. వీడి జీరాడుపెన్నెఱుల్ గూడఁబట్టి, తత్తఱంబున హరిఁ జూడఁ దరుణి యోర్తు
సరగఁ బఱతెంచులా గొప్పెఁ జామరంబు, పూని శౌరికి విసరరాఁబోలు ననఁగ.

ఉ. కంచెల విప్పి యోర్తు తనగబ్బిచనుంగవపైని వాసనల్
మించుమృగీమదంబునఁ దమిన్ మకరీమయచిత్రపత్రముల్

కొంచక వ్రాయుచుండి యదుకుంజరుఁ గన్గొనఁ జేర షట్పదా
భ్యంచితపుష్పమంజరులు బాగుగఁ గానుక దెచ్చెనో యనన్. 29

ఉ. బంగరుతమ్మిమొగ్గ లోకభామయురంబున నించి వేడ్క ను
ప్పొంగుచుఁ గైరవాప్తకులభూషణుఁ గన్గొనఁ జేరఁ జూడ ని
న్నం గనుఁగొన్న యంతనె మనోభవుఁ డక్కున దమ్మితూపు లే
యంగఁ దొడంగె నంచు నసురారికిఁ జూపఁగ వచ్చెకైవడిన్. 30

సీ. మృగమదామోదముల్ జగతి నంతట నిండ గడగడ సైకపునడుము వడఁకఁ
బదములనందియల్ పలుదెఱంగుల మ్రోయఁ గనకకంకణములు ఘల్లనంగ
సుమమాలికలు కుచాగ్రములపై నర్తింప జడకటిసీమపైఁ జవుకళింపఁ
దాటంకదీధితుల్ తళుకుఁజెక్కులఁ గ్రమ్మ గరువంపునడకలు గడలుకొనఁగ,
తే. జిలుఁగుచెంగావిపావడ చిందులాడ, నెమ్మొగంబున నవ్వువెన్నెలలు పర్వ
నొకసరోజాతపత్త్రాక్షి యుల్లసిల్లుచుఁ, జేరె వేవేగఁ జాణూరవైరిఁ జూడ. 31

ఉ. గొల్లమెఱుంగుఁబోండ్లు జిగిగుబ్బలఁ గ్రుమ్మినఱొమ్ముకం దిఁకం
దెల్లమిగాఁ గనంబడఁగ నేర దచించు వసించి యత్తఱిన్
హల్లకపాణి యొర్తు దనుజారియురంబున నించెఁ దావులన్
మొల్లము మీఱుచున్న గిరిమొల్లసరంబులు కౌతుకంబునన్. 32

తే. బిత్తరి యొకర్తు దోయిట ముత్తియంపు, సేసఁబ్రాలిడి యావృషభాసురారి
శిరముపై నించెఁ గోరిక చెంగలింప, రమణిఁ దలఁబ్రాలు వోయుచందమున నపుడు.

చ. గొనకొని వీథివీథులను గుంపులు గూడి దరస్మితాంచితా
ననలగుచున్ నిరంతరకనత్కనకాభరణప్రసక్తనూ
తనమణిదీప్తిదీపికలఁ దద్దయుఁ దేటమిటారిచూపులన్
వనజదళాయతాక్షులు నివాళు లొసంగిరి కంసవైరికిన్. 34

సీ. కలికిరో యీతఁడే కులుకుఁబ్రాయపుగొల్లకన్నెల వలపించువన్నెలాఁడు
లలనరో యీతఁడే చెలఁగి నందవధూటిమ్రోల నాడెడుజగన్మోహనుండు
తరుణిరో యీతఁడే ద్వారకాపురమర్త్యకోటులకెల్లఁ దంగేటిజున్ను
తెఱవరో యీతఁడే దేవకీవసుదేవు లున్నతంబుగఁ గన్నపెన్నిధాన
తే. మబల యీతఁడె బృందావనాంతరప్ర, చారభిల్లనితంబినీచారుదృక్చ
కోరరాకాసుధామయూఖుం డటంచు, నెంచి దీవించి సేసలు నించి రపుడు. 35

క. తగు నీచెలువుఁడు భీష్మక, జగదీశ్వరసుతకు భోజజనపతిసుతయుం
దగు నితనికి నియ్యిరువురఁ, దగ గూర్చినఁ దమ్మిచూలి తా జాణగదా. 36

తే. అనుచుఁ బౌరాంగనలు చేరి యభినుతింప, నంత భీష్మకుఁ డాప్రలంబాంతకాబ్జ
నయనులను దోడుకొని తననగరు చేరి, వసనమణిభూషణాదులు వారి కొసఁగి. 37

క. క్షితిధరసుతఁ గొల్వఁగ సు, వ్రతయై తగురుక్మిణీకురంగాక్షి నలం
కృతఁ జేయ నపుడె యానర, పతివెరవరు లైనచెలులఁ బని గొలుపుటయున్. 38

క. వారును ధరణీవరక, న్యారత్నముఁ జేరి నిశ్చలానందమునన్
గేరుచు భువనోన్నతశృం, గారం బందఱు నొనర్పఁ గణఁగిరి వరుసన్. 39

ఉ. కౌను చలింప నిద్దపుమొగంబునఁ జెమ్మట ముంపఁ గంకణ
ధ్వానము లింపు నింపఁ గరతాళగతుల్ పచరింప హారముల్
పూని నటింప నూర్పు సొలపున్ వలితెమ్మెర లంకురింపఁగాఁ
జాన యొకర్తు రుక్మిణికి సంపఁగెనూనెఁ దలంటె నేర్పునన్. 40

తే. కస్తురియుఁ జందనంబును గలపి యొకతె, నలుఁగువెట్టెను ధారుణీనాథసుతకుఁ
గప్పురము చిల్కి సీకాయ గలిపి కాఁచి, నట్టిమృదువైన యటుకలి పెట్టె నొకతె.

తే. జాళువాబిందియలను గొజ్జంగినీరు, నింతి జలకంబు లాడించి చంచలాక్షి
కురులు నొడలును దడి యొత్తి సరగ మణుఁగు, జీరఁ గట్టిరి కొంద ఱబ్జారిముఖులు.

తే. అగరుధూపంబు లిడె నొక్కచిగురుఁబోణి, నెఱులవేనలి యిడె నొకనీలవేణి
తళుకుటద్దంబుకెంగేలఁ దాల్చి యెదుట, నిలిచె నొయ్యారముగ నొకనలినపాణి.

సీ. నీలంపుగుంపుపై మేలిముత్తెము లున్నకరణి గొప్పున మొల్లవిరిసరంబు
లఱచందురునియందు నెఱిగందుపెలుఁగొందుతీరున నొసలఁ గస్తూరిరేఖ
తమ్మిరేకులలోనఁ దుమ్మెదల్ నిల్చినగతిని వాల్గన్నులఁ గజ్జలంబు
వలిగట్టుబలుశృంగముల మంచు గప్పినజాడఁ జన్గుబ్బలఁ జందనంబుఁ

తే. బొందుపఱిచి సరత్నజాంబూనదాంఘ్రి, కటకకంకణకింకిణీకాంచికాంగ
దాంగుళీయకతాటంకహారనూపు, రాద్యలంకారములఁ గన్య నలరఁ జేసి. 44

క. నరనాథున కెఱుఁగించినఁ, బరితోషము నొంది యిపుడె బాలామణి నీ
శ్వరికిన్ మ్రొక్కఁగఁ దోడ్కొని, యరుగుడు వేవేగ నంచు నానతి యిడినన్.

సీ. లతకూన యొర్తు మొల్లముగఁ గ్రొన్ననలు నబ్జానన యొర్తు హిమాంబువులును
రంభోరు వొకతె సౌరపుఁగప్పురంబును శైలస్తని యొకర్తు చందనంబు
మృగనేత్ర యొర్తు చెల్వగుకమ్మకస్తురిఁ బుష్పలిట్కచ యొర్తు పూవుఁదేనెఁ
గొమ్మ యొక్కతె ముద్దుగుల్కుఫలంబులు ఫణిరోమలత యొర్తు మణిగణంబు

తే. లెలమిఁ గొని రాఁగ దూర్యముల్చెలఁగి మ్రోయ, భద్రగీతములుడుగకపాడుకొనుచు
విప్రకామినులరుదేర వీరభటులు, బలసి కొల్వ నుదగ్రవైభవముతోడ. 46

క. బాలారత్నము శివుని, ల్లాలిగృహంబునకు నరిగి యం దయ్యుమకున్
గేలెత్తి మ్రొక్కి యెంతయుఁ, దాలిమి మదిలోన నిల్పి తరలనిభక్తిన్. 47

తే. గంధపుష్పాక్షతాంబరకనకభూష, ణోపహారఫలానేకధూపదీప
కలితకర్పూరవీటికాదులను బూజ, లొనరఁ గావించి యిట్లని వినుతి చేసె. 48

సీ. జయజయ జగదంబ సరసగుణాలంబ జయజయ శుభమూర్తి సారకీర్తి
జయజయ కల్యాణి సమదకోకిలవాణి జయజయ మృదుగాత్రి శైలపుత్రి
జయజయ హరిణాక్షి సకలసత్కృతిసాక్షి జయజయ మునిలోల సాధుశీల
జయజయ కౌమారి శమితామితేంద్రారి జయజయ గుహమాత సతతపూత
తే. జయ పదాంభోజ సంసక్తచంచరీక, నికరశంకాకరామరానీకనిటల
ఘటితపటుతరకస్తూరికానవీన, సౌరభోరుప్రభాశ్రేణి జయ భవాని. 49
శా. అక్షీణప్రతిభావిభాసితబుధేంద్రానందసంధాయినీ
సాక్షాద్భద్రకరీ దయామయఝరీ సౌందర్యపాథోనిధీ
కుక్షిప్రోల్లసదబ్జజాండసమితీ ఘోరాహవార్వద్విష
ద్రక్షశ్శౌర్యవిదారిణీ మముఁ గృపన్ రక్షింపు దాక్షాయణీ. 50
చ. కరతలకీరడింభవినిఖండితశుంభనిశుంభసంభృతాం
బురుహభవాండకుంభపరిముక్తమహాసురదంభజంభజి
ద్వరకరికుంభకుంభదననద్య పయోధరకుంభసంతత
స్ఫురదురుశాతకుంభమణిభూషణజాలవిజృంభశాంభవీ. 51
చ. నిరుపమభక్తియుక్తులను నిత్యముఁ జిత్తమునందు ముందు నీ
చరణము లాశ్రయించుటకుఁ జక్రధరున్ వరుఁ జేయు మమ్మ నిన్
శరణని నమ్మి యెప్పుడు నచంచలవృత్తిఁ జెలంగువారికిన్
జిరతరమై యభీష్టఫలసిద్ధి యగుం గద సర్వమంగళా. 52
క. అమ్మా శంభుని మోహపుఁ, గొమ్మా బంగారుబొమ్మ కోర్కులు దయతో
నిమ్మా నిన్నే నమ్మితిఁ, జుమ్మా యర్చనలు గూరుచుటఁ గైకొమ్మా. 53
తే. అనుచు నుతిచేసి విప్రకామినుల కపుడు, గంధమాల్యాభరణవస్త్రకంఠసూత్ర
వీటికేక్షుఫలాదులు వెస నొసంగి, యవనిపతిపుత్రి యంబాగృహంబు వెడలి. 54
సీ. జలదమధ్యంబున వెలువడి చెలువులవఱలెడు క్రొక్కారు మెఱుఁ గనంగఁ
దారాపథంబునఁ దరలి యుర్వికి డిగ్గి విలసిల్లునవచంద్రకళ యనంగఁ
గణఁగి ముజ్జగము లొక్కట గెల్వఁ బూనినరతిరాజుమోహనాస్త్రం బనంగ
నజుఁడు లోకులకెల్ల నాసఁ గొల్పనొనర్పఁ బొదలెడుపసిఁడికీల్బొమ్మ యనఁగఁ
తే. పుడమి ఱేఁడులమానసాంబుజవనములు, గలఁపఁ బఱతెంచువలఱేనిగంధకరి య
నంగ నంగన లెలమిఁ గొల్వంగ వేత్ర, పాణు లిరుపంకలను బరాబరులు సేయ. 55
సీ. తాటంకరుచులు నిద్దపుఁజెక్కులను బర్వఁ జికురముల్ మొగమునఁ జిందులాడ
గిలుకుటందియగముల్ ఘులుఘుల్లు రని మ్రోయ దరహాసచంద్రికల్ సిరులఁ బ్రబల
ఘనపయోధరభారమునఁ గౌను నటియింప ఘనసారవాసనల్ గ్రమ్ముకొనఁగ
మణిభూషణద్యుతు ల్మహి యెల్ల మెఱయింపఁజూఱుకుఁజూపులు వింతసొగసుఁజూప

తే. నధరబింబారుణప్రభ లమలరదన, కుందతతులకు రాగంబుఁ గూర్ప రుచిర
కనకకంకణఝుణఝుణత్కారనినద, ములు జనంబుల కానందముగఁ జెలంగ. 56

చ. సురటి యొకర్తు వీవ నొకసుందరి యాకుమడుంగు లియ్య బం
భరనిభవేణి యోర్తు నునుఁబయ్యెదఁ జక్కఁగ దిద్ద బింబికా
ధర మఱి యోర్తు చేరి కయిదండ యొసంగఁ బొసంగ నన్నరే
శ్వరసుత యేఁగుదేర హరుసం గని యబ్బురపాటు మీఱఁగన్. 57

తే. శంబరారాతి కుసుమకదంబకములు, దమయురంబులు గాఁడంగఁ దవిలి యేయ
రాజసుతులెల్ల నస్త్రశస్త్రమ్ము లుడిగి, చోద్యపడి రెప్పవేయక చూచు చుండి. 58

క. బళిరా ఘనధమ్మిల్లం, బళిరా చెలిరదనపఙ్క్తి యభినవముక్తా
వళిరా యివ్వీచీనిభ, వళిరాణిగఁ గల్గుమహిమ వశమా పొగడన్. 59

ఉ. ఖంబు గదే కవున్ శ్రుతిసుఖంబు గదే సుడి షట్పదీమయూ
ఖంబు గదే కచంబు విశిఖంబు గదే నిడువాలుఁజూపు శం
ఖంబు గదే గళంబు ప్రముఖంబు గదే జిగి నిర్జితాబ్జశం
ఖంబు గదే ముఖం బభిముఖంబు గదే తరుణత్వ మింతికిన్. 60

క. తరుణీమణిచన్గవకున్, బురు డొనరుప నించుకైనఁ బోలునె సుమమం
జరులన్ గిరులన్ దిర మగు, సిరులన్ దనరారుపసిఁడిచెండ్లన్ గిండ్లన్. 61

సీ. విరళమై తనుఁ దానె వీడి పాఱకయున్న ధరఁ గరాహీనతఁ బరగకున్న
మిత్రుఁ గన్గొన నోర్వమిని ముణుంగకయున్నఁ గారెక్కి దళములు గాకయున్నఁ
బ్రియకరస్పర్శచేఁ బెల్లు విచ్చకయున్నఁ బలుమాఱు భంగత నలరకున్నఁ
బోరిఁబోరి జిగి దప్పి పొరలు డుల్లకయున్నఁ గడునూఁచకోఁతలఁ బడకయున్న

తే. ఘనశశికుముదకిసలయకమలముకుళ, భంగరంభాకలమగర్భపఙ్క్తిసాటి
కెక్కు నియ్యింతి వేణి ముఖేక్షణాధ, రోష్ఠకుచవళిసక్థి జంఘోపమకును. 62

సీ. అరవిందశరకుందదరబృందములమాఱు మదవతీముఖనేత్రరదగళములు
హరిడింభకరికుంభగిరిరంభలను గేరు సతిమధ్యకుచకటీసక్థికములు
నదకోకనదశోకమదపైకములమీఱు సుదతినాభిపదోక్తిసుస్వరములు
ఫణిసోమమణిహేమఘృణిచామరములతీ రతివరోమలతాస్మితాంగకచము

తే. లహహ యిక్కన్యకామణి యఖిలభువన, మోహనాకారరేఖాసమున్నతముగఁ
దనరుచున్నది దీని నుద్వాహ మగుట, కన్న నిఁక నెన్న వేఱె భాగ్యంబు గలదె.

తే. అనుచు నృపులెల్ల విభ్రాంతి యలరఁ జూచు, చుండి రయ్యెడ భోజభూమండలేంద్ర
తనయ క్రేఁగంటిచూపుల ధరణివరుల, వరుస నందఱఁ గనుఁగొంచు నరిగి యరిగి. 64

సీ. సజలనీరదనిభశ్యామదేహమువాని హరినీలముల నేలుకురులవానిఁ
దెలిదమ్మి రేకునఁ దెగడుకన్నులవాని దంబైనబవరిగడ్డంబువాని

మినుకులీనెడుమంచి మెఱుఁగుఁజెక్కులవాని నగవుదేఱెడిముద్దుమొగమువానిఁ
బొడవులై కనఁబడుభుజదండములవాని బఱపుమీఱెడుగొప్పయురమువానిఁ
తే. దలిరుటాకులఁ బోలుపాదములవాని, సిరుల కిర వగుకాంచనాంబరమువాని
నతులమణిభూషణాంచితుఁ డైనవాని, సారశృంగారుఁ డగువాని శౌరిఁ గాంచి.
ఉ. సంతస మంది యానృపతిచంద్రునితోడ జయంతుఁడు న్నిశా
కాంతుఁడు నవ్వసంతుఁడును గంతుఁడు నింతయు సాటి యౌదురే
వింతలుగాను ముం దితనివేసము దివ్యవిలాసముల్ సుధీ
మంతులు దెల్పఁగా వినినమార్గము నిక్కమ పయ్యె నియ్యెడన్. 66
ఉ. అద్దిర రాజకుమారుమొగ మందము పున్నమచందమామతో
నుద్దియగుం గురుల్ సురవరోపలకాంతిఁ దృణీకరించు లే
నిద్దపుముద్దుఁజెక్కులు వినిర్మలదర్పణదర్పలీలలం
దద్దయుఁ గేరుమీఱుమృదుదంతమరీచులు మొల్లమొగ్గలన్. 67
క. నునుమేనుడాలు తొలుకరి, పెనుమబ్బులఁ దఱుమఁజాలుబింబము పగడం
బును దలిరుటాకునఖరం, బున కెనయన నించుకైనఁ బోలునె తలఁపన్. 68
తే. తమ్మిరేకులఁ దెగడునేత్రములవాఁడు, ఇస్సుమీఱువెడందయురమ్మువాఁడు
చండవేదండతుండాభచారుబాహు, దండములవాఁడు బళిర యీధరణివిభుఁడు.
ఉ. ఈరుచిరాస్యుఁ డీసరసుఁ డీవిభుఁ డీనవమోహనాంగుఁ డీ
సారవిలాసుఁ డీవికచసారసపత్త్రవిశాలనేత్రుఁ డీ
ధీరవరేణ్యుఁ డెప్పుడు మదిన్ గలకోరికలెల్లఁ గూర్చుచున్
గూరిమితో వరించుఁ దొలునోములపుణ్యఫలామితోన్నతిన్. 70
క. అని వనజదళాయతలో, చన దనడెందమున మిగుల సంతోషరసాం
బునిధిం దేలుచు నొయ్యన, దనుజకులారాతికడకుఁ దటియం జేరెన్. 71
క. అంబుజనయనుఁడు నపుడా, బింబాధర చెలువుఁ జూచి ప్రేమ దలిర్పన్
జంబుకముల నడిమిటిభా, గంబు నడిం గొనెడుమత్తగజరిపుమాడ్కిన్. 72
తే. మహికి లంఘించి రాజకుమారిఁ దెచ్చి, రథముమీఁదట నిడుకొని ప్రథనవిజయుఁ
డగుచు శంఖంబు పూరించి యరులు మూడ, బలిమిఁ దనపట్టణపుఁద్రోవఁబట్టిచనియె.
ఉ. అత్తరి మాగధాదులు మురారిజయంబు సహింపలేక యు
న్మత్తకరీంద్రముల్ హరిని మార్కొనుచందము దోఁప నందఱున్
మొత్తములై హయద్విపచమూరథకోటులఁ గూడి యెంతయున్
దత్తఱ మొంది నందసుతుఁ దాఁకిరి రాకను డాక సేయుచున్. 74
మ. భటవాహేభశతాంగఘట్టనలభూభాగంబు గంపింపఁ ద
త్పటుఘోషంబులదిక్తటంబులు చెవుడ్పాటొందఁ బెంధూళి యొ

క్కట నంభోరుహబాంధవుం బొదివి లోకం బంతట న్నిండుచుం జీం
కటిం గావింప నిలింపసంఘములు శంకం జెంది వీక్షింపఁగన్. 75

క. దురదుర దురమున కేపు గ, దుఱఁ దురగేభములతో నెదు రదు రరుల నం
దఱఁ దఱియం గని శాతో,దరి దఱియం జేరి కడు బెదరి హరి కనియెన్. 76

క. దేవా వీక్షింపుము రిపు, భూచరసైన్యములు గదసి పోరిం బోరి శితబా
ణావలు లేయఁగఁ జాఁగిరి, నీవిక్రమశక్తి యెఱుఁగనేరక ఖలులై. 77

ఉ. నావుడు శౌరి నెమ్మొగమునం జిఱునవ్వు దలిర్పఁ బల్కె నో
శైవలకుంతలా మును నిశాతశిలీముఖపంక్తు లేయుచో
భావజుచేతి వేదనకుఁ బల్మఱు లోంగుదుఁ గాని యింక జ
న్యావలిలోన శత్రునివహాంబకపంక్తికి లోఁగ నింతయున్. 78

సీ. చెలియ నీకుచకుంభములదండ నుండినఁ గరిఘటాదృతభీతి నెరయుటెట్లు
లలన నీచూపుదూఁపులగాపు గల్గఁగాఁ బరుజతూఁపులు మీఁదఁ బరఁగుటెట్లు
నాతి నీపరిరంభణపుజోడు గల్గఁగాఁ బ్రహరణంబులు మేనఁ బర్వుటెట్లు
రమణి నీవాక్సుధారసవృష్టి గురియఁగా ఖలులచే నాశంబు గల్గుటెట్లు
తే. కావున నితాంత మగుచును దానకాక్షి, నవకృపాలోకనం బింత దవిలెనేని
పరబలంబులఁ జీకాకుపఱిచి త్రుంతుఁ, జూడు నాబాహువిక్రమస్ఫురణ నేఁడు.

తే. అనుచు వచియించి యెంతయు నాగ్రహించి, రథము మరలించి యాహవప్రౌఢి మించి
పాంచజన్యంబు పూరించి పరిహసించి, శరతతుల నించి విమతుల మురువుడించె.

ఉ. అప్పుడు రామసాత్యకిగదాదియదూత్తము లెత్తి యార్చుచున్
నిప్పులురాలు బాణములు నించి విరోధినరాధినాథులం
గప్పి గజాశ్వయూథములఁ గాఁడఁగ నేసి వధించి నెత్తురుల్
గప్పున నేఱులై పారల ఘోరరణం బొనరించి రుద్ధతిన్. 81

చ. మరలక దంతవక్త్రుఁడును మాగధసాల్వవిదూరకాదులున్
గొరకొరఁ బోరికి న్నడచి ఘోరపరాక్రమ మొప్ప సేనలం
బురికొనఁ జేసి డాసి యదుపుంగవసైన్యముమీఁదటం బోరం
బోరిఁ గురియించి రొక్కటను భూరిశిలీముఖధార లుక్కునన్. 82

శా. భేరీకాహళభాంకృతుల్ సుభటగంభీరార్భటుల్ సంతత
క్రూరానేకపబృంహితంబులు జవాక్షుద్రాశ్వహేషాధ్వనుల్
సారస్యందనబృందఘోషములు ఘోస్వచ్ఛింజినీరావముల్
ఘోరాయోధనభూమిఁ బుట్టె గగనక్షోణీస్థలుల్ నిండుచున్. 83

సీ. తురగముల్ తురగముల్ కరులును గరులును బ్రాసికుల్ ప్రాసికుల్ భటులు భటులు
రథికులు రథికులఁ బ్రధనభీషణు లైనవిలుకాండ్రు విలుకాండ్రఁ జలము మెఱయఁ
గదిసి యొండొరులు దాఁకను బైకి నుఱుకుచుఁ బోనీకు పోనీకు పొడువు పొడువు
పట్టుము పట్టుము బంధింపు బంధింపు కొట్టు కొట్టు మటంచు కూఁక లిడుచు
తే. గదల మోఁదుచుఁ దూఁపులు గుదులు గాఁగ, గుప్పుచును ఖడ్గములనఱకుచును వాఁడి
బల్లెములఁ గ్రుమ్ముచును జగద్భయదముగను, బోరు చేసిరి నెత్తురుల్ పొరలిపాఱ.

లయగ్రాహి.

కూలెడురథంబులును వ్రాలెడుగజంబులును దూలెడుహయంబులును వ్రీలెడుసిడంబుల్
ద్రెళ్లెడుగుణంబులును వ్రేలెడుభుజంబులును నేలఁబొరలాడెడుకపాలరదహృత్కం
కాలఘననీలకచజాలకరవాలహతఫాలఘనజానుతనుతాలుఘుటికాదుల్
సోలుచును గోరికలఁ దేలెడుపిశాచఖగజాలములునుం గలిగి యాలమపు డొప్పెన్.
శా. తాలాంకుండు హలంబుఁ ద్రిప్పి మగధాధ్యక్షు న్వడి న్మోఁద ని
ర్మూలీభూతశతాంగసూతహయుఁ డై రోషించి యవ్వీరుఁ డా
భీలాజిహ్మగసంహతుల్ బలునిపై బెట్టేసి తత్సేనలం
దోలం జాఁగినఁ గాంచి సాత్యకి యడిన్ దోస్సార మొప్పారఁగన్. 86
తే. విలుగుణధ్వని చేసి నిష్ఠులు వెడల్చి, వాఁడితూఁపులు పదుమూఁడు వానిపైనిఁ
జొనిపి మఱలించె సాల్వవసుంధరేశుఁ, డలుక నిగుడంగ నపుడు సాత్యకిని దాఁకె.
క. హరిసోదరుఁడును సాల్వుని, యరదము పొడిపొడి యొనర్చె నైదమ్ముల న
ద్ధరణీశుఁడు విరథుండై, ద్విరదముపై నెక్కి యనికి దీకొల్పె నడిన్. 88
చ. కరిఁ బురికొల్పి సాళ్వమహికాంతుఁడు రాఁ గృతవర్మ యడ్డమై
శరవిసరంబు లేయుటయుఁ జంచలచిత్తుఁడు గాక యన్నరే
శ్వరుఁడు కఠోరతోమరము సాఁచి యడిం బొడువంగఁ బూనినం
దరలక వానియీఁకె నడిదంబునఁ ద్రుంచెను యాదవేంద్రుఁడున్. 89
క. గొదగొని శిశుపాలుం డొక, గదగొని యదరంట నార్చి గదునేసిన న
య్యదుకులతిలకుఁడు నేర్పున, నది దనుఁ గాఁడంగనీక యాగ్రహ మొదవన్.
క. కంఠీరవంబు మిగుల న,కుంఠగతిం గరిని బట్టుకొను క్రియ విజయో
త్కంఠుఁ డయి వాని నొయ్యనఁ, గంఠము పట్టుకొని బిట్టు గాసిం బెట్టెన్. 91
ఉ. బంటుతనంబు మించి పశుపాలకులెల్ల నృపాలురై కడుం
గంటకమూని కన్నులును గానక రాజుల గెల్వఁ జూచి రా
తొంటితెఱంగు లన్నియును దూరము చేసెద నంచు నెంచుచున్
వింటఁ గరంబుఁ జేర్చి యదువీరులఁ దాఁకెను బౌండ్రకుం డొగిన్. 92

తే. వానితోనె విదూరకమానవేంద్రుఁ, డనికి మొనచేసి తరలెఁ గల్పావసాన
రుద్రుఁడనఁదగిదోర్బలాఢ్యుఁడగుచు, నపుడుహరిఁజూచిపౌండ్రకాధిపుఁడుపలి
తే. ఓరి గోపాల నీ వొకపేరుగల్గు, శూరుఁడవు బలె ధారుణీశుల నెదుర్పఁ [కె.
బూనెదవొ యెద్దు గ్రొవ్వి యాఁబోతుమీఁద, ఱంకెవేసినతెఱఁగున శంకలేక.
ఉ. గొల్ల మెఱుంగుఁబోండ్లనునుగుబ్బలపోటులు గావు కేర నీ
బల్లెపువాండ్రపోట్లు ననబంతులవేటులు గావు వాఁడితో
భిల్లుగదాప్రహారములు బిత్తరి చూపులు గావు తూఁపు లీ
ప్రల్లదమేల బాల నిడి ప్రాణము నిల్పుక పొమ్ము గోపకా. 95
సీ. భువనంబులం దెందుఁ దవిలి వసించిన నీఁగిశైలముక్రింద డాఁగియున్న
నీచవృత్తిఁ గణంగి నేలలోఁ దూఱిన స్తంభభావంబునఁ దరలకున్న
బలిభిక్షములకుఁ బొల్పడి చెయ్యి చాఁచిన మంచిబాఁపడ వంచు మానివైన
ఘోరకాంతారముల్ దూఱి చరించిన ధరణి నాఁగలి పూని తిరుగుచున్న
తే. నుఱక యొకమ్రానిలోపల నిఱికి యున్నఁ, గలికితనమునఁ బలుమాఱు మెలఁగుచున్న
వేయిదెఱఁగుల నిన్నె భావించుచుందుఁ, గాక పోనిత్తునా మీఱి కంసవైరి. 96
చ. అని యదలించి నూఱునిశితాంబకముల్ హరిమేన నించి రా
మునిపయి నిర్వదాఱుశరముల్ నిగిడించి పదేసితూపు లా
య్యనఁ గృతవర్మసాత్యకిగదాదులమీఁదట నేసి యార్చె న
ట్లనె చెలరేఁగి యేసె శరలాఘవ మొప్ప విదూరకేంద్రుఁడున్. 97
కం. ఈరీతి నేయఁ గనుఁగొని, సీరియు శౌరియును గొదమసింగము లన న
వ్వీరులపైఁ గదిసి శరా, సారముఁ గురియించి వారలసైన్యము దఱఁకన్. 98
మ. బలభద్రుండు రథంబు డిగ్గి విలయప్రద్యోతమానానలో
జ్జ్వలఫాలాక్షుఁడుఁబోలె సీరముఁ గరాబ్జాతంబునం బూని యా
ఖలులం బైకొని మోఁది సైన్యముల వీఁగం దోలి ఘోరాహవ
స్థలియం దెక్కుడఁ దానయై తఱిమె దోస్సారం బవార్యంబుగన్. 99
తే. అట్లు తఱిమిన నిలుపలే కఖిలనృపులు, చైద్యుఁ దోడ్కొని తమతమసదనములకు
నరిగి రయ్యెడ రుక్మి యాహరినిఁ దాఁకెఁ, దొడరి యనలంబుపైఁ బడుమిడుతగతిని.
చ. ఇటు లెదిరించి తూఁపుగము లేయఁ దొడంగిన జూచి వెన్నుఁ డా
కుటిలునిచాపఖడ్గరథఘోటకసూతుల నుగ్గుచేసి హ్రా
త్పుటమునఁ గోప మూనియును ద్రుంపక వాని విరూపిఁ జేసి యి
ష్పటిపురిత్రోవఁ బొమ్మనుచుఁ బంపెను రుక్మిణి మ్రొక్కి వేఁడుటన్. 101
ఉ. అంతట శంఖమూఁది తమి నగ్రజసోదరబంధుయుక్తుఁడై

సంతస మూని క్రమ్ముకొని సైన్యములెల్లను గొల్వ రుక్మిణీ
కాంతవినోదవైఖరులఁ గన్నులపండువుగాఁగఁ జూచుచున్
వింతయొయ్యార మొప్పఁగఁ బ్రవేశ మొనర్చెను ద్వారకాపురిన్. 102

సీ. పౌరులు చేరి శోభన లీలఁ గన్గొని యానందవార్ధి నోలాడుకొంచు
గంధపుష్పాంబరకనకభూషణరత్నవిసరముల్ కానుక లొసఁగుకొనుచు
భద్రతూర్యములు నభస్థలం బవియింప వందిమాగధులు చెల్వంది పొగడ
లాసకీజనులు విలాసరూఢి నటింప వారిజేక్షణులు నివాళు లొసఁగ

తే. నపుడు కృష్ణుఁడు నిజమందిరాంతరమున, కరిగి తనతల్లిదండ్రుల కఖిలబంధు
గురుపురోహితవిద్వత్ప్రవరులకెల్ల, జగ్గుగా మ్రొక్కె రుక్మిణీసహితుఁ డగుచు.

తే. వినయగతి మ్రొక్కి వారిదీవనలు గాంచి, యంత విధ్యుక్తసరణి నయ్యవనినాథ
తనయ బెండ్లాడి ఘనతరోత్సవముమీఱఁ, దనరుచో నొకశుభముహూర్తంబునందు.

ఉ. చెంగట రత్నపుత్త్రికలఁ జిత్రవిలాసములున్ వెలుంగ సా
రంగమదంబువాసనలు గ్రమ్మగ నిద్దపునిల్వుటద్దపున్
రంగులు చెంగలింపఁ గప్పురంపుదుమారము చింద నంద మా
బంగరుమేడలోన విరిపాన్పున శౌరి చెలంగు చుండఁగన్. 105

తే. ప్రౌఢచేడెలు గొంద ఱంభోజనయను, భోజకన్యకనుం గూర్పఁ బూని యపుడు
వెలఁదుక నలంకృతి యొనర్చి విభునిచెంత, కెలమిఁ దోడ్కొని యరుగుచు నిట్టు లనిరి.

క. పదమా నీ వ్రిక్రియ మృదు, పద మానక ప్రాణవిభునిపజ్జకు నిపుడే
మదనాగయాన మదనా, మదనాహవకేలిఁ దేలుమా మణిరదనా. 107

సీ. ప్రియునియొద్దకు నీవె బిరబిర నరుగక కెలన నొక్కెడ నిల్వవలయుఁ జుమ్ము
చెలువుఁడు దమకించి చేపట్టి తిగిచినఁ బెనఁగుచు వెన్కకుఁ జనెదు సుమ్ము
పతి తనకుఱువులపై వసింపు మటన్న నొదిఁగి కూర్చుండుట యొప్పుఁ జుమ్ము
విభుఁడును గప్పురంపువిడె మొసంగిన సిగ్గుపడక కైకొనుటయె పాడి సుమ్ము

తే. సరసుఁ డతనునికేలికి సంభ్రమించి, బిగియఁ గౌఁగిటఁ గదియించి చిగురుమోవి
యాని వలపూరి యిక్కువలంటునపుడు, విసువక* మెలంగవలయుఁ జూ పసిఁడిబొమ్మ.

చ. అని చెలు లుగ్గడింప దరహాసము మోమున నంకురింప గ
మ్మనఁ గలపంపువాసనలు ముంప నొడల్ పులకింప నూపుర
ధ్వనులు ముదంబు నింపఁ జెలువం బగుకొను నటింప నాన పై
కొని మరలింప డెందమునఁ గోర్కులు ముందరి కెచ్చరింపఁగన్. 109

క. పడకింటిలోని కరిగిన, పడఁతుకఁ గన్గొని నరాధిపతిమేను గను

* పా. మెలంగవలెఁ జుమ్మ పసిఁడిబొమ్మ.

ర్పొదువ నెపు డెప్పు డంచును, గడు నువ్విళులూరుచుండెఁ గామిను లంతన్.

ఆ. వెలఁదిచేతివిడెము విభునకు నిప్పించి, విభునిచేతివిడెము వెలఁది కొసఁగఁ
జేసి కల్లపనులు చెప్పక యొండొరుల్, దూసి రిండ్ల కాకు దూసినట్లు. 111

సీ. కొమ్మపాక్కిటిపొన్నక్రొన్ననపై నిల్చి గురుతరోరోజపుంజరులు మసరి
బంధురాధరజపాప్రసవమార్దవ మెన్ని కమనీయరదనకుందముల వెలసి
లలితకపోలకలవలీదళము లెక్కి నయనోత్పలంబులపయిఁ జరించి
సుందరవదనారవిందంబుపై వ్రాలి వితతంబుగా దేహలతను గ్రమ్మి
తే. చికురమధుకరకులముఁ జెలిమిఁ గాంచి, యభినవానందలీలల నలరి యప్పుడు
నెమ్మదిఁ జెలంగె నెంతయు నమ్మురారి, చారువీక్షణమాలికాషట్పదములు. 112

తే. తరుణి హిమభానుమండలదర్శనమున, సగము వికసించుచున్నట్టి తొగలకరణి
శౌరిముఖచంద్రబింబదర్శనమునందు, నలరె నఱసిగ్గుఁజూపు లాజలజముఖికి. 113

శా. ఆదామోదరభోజకన్య లటు లన్యోన్యాననాలోకనా
హ్లాదస్ఫూర్తిఁ జెలంగ నంగజుఁడు ప్రత్యాలీఢపాదస్థుఁ డై
కోదండంబు గుణధ్వనుల్ నిగుడఁ జేకొద్దిన్ వడిం దీసి బల్
పూఁదూఁపుల్ పరఁగించె నిర్వ్వరపయిన్ బుంఖానుపుంఖంబుగన్. 114

ఉ. అత్తఱి రాజకన్యకయొయారముఁ గన్గొని శౌరి యెంతయుం
జిత్తము దత్తఱింపఁ దమిచేఁ జెయివట్టుక పూఁశయ్య కా
బిత్తరిఁ దార్చి ముద్దుగొని బెట్టుగఁ గంచెల యూడ్చి గుబ్బలన్
మెత్తనిచందనం బలఁది మెప్పుగఁ గమ్మవిడెం బొసంగుచున్. 115

చ. పలుచనితేనియల్ చిలుకఁ బల్కవె చిల్కలకొల్కి లేఁతవె
న్నెలవలెఁ జిన్నినవ్వొలయ నెమ్మొగ మెత్తిటు చూడు బోటి కో
ర్కులు వెలయంగ నీబిగువుగుబ్బ లురమ్మున నాని మన్మథా
నలపరితాప మార్పఁగదె నన్న ఱసేయక కన్యకామణీ. 116

సీ. లలన నీవలుదగుబ్బలపై నిలువఁగోరి తమ్మిమొగ్గలు నిరంతరము నొసఁగి
తరలాక్షి నీసుధాధరము గ్రోలఁగఁ గోరి తియ్యనిజుంటిఁగ తేనె లొసఁగి
చెలువ నీలేఁతనవ్వులు గనుంగొనఁ గోరి రమణఁగర్పూరహారము లొసంగి
యెలనాఁగ నీముద్దుఁబలుకులు వినఁగోరి మధురవాక్యములఁ బల్మఱు నుతించి
తే. వంచనము లేక యిష్టదైవంబు నిట్లు, పూజ గావించినాఁడ నీపొందుఁ గోరి
జాగు సేయఁగఁ దగ దింకఁ జలము మాని, యతనుకేలిని నన్నేలు మబ్జవదన.

క. అని సరసోక్తులచే న, వ్వనితామణిఁ గరఁగఁజేసి వనజాస్త్రుఁడు గు
ప్పునఁ బైపైఁ బఱపెడునూ, తనకుసుమకదంబములకుఁ దాళక యొలమిన్. 118

సీ. ముంగురుల్ దువ్వి కనుంగవ ముద్దాడి తళుకుఁజెక్కుటద్దముల నొక్కి
కెమ్మోవి యాని రాగిలి గుబ్బ లొత్తి పొక్కిలి గిలిగింతగాఁ గేల నిమిరి
నీవి జల్లన విచ్చి నెఱి జఘనస్థలం బాదిగా నిక్కువ లన్ని యంటి
బిగ్గఁగౌఁగిటఁ బెనఁచి నఖక్షతదంతక్షతాదులు తగ నొనర్చి
తే. మఱియుఁ బంచాస్త్రశాస్త్రసమ్మతులనతుల, గతుల రతులఁ బెనంగి యాకంజముఖిని
రంజిలఁగఁ జేసి మిక్కిలి రసికుఁ డనఁగ, నలరె శౌరి నవోఢాసమాగమమున. 119
సీ. వితతదంతక్షతావృతసుధాధరయును మానితనిశ్వాసమారుతయును
శితనఖరాంకురాంకితకుచకుంభయు ఘర్మకణక్లిన్నగండతలయు
పదనాంబుజాతసంవ్యాప్తశిరోజయు ఘనతరసీత్కారగళరవయును
రణితమంజీరకంకణకింకిణీకయుఁ దరళితహారలతాప్రకరయు
తే. గళదహీనమృగీమదకర్దమయును, సదమలానందపరవశసంహననయు
నగుచు నృపపుత్త్రి మిగుల సౌఖ్యం బొసంగె, సరసిజాక్షున కయ్యాదిసంగమమున.
ఉ. అంత రతాంతవేళ దనుజాంతకుఁ డాచెలి నంకసీమకన్
సంతస మొప్ప నిల్పి నునుఁజన్నులగంధము మెత్తి క్రమ్మఱం
గుంతలజాలముల్ తుఱిమి కోక కటిన్ ఘటియించి సొమ్ముల
త్యంతమనోనురక్తి నిడి యాకుమడుంగు లొసంగి నేర్పునన్. 121
తే. సురఁటి విసరుచుఁ బల్కుచు సుదతితోడ, సరససల్లాపములఁ బ్రొద్దు జరుప నిట్లు
ప్రతిదినంబును గాఢానురాగ మొదవఁ, దవిలి సంభోగలీలలఁ దనరుచుండె. 122
క. పిదపన్ రుక్మిణిమొదలగు, మదవారణయాన లష్టమహిషులనున్ సొం
పొదవఁ బదియారువేలం, బుదకచ లగురాజసుతలు ముసుకొని కొల్వన్. 123
తే. దుష్టజనుల వధించుచు శిష్టజనుల, కభిమతార్థంబు లొనఁగూర్చి యాదరమునఁ
బ్రోది సేయుచుఁ గృష్ణుఁడు బుధులు పొగడ, భూరిసామ్రాజ్యలీలఁ గేరుచుండె.
క. ముదమున నీహరిసత్కథఁ, జదివిన వ్రాసినను విన్నజనులకు సతతా
భ్యుదయపరంపర లొదవుం, దుది నమ్మధువైరిపదము దొరకుం దిరమై. 125
క. అని సూతుఁడు మునిజనులకు, వినిపించినరీతి శుకుఁడు వేడ్కఁ బరీక్షి
జ్జననాథున కెఱిఁగించినఁ, దనమది నవ్విభుని నెపుడుఁ దలఁచుచు నుండెన్. 126
క. ఈకృష్ణకథ ముదంబున, నీకరుణ నొనర్చినాఁడ నిఖిలేశ్వర నీ
వాకర్ణించి ప్రబంధముఁ, గైకొనుమా తప్పులెల్ల క్షమచేసి శివా. 127
ఉ. ఆరయ శాలివాహనశకాబ్దములద్రిగుణాంగచంద్రులం
బేరగుమన్మథాబ్దమునఁ బ్రేమఁ బ్రబంధ మొనర్చి యీ కృతుల్
చేరికతో సమర్పణము చేసితి నీకృతి యాతమిత్రను

త్రైపురవమిత్రతారకముగా భువిఁ జెల్వొసఁగాత శంకరా. 128

క. తరుణారుణాంబుజోపమ, చరణాభయహరణసతతసంస్తుతహరిణా
శరణాగతశరణాచిర, కరుణాశశిభరణ పీఠికాపురశరణా. 129

ఉ. భాసురమందహాసపరిపాలితదాసజగజ్జనావనా
భ్యాసనిరంకుశోన్మదగజాజినవాసమనోవికాసకై
లాసనివాససంతతవిలాసను మేరుశరాసవాసవా
బ్జాసనవాసుదేవవినుతాసమదివ్యయశోవిభాసితా. 130

మాలినీ. కలుషఘనసమీరా కామగర్వాపహారా, విలసితగుణసారా వేదమార్గప్రచారా
బలదహితదూరా పన్నగాధీశహారా, విలయితమునివారా వంచితాశేషఘోరా.

గద్య. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వర వరప్రసాదలబ్ధ కవితాసామ్రాజ్య ధురంధర కౌండిన్యసగోత్ర పవిత్ర కూచిమంచి గంగనామాత్యపుత్ర బుధజనవిధేయ తిమ్మననామధేయ ప్రణీతంబైన రుక్మిణీపరిణయం బను శృంగారరసప్రబంధంబునందు సర్వంబును బంచమాశ్వాసము.

ఆంధ్రగ్రంథములు.

	ప్రతి 1-కి రూ.	అ.
శకుంతలాపరిణయము, కృష్ణకవికృతము ...	0	12
తెనుఁగుసమస్యలు, చక్కనికూర్పు ...	0	2
భాస్కరరామాయణము, చక్కనికూర్పు, అత్యుత్తమప్రతి ...	4	0
కృష్ణరాయవిజయము, కుమార ధూర్జటికృతము ...	0	8
లంకావిజయము (రావణదమ్మీయము), సటీక, పిండిప్రోలు, లక్ష్మణకవికృతము.	1	4
నిర్వచనోత్తరరామాయణము, చక్కనికూర్పు ...	0	12
ఉత్తరరామాయణము, కంకంటి పాపరాజప్రణీతము, చక్కనికూర్పు ...	2	4
రంగనాథరామాయణము, ద్విపద, చక్కనిక్రొత్తకూర్పు ...	3	8
గోపీనాథరామాయణము, 2 సంపుటములు, శ్రీమద్రామాయణమునకు సరియైనపద్యము, కవనము మిక్కిలిసొంపు, పీఠిక అతివిపులము ...	5	8
మొల్లరామాయణము, చిన్నసైజున పెద్దక్షరములతో ముద్రితము ...	0	10
అచ్చతెనుఁగురామాయణము, శుద్ధప్రతి ...	1	4
ఆంధ్రభాగవతము, పోతనామాత్యప్రణీతము, ఇదివఱకు ముద్రితమైన ప్రతులకన్న అన్నివిధముల బాగుగనున్నది ...	6	0
ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము, క్రొత్తకూర్పు ...	0	10
మార్కండేయపురాణము, మారనకృతము ...	1	12
మనుచరిత్ర, సటీక, వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రిగారి వ్యాఖ్యానముతో చిన్నసైజున మేలుకాకితములమీఁద స్ఫుటమైన అక్షరములతో ముద్రించియున్నాము.	2	0
వసుచరిత్రవిమర్శనము, శ్రీచినసీతారామస్వామిశాస్త్రికృతము అత్యద్భుతములగు క్రొత్తవిషయము లనేకము లిందుగలవు ...	1	0
వసుచరిత్ర, సవ్యాఖ్యానము, చక్కనికూర్పు ...	3	8
ఆముక్తమాల్యద, వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రిగారి వ్యాఖ్యానముతో మేలుకాగితములమీఁద చక్కఁగ మరలముద్రించియున్నారము ...	8	3
హరిశ్చంద్రనలోపాఖ్యానము, సటీక, పీఠిక విపులము ...	2	8
కళాపూర్ణోదయము, దళసరికాకితములు ...	2	4
రాఘవపాండవీయము, సటీక, చక్కనికూర్పు ...	2	4

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్,
292, ఎస్ప్లనేడ్, చెన్నపురి. ఈ.